

*Pillanatképek
a 19. századi Veszprémből*

Pillanatképek
a 19. századi Veszprémből

Pillanatképek
a 19. századi Veszprémből

Veszprém
2005

Lektorálta
Praznovszky Mihály

Válogatta és szerkesztette
Csiszár Miklósné

Kiadja: az Eötvös Károly Megyei Könyvtár
Felelős kiadó: Praznovszky Mihály igazgató

Készült: Veszprémben a Faa Produkt Nyomdában

A kiadást támogatta a Veszprém Megyei Jogú Város
Polgármesteri Hivatala

ISBN: 963 9510 05 X

Ajánlás

(FOTÓ DIÓSSY POLGÁRMESTERRŐL)

Bizonyára mindenki nagy érdeklődéssel néz vissza a régi idők világába, ha erre módja van. Mondjuk megsárgult újságokat lapozgat, amelyeket a 19. század végén jelentettek meg Veszprémben. Én is így vagyok ezzel, de a kíváncsiság bennem egy kicsit a polgármester érdeklődése is: hogyan alakult, formálódott ez a város, s hogyan ítélték meg a változásokat az adott korszak veszprémi polgárai. Nem minden tanulság nélküli az így szerzett élmény.

Erre már két alkalommal is lehetőségem nyílt. Csiszár Miklósné szerkesztésében, 1999-ben jelent meg a *Múltidéző* című összeállítás, egy esztendő múltán a *Régi jó idők* című válogatás. Mindkettő a Gizella napok alkalmából jutott el az olvasókhhoz. S most 2005-ben itt a harmadik kötet. Mindhárom a 19. század utolsó évtizedeinek városi történetéhez ad kisebb-nagyobb ismereteket.

Igaz ugyan, hogy eddig is fontos tanulmányok készültek el Veszprém történetéről, annak egyes szakaszairól, de a nagy feladat még előttünk van, azaz a város teljes történetének részletes megírása. A nagy és sokáig tartó munkához azonban szükség van alap kutatásokra, forrásközlésre, amelyek alapján majd összeáll Veszprém monográfiája.

Ez a most kézben tartott kötet ilyen apróságokat tartalmaz. A modern, a polgári Veszprém megszületésének napi krónikája. Olyan városfejlesztő folyamatok mögöttését olvashatjuk, amelyek ugyan legfeljebb lábjegyzetet jelentenek majd a várostörténetben, de önmagukban fontos adalékot jelentenek a régi veszprémiek hétköznapijainak megismeréséhez. Márpedig a történelem mindig a hétköznapiok történeteiből áll össze.

Olvasva ennek a kötetnek a kéziratát, látom, hogy nagy teret kapnak most maguk a veszprémiek. A régi családok, személyek, a közélet, a művészeti élet, a helyi politikai élet, a gazdaság személyiségei. A történelem mindig mostohán bánik a kisemberekkel. Emléküket nem őrzi, létüket nem írja be krónikákba, csak a személyes emlékezet révén maradnak meg néhány generáción át.

Illetve abban, amit körülöttünk látunk. Mindig is hittem, s ezeket a köteteket olvasva most már tudom is, hogy a mai Veszprém igazán a 19. század végén, a 20. század elején alakult ki. Nagy és fontos örökség jutott

nekünk osztályrészü, amely megjelenik az építményekben, az akkor megnyitott utakban, a víz- és szennyvízhálózatban, a közvilágításban, a vasútvonalban – csupa olyan dologban, amelyek együttesen a modern világ veszprémi győzelmét jelentették. Mindezt persze úgy, hogy vigyáztak a régire, az ezer éves falakra, a sokat rombolt értékekre, a táj és város csodálatos kapcsolatára, harmóniájára.

Mindezek mögött pedig ott áll a cselekvő, dolgozó, teremtő veszprémi polgár. A színházalapító, a megyeházát építő, bált rendező, nyomdát alapító, sportoló, újságot író, a városért szót emelő, a közgyűlést bíráló, a javaslatokat tevő, a gyárat alapító, a munkahelyet létrehozó, a tanító, az ezer éves várost megtartó veszprémi polgár. Nevüket ma már sírkövekről olvashatjuk le csak, ámbár nagyon jeles veszprémi famíliák élnek ma is, akik ebben a kötetben rábukkanhatnak őseik nevére, tevékenységére, életének egy pillanatára.

A kötetet lapozgatva látom, nekünk sincs más dolgunk, mint a száz esztendővel ezelőtti veszprémieknek volt: vigyázni a városra, az örökségre és modernül gondolkodva, valóban európai minőségű várost kell tovább építenünk, hogy majd újabb száz esztendő múlva rólunk is hasonló köteteket jelentethessenek meg a ránk jó szívvel emlékező utódaink.

Dióssy László
Veszprém megyei jogú város polgármestere

VESZPRÉM

A legrégebbi magyar városok közül való, közel a Bakony lábához, egy órányira a Balaton partjától, sziklás hegyrészekben emelkedik, s nevezetessége nagyon messze visszaesik a történetbe. Azon része, mely mostanig vár nevezet alatt ösmeretes, egészen meg van rakva épületekkel, melyek az utast mindenkor bámulattal lepik el, mert a meredek sziklából hajmeresztőleg emelkednek ki.

A vár a püspöki és a káptalanbeliek lakával van tele, valamint a kegyesrendiek háza és tanodájával, köztük férvén meg a megyeház is, melynek nyugati oldalán van a megyei új börtön, borzasztó meredeken kiépítve. Ezeken kívül van még néhány magánház és a városi vigyázótorony.

Veszprém távol a nagy kereskedelmi utak valamint a hajókázható folyamtól is, még a vasúti hálózat vonalától is elüttetett, azonban a megyének gazdag mezőföldre a szomszédmegyék gabonatermő vidékével egyetemben Veszprémbe hordja gabonáját, mi innét egyenes uton Sopronba szállítatik, s minden időben jelentékeny gabonavásárai lesznek.

Gabonakereskedése majdnem kizárólag izraeliták kezében van.

Hajdanában a megyei élet központja lévén, élénk szerepe jutott a városnak is, azon kívül Kopácsynak püspöksége alatt oly magas értelmiségű papság fejlődött ki, hogy a hazai politikai és egyházi élet nevezetes bajnokai Veszprém falai közül szólamlának meg.

Veszprém a dunántúli megyék fiatalságát is összegyűjté. Somogy, Zala, Veszprém, Tolna sőt még Fehérmegye egy részéből idő tódult a fiatalság a gymnasiumi tanulmányok végett s a kegyes rendi atyák legnevezetesebb tanhelyük egyikének tarták a veszprémit.

Az egész városnak fekvése és tájéka meglepően vadregényes, a völgyben a Séd nevű folyó vonul el, mely még a legnagyobb télben sem fagy be. A Séd mellett van egy gép, mely a rettenetes várba tolja föl a vizet, és látja el a várt nagy bőségben. E gépezet készítője, remek műveért nemességet is kapott.

A város lakosainak nagy előnye, hogy Balaton Füredhez másfél órányira fekszik.

A hazának egyik legolcsóbb piacza a veszprémi, – gabonája nagy bőségben van, fája a Bakony közelsége miatt hasonlóképen, s a Balaton a halból sem enged szükségét. A balatonmelléki hegyek borait nagy választékban szerezheti meg, Somlyó is alig öt járásnyi távolságra van tőle.

Ennyi anyagi előny mellett a városnak létezése igen meg van könnyebbitve, ámbár lakossága még sem igen szaporodik beköltözködés által, minthogy az újabb kereskedelmi utaktól nagyon el van vágva.

Veszprémhez egy órányira van a herendi Fischerféle porcellán- és kőedény gyár, melynek termékeiről a közönség ugy is eleget tud.

Képes Újság, 1860. 2. köt. 7. sz. 1. p.

László kápolna a várral, könyomat 1860 körül

A MI NEVEZETESSÉGEINK

– Séta a városban –

I.

Azt hiszem, senki sem fog tágra nyílt szemekkel időzni ennél a czimnél, ha azt írom, hogy: „A mi nevezetességeink”.

Amint a német szerint: „jedes Thierchen hat sein Plaisirchen”, épügy el lehet mondani magyarul, hogy minden kis városnak megvannak a maga nevezetességei.

Minden ami régi, vagy – különös.

Minden, amit az ember kinjában végig mutogat valami kitartó szállóvendégienek, vagy, amit szeretne eltitkolni, de nem lehet.

Mert az utóbbifélék is lehetnek nevezetes dolgok, csakhogy épenséggel nem hizelgő értelemben.

Hogy melyik kategóriába tartoznak azok, amiről én mesélek, azt találja ki, aki olvassa.

*

Ha a forró julius egyik tikkasztó délutánján az ember napnyugtáig aluszik, s az ablaktáblákat sem nyitja ki, az egészen érthető dolog. De hogy valaki napnyugot után miért ne menne a Plosszer-sétányra, azt igen különösnek találnánk, – mi bennszülöttek.

A héten akadt egy szörnyen vállalkozó barátom, aki nem restelt Dél-Somogyból egy sereg viczinális hidaslánczolatot (magyarán kifejezve a helyiérdekű vonatokat) végigszenvedni, hogy régi óhajának engedve, pár napra vendégem legyen.

A délutáni vonattal érkezett.

Még jól ki sem pihente magát, már azon raginálódott, hogy vigyem sétálni.

Gazda ember, – nem tud egy félórát a szobában ülni.

Felkerekedtünk, aztán vezettem.

Természetesen hát a Plosszer-esplanad¹ felé.

– Ez itt a régi „Angyal” – vendéglő, – kezdtem a cicerone² szerepét.

Megállt, aztán nézett.

¹ Plosszer esplanad = a mai Erzsébet sétány

² cicerone = idegenvezető

– Ebben szoktak régente hatalmas verekedéseket rögtönözni, a vásáros szentgáliak.

– Ja, ugy-e azok a híres királyi vadászok?

– Azok, azok. Mellette vezet a „Szezes-utcza”.

– Szezes? Milyen eredeti név! jegyzé meg mosolyogva.

– Az ám, – állítólag onnan datálódik, hogy kötelesek lagnak benne, akik az utcán szokták a kötelet fonni, aztán minden ház oldalába szegeket vernek, hogy legyen mire akasztani a fonalat.

– Nagyszerű. Tehát mindjárt meg lehet a kötelet próbálni ugy-e, hogy elég erős-e.

– Bizonyára.

– Hát az a Flórián-szobor ott a ház oldalán minek áll?

Óh az híres történelmi ereklye. Azt mondják róla, hogy mindig leveszi a kalapját, ha hallja a déli harangszót.

– No csak ne mondd az Istenért. És csakugyan leveszi?

– Hogyne, – hogy „ha” hallja. (De persze sohase hallja.)

Mentünk tovább.

A Hoszu-utcán³ igen tetszettek neki azok az apró vakító fehér házacsok.

– Különös, – mondá, hogy nálatok még szabad a házakat fehérre meszteni. Hisz ez rontja a szemközt lakók szeméit.

– Óh hidd el még senki sem vakult bele, feleltem neki. Igaz, hogy a városi építési-rendelet tiltja, s a szemközt lakók panaszkodnak is, – de a policzia ép arról akar meggyőződni, hogy meg lehetne-e ettől valakinek csakugyan vakulni. A preventív intézkedés egy kissé erőszakosnak látszanék. Ha pedig valaki megvakul, azt meg már ugy sem bántja többé.

Most valami különöset mutattam neki. A városi kézi-botanika kertét.

Ez áll egy kis kutyaaszorító utcából az Imrek-féle ház és a Kövesi-ház között.

– Régente felvezető köz gyanánt szolgált a Hoszu-utczáról a Simoga-hegy mögé. Később azonban elől-hátul deszkákkal elzárták, mert úgy látszik kisütötték rá, hogy kitűnő immunis talaja van. A gyomnak, gaznak és dudvának ezer faja oly energikusan ver benne gyökeret, hogy a tudós Linné megreszkírozná a kabátját, hogy a deszkakerítés kiálló rozsdás szögei daczára megközelíthesse ezt a kis ceyloni flórát.

A Takarékpénztár-utcából a Major-utczába vettük a direkciót. Itt már nem találtunk semmi különöset. Itt minden régi. És ez az utcza éppen azért érdekes. A bakteriumoknak jeles melegágyától egész addig a híres

³ Hoszu-utcza = mai Jókai utca

lyukig, ami a Fekete-ház mögül a föld tulsó pontjáig vezet, minden „szpecialitás” itt.

Megmutattam azt a feneketlen nyílást is, amit azért nem szabad berostélyoztatni, mert állítólag ebbe kiabálták bele a Midás király számár füleit.

– Különben ez arról is nevezetes, – magyaráztam tovább – mert valaki azzal a szándékkal ugrana bele, hogy valahol a tulsó oldalon Kanadában vagy Minnesotában lábbal felfelé potytyanjon ki, az az úr iszonyut csalódnék, mert a szabad esés törvénye szerint mindig fokozódó gyorsasággal rohanna a föld középpontja felé, – de csakis odáig, ott aztán széjjel locsantaná az izzó kátyut s elénekelhetné, hogy: „isa por és homu vogmuk”.

Ezen az utcán pedig azért vezettem az én tisztelt barátomat, hogy hamarosan beugorhassunk, – no nem abba a lyukba, – hanem a sörödébe.

Egy pohár friss sör után folytattuk a határjárást.

A Fő-utcán át s a megyeház előtt éppen néhány barátságos akadályversenyt rendezett a dajkák és bonne-ok⁴ kaczagó csapatja, kik nem győztek eleget mulatni rajta, hogy a visitozó birkózó gyerekcsapatokon minden kár nélkül keresztül vergődünk.

Csurom víz volt a sok vásott gyerek, dajkástól, bonneostól.

Megkérdeztem egyiktől az okát.

– Hja kérem, most spriczczelik a városparkot.

Eközben oda is értünk.

Éppen az egyik fenyőcsoportot bámultuk, midőn hatalmas vizsugár villant meg az orgonabokor mögött s a következő pillanatban ketten háromfelé ugrottunk.

A három közül pedig egyik volt az az ember, aki spriczczelt, a másik kettő meg mimagunk, akik egymásba szaladtunk.

Dühösen rátámadtam a merénylőre.

Még neki állott fellebb. Azzal indokolta, hogy ő bokortól nem láthat. Közbe odalépett egy lány.

– Bácsi meghoztam a 20 krajczárt, most adja ide a Szigfried kalapját.

– Szigfried?

Oly ismerős név. Wágner jutott eszembe, az ő nagy operájával.

Tévedtem.

Szigfried, amiről itt szó van, nem sárkányt ütött le. Hanem letépett egy szál „bujjbemiskát” a park fűvéből s a derék kertész megzálolgolta. A

⁴ bonne = kisgyermek nevelőnője

zálogosdi a Szigfried mamájának 20 krajczárjába került, mert ennyit szokás a „csósz” bácsinak fizetni koponyánkint minden gyerek és minden leszakított „bujjemiska” után.

De hát nem is volna érdemes a policzia beavatkozását minden kis dologra kikérni.

Többet ér sokszor egy kis maliczia mint száz policzia.

Ez a 20 krajczár a „csósz” bácsi sápjá.

Szegény, tehát csósz létére sábkóros?

– Ez a nevezetesség pedig már nem azért nevezetes, mert régi, hanem azért, mert különös, – világosítottam fel a barátomat.

Otthagytuk a „csósz bácsit”, de előbb megkérdeztük, hogy miféle kunyhó is ott a fák között.

– Hát abban kérem én „alszom”, mikor a ligetet őrzöm.

Aztán tovább spriczcelt.

Most pedig álldogáljunk egy kicsit a korcsolyapályánál, majd a jövő héten tovább sétálunk.

B.

II.

Hol is maradtunk?

A korcsolyapályánál hagytuk a mult heti sétánkat abban, s ha lapunknak vasárnap reggel nem kellene megjelenni, talán ma is ott gyönyörködnénk a lawn-tennisező hölgyekben, kik oly nemes szórakozással vonják ki magukat a mi kis városunk egyhanguságából.

De vajjon miért vannak oly kevesen?

Erre a kérdésre még annak idején visszatérünk.

A pálya közvetlen közelében fiatal emberek vidám csoportja tekézik, s kaczagva gyönyörködik az öreg Tallér csacsijában, amely bohókás ugrásokkal tér ki egy gyerkőcz cselvetései elől. A fiu mindenáron a hátára akarja magát vetni.

Ezt a vizsla fülest még az öreg Tallér sem tudja meglovagolni, pedig Isten kegyelméből innen-onnan 60 esztendeje kapálgat abban a kertben.

*

Másnap péntek. Reggeli séta közben a Welti-ház mellett a vásártér felé tartunk, s csak a mi szerencsénk, hogy gyalogszerrel utazunk, mert egyébként nem volna könnyű dolog a postaház körül a boros hordók beláthatatlan tömege között áthatolni.

– Ez itt a belső vásártér, – magyaráztam vendégemnek.

A falusi szekerek raja iparkodik ugyanoda.

Minden lépésnél óvatosnak kell lenni, nehogy valami szekérruddal szerves összefüggésbe keveredjék az ember.

– De hát ki ügyel itt a közlekedés biztonságára? kérdé kíváncsi utitársam.

– Ki? Hát a rendőrség.

– Hiszen itt egy szál drabantot⁵ sem lehet látni?

– Hja! a létszám nem engedi, hogy minden sarkon álljon őr, mert egynehány a „Johánnál” figyel, lévén ott még nagyobb „tolakodás”, egykettő a gyümölcsös piacot őrzi, a többi pedig a tivolit ellenőrzi.

– Miféle tivolit?

– Látszik, hogy falusi ember vagy. Nálatok bizonyára ismeretlen ez a multság. A mi derék policziánk azonban gondoskodik róla, hogy a vásárra jövő közönséget, ha dolgát végzi, az unalom meg ne egye. Mert ilyen dolog is előfordult már. Aztán ezt elkerülendő, két vállalkozó polgártárs behozta a „tivolit”. Ott állította fel a kut közelében. Koczkavetésből áll ez a játék, s aki jól veti a koczkát, nyerhet potom pénzen pipát, órát, harisnyát, meg a jó ég tudja még mit. Ott áll mindig három négy rendőr, s így nem lehet rossznéven venni, ha a közlekedés feletti felügyeletet a gondviselés reszortjába utalták.

– De hisz tilos dolog az a szerencsejáték ilyen helyen, aztán a rendőrök maguk is szó nélkül bámulják?

Tilosnak tilos, azonban van neki valami jó oldala is, nevezetesen a a sok jó vidéki pénz egyrészt itt tartja a városban, s ezt kívánja a helyi érdek, másrészt meg ott lehet legkönnyebben ellenőrizni a hamispénzek forgalomba hozatalát. Ez meg már a közérdek szempontjából követelmény. Bizonyára ezt a kettőt strázsálják a drabantok is...

A heti vásár nyüzsgő népe között sokáig időztünk, s a déli harangszó táján indultunk hazafelé.

Utközben is akadt nevezetesség. A Hosszu-utczából megkerültük azt a multkor említett Simogahegyet is, melyet egy vállalkozó polgártársunk szilárd geográfiai határok közé szoritott, csinálván belőle tetszetős szőlőkertet, szörnyü réműletére a Jeruzsálemhegy vásott gyerkőczeinek, akik itt szokták tartani évszázados vallásháboruikat. Megmutattam vendégemnek a mithológiai nevezetességü Festő-utczát is.

– Ez valaha, még a „nagy víz” előtt valami chimaera⁶ szája lehetett, – jegyzé meg mosolyogva.

⁵ drabant = fegyveres őr

⁶ Chimaera= ókori mitológiai szörny

- Az ám, s ma már csak a fogai maradtak meg.
- Hát az a keresztbe álló szekér mi jóra szolgál az utca aljában? – kérdé.
- Az pedig arra való, hogy ha valaki éjjel neki megy, hát mindjárt ki lehessen rajta szállítani a halottas házba.
- Tehát filantrópiái⁷ csoda.
- Mikor azt a régi kőtáblát mutattam neki, amelyikre az van írva, hogy:

1803. 7. 1. MAI.
EDIG WoLT A ZARWIZ.

felébredt benne a tájékozatlan historikus és azt kérdezte, hogy régen meghalt-e már Szvatopluk.

– Bizony már jó ideje, – siettem a válaszszal, – azonban ő nem itt van eltemetve, hanem Őskün.

– Hisz ez is „ős kü”! tette hozzá szinte örömmel a nagyszerű felfedezés felett s mondhatom, nem csekély zavarba hozott, mert ilyen szójátékokra csak Béla barátomnál vagyok elkészülve.

Hamarosan áterteltem a beszédet, ha jól emlékszem az időjárásra, s mivel az idő tényleg járt, még pedig fél egy felé, hát karonfogtam a szellemes vendéget s hazavittem ebédre.

Délután Péthre mentünk s csak az éjjeli vonattal jöttünk vissza.

A viczinális hozott be bennünket.

A kupénknak a kerekei nagyon lotyogtak, s mikorra kalauz a szokásos figyelmeztetéssel fordult hozzánk, hogy: kérem most tessék az uraknak lehetőleg a kocsi baloldalára huzódni, hát eszembe jutott az a história, mikor a bánya fenekéről egy uri ember a liften vitette magát felfelé, s a lift kötelei már nagyon pozdorjások voltak, aztán azt kérdezte a kíséző bányásztól, hogy mikor szokták a köteleket ujjakkal felcserélni. A bányász azt felelte neki, hogy: ha most szerencsésen felérünk, hát azonnal.

– Sándor is, – mert így hívják keresztnéven a vendégemet, – azzal fordult hozzám, hogy történt-e itt már szerencsétlenség.

– Ma még nem! vágott közbe hidegen a kalauz.

Eleget értettünk.

Egymásra néztünk s engedtük hajszálinkat az ég felé meredni.

Egy éles füttyentés, utána hatalmas lökés és mi a szemközt levő üléseken tapogatódtunk a tenyereinkkel.

⁷ filantrópia = emberbaráti

Bizony, ha nem lett volna a zsebemben egy „betörés-ellen” biztosító bárcza, hát talán a fejem betört volna.

– Veszprém város! hangzott a kalauz üdvöztető szava, s mi, kik már-már azt hittük, hogy egy boldogabb hazába visz utunk, félhalottainkból feltámadva lelkesülten üdvözlöttük a városi indóházat, a modern architektúra e remekét.

Az ajtónál valami új várt bennünket.

A hordár-intézmény, illetőleg Anti, az intézmény létszáma. Ha majd az intézmény „antik” lesz, akkor az Anti létszáma is felviszi talán kettőre. (Húúú! Micsoda szóüzérkedés!)

Denique⁸, Anti átvette kabátjainkat s a kis karaván megindult: legsötétebb Afrika felé.

Annyi bizonyos, hogy az indóháztól a Galamb-féle házig az embert a lovagiasság minden szabálya nélkül bárki nyakon vágthatná, sohasem tudná meg, hogy kivel volt dolga.

De hát ez is nevezetesség, mert különösnek elég különös.

A palotai-utcán⁹, a főuton siri csend honolt. Csak itt ott lehetett egy-egy elfojtott sóhajt a kapuk előtt hallani. Kisebb-nagyobb sötét csoportok tartották megszállva a nagyobb házak bejáróit.

A helyőrség derék hadfiai voltak.

– Vajjon mit jelenthet ez a sok katona itt a házak előtt? kérde Sándor barátom.

– Sokat nem, s csak mindössze annyit, hogy valószínűleg „éjjeli gyakorlat” lesz ma.

– Szinte csodálatos, hogy milyen fáradhatatlan ez a katona-nép, – felelé – mikor más aluszik, ezek akkor is gyakorolnak.

– Terepbiztonsági szempontból ennek is van előnye....

Egy feketére a „Koroná”-ba tértünk be, mivel azonban a tűzlegény már aludt, lágytoját kértünk. Most jött még csak zavarba a pinczér.

Ekkora igényekre nem volt a háztartás berendezve. Konyha, pincze, éléskamra zárva. Szerencsére közbe lépett a „Deus ex machina”¹⁰ egy jámbor kucséber személyében, ki 200-on alul hajlandó volt játékba bocsátani egy doboz szardíniát.

A szardíniát előre megettük, mert ez volt a fő kérdés.

Hogy megnyerjük-e azt csak mellékkérdésnek degradáltuk.

⁸ denique = elvégre

⁹ Palotai utca = mai Budapest út

¹⁰ deus ex machina = isteni beavatkozás, váratlan fordulat

A doboz elfogyott egy percz alatt, a nyeremény azonban másfél óra mulva sem ütött be.

A silány olajos hal 3 frt 50 krunba került.

Ennél olcsóbbért felkelt volna a tűzlegény.

Bizonyára titokban nagyon szerethet bennünket valaki, hogy a játékban ilyen kevés szerencsénk van.

Hazamentünk, hogy hamarosan megálmodhassuk azt a kiváló szerencsét, s ma már túl is vagyunk rajta.

Ez azonban nem tartozik „a mi nevezetességeink” közé.

B.

III.

Ebéd után nagyot aludtunk. Ez a jó szokás is „a mi nevezetességeink” közé tartozik és pedig nem csupán azért, mintha valami „különös” volna, hanem csupán azon egyszerű okból, mert „régí”.

Négy óra lehetett, midőn bágyadt pilláimat felnyitottam, s rövid néhány percz mulva Sándor is befejezőt hortyantott.

Fele a torkán akadt, aztán hirtelen kerek szemekkel bámult a plafondra, majd meg rám.

– Kutya álom volt, – szól kimerülten.

– Nos? Toronyból potytyantál le, vagy kergetett valaki, aztán se futni, se látni nem tudtál?

– Az mind semmi, – folytatá a homlokát törülgetve – képzeld csak, azt az őrülséget álmodtam, hogy a körmeim óránként hatvan kilométer sebességgel kezdtek nőni, úgy, hogy 2 óra alatt már Pestig értek.

– Igen sós a véred. Meg kellene fürödni jó friss vízben.

Az indítvány az általános vitán könnyen keresztül esett. A részletes tárgyalásnál azonban beütött az obstrukció.

Sándor mindenáron melegben akart fürödni, én meg hidegben.

A házsabályokban semmi alkalmas rendelkezést nem találtam az ilyesmi ellen.

Végre lefüleltem máskép.

Azt mondtam neki, hogy a napokban éppen előttem ütött meg az utcán egy embert a guta, aki tökéletes fizikai mása volt Sándornak.

Ez használt.

Órülten fél a gutaütéstől. S mikor elmondtam neki, hogy az a gutaütött ember is mindig csak melegben szokott fürödni, azonnal vége lett a disputának.

Mentünk az uszodába.

Az uszoda parkirozott udvarban van. Az ajtónál a fürdőtulajdonos fogadott bennünket fidélis¹¹, mosolygó arczzal.

Csodálkozott, hogy már régen nem voltam fürödni, aztán kérdezősködött családi viszonyaink s még más száz dolog felől, s mikor kíváncsiságát teljesen kielégítette, akkor dicsérte a vizet, hogy milyen tiszta és meleg.

– Vajjon hány fok lehet a víz? – kérdém.

– Tudja, – mert ezzel szokta a beszédjét kezdeni – sokat nem mondok, de van 18 fok, tegnapelőtt pedig még több volt.

Valami sugta, hogy ne higgyek neki.

Fogtam egy hőmérőt s beléptem a fürdőbe.

Polynéziai élet volt odabenn.

A vásártéri gyerkőczhad hatalmas számarányokban hullámozott vizen és szárazon.

A szederjes ajku ficzkók órák hossza óta folytathatták szörnyű vizicsatáikat, mert egy tenyérnyi száraz hely sem kínálkozott már a jövevényeknek.

A hőmérőt lebuktattam a lépcsőnél s vártam.

Pár percz mulva kiemeltem.

13 fokot mutatott a fagyponthoz felett.

Szerencse, hogy nem alatta.

Mutattam a fürdősnek. Hitetlenül rázta a fejét.

– Talán késik egy kicsit, felelte tünődve, – s nekünk be kellett érni a felelettel.

A víz nem volt egészen átlátszó. A behullott ákáczmagtokoktól olyan formán nézett ki, mint a zöldbaleves.

Mondtam is a gazdának.

– Hisz a zöldbalevest maga is szereti, – argumentált confidenter¹².

– Igaza van, de csak akkor, ha egyéb nincs benne. Hanem hát azok a sötétzöld „növedékek” mit jelentenek a vizen?

– Az vizi moha, – erősíté. Nagyobb igazság kedvéért seprüvel ki is halászott egy csomó olyan vizi mohát, aztán az ujjai között szétmorzsolta. Kocsonyaszerű dolog volt. Az eredmény felett a nézetek

¹¹ fidélis = vidám

¹² argumentált confidenter = érvelt magabiztosan

eltértek ugyan köztünk, de részletesebb analizisbe még sem bocsátkoztunk.

Megfűrödtünk. Az egésznek pedig az a jó haszna volt, hogy a kánikulai hőségtől elpetyhüdt idegeink alaposan megacézéozódtak a későbbi sétára.

A Sédnek a város felé vezető partján nincsen korlát, a gyalogut meg csak egy tenyérnyi széles a házfalak mellett, arra tehát nem mertünk menni. E helyett a direkciót a Séd-völgy felé vettük, a vízvezetéki gépház irányában.

Ott szélesebb az út és pompás helyiérdekű makadámmal van burkolva.

Sándor váltig azt erősítgette, hogy azt az utat valami csizmadia ipartársulat készíttethette a saját költségén, a társulat tagjainak „iparvédelmi” érdekében.

A viláégért sem mondtam volna neki ellent. Hátha neki van igaza.

Az első malomnál alig kanyarodtunk be, két hatalmas kuvasz gyilkos csaholással rohant a lábaink felé. Azt vették célba.

Menekülni lehetetlen volt, mert az egyik tanult fifikával a hátunkba került, aztán két tűz között jajveszékeltünk.

A legelső gyorsvonatra, meg a Hógyes profeszszorra gondoltam. Sajátságos eszmetársulásnak látszik, de nagyon alkalmi.

E pillanatban megjelent valaki az ajtóban és ökölnyi kövekkel szétrebbentette a kutyákat.

– Ne tessék félni, – biztatott bennünket vigasztalólag – ’iszen csak játszanak. Igen játékos mind a kettő.

– Csak játszanak? Hebegte Sándor – igazán szép játék, csak egy kicsit hazard.

Különben Sándor barátom ma nagyon szellemes volt. A malom mögötti padlóra egyenesen azt mondta, hogy az nem oda való.

– Hát hova?

– Nótába, – válaszolt sikerülten, mert ott van az állapot ugy berendezve, hogy: „széles árok, keskeny padló”.

– Igazad van, csakhogy akinek szédülős feje van, az aztán ne énekelje azt a nótát.

A második malom mögött, megint akadt valami különös.

Ott a meredek sziklák talpa meg a patak között ép oly szűk a gyalogjáró, mint a városban a nagyhíd mögött.

A keskeny ösvény közepén lehattünk, midőn a mogyorósból egykedvű léptekkel törtetett elő Bileám¹³ ó-szövetségi derby bajnoka s egyenesen felénk tartott.

– Már számárnak csak mégsem térek ki, – vitézkedett Sándor, s haladt előre.

Mínthogy pedig a számár jól tudja hogy számár, s így nincs érdekében magát okosnak feltolni, tehát nem is enged.

Lehetetlen volt más választás, mint hogy legyünk mi okosak és engedjünk. Ugy is lett. Vissza felé koncentráltuk magunkat s kitértünk a fülesnek.

Ötven lépéssel odább bokrok mélyében vezet az út, s ha az ember tovább akar menni, kénytelen a kertajtó előtt álló két kerekű kordélyt a maga erejéből félredobni.

Ép ezzel vesződtünk Sándor is meg én is, midőn a nyitott kertajtó mögül, a palánták közül barátságosan hang szólalt felénk.

– Neee Teee! Madaáár! A következő pillanatban pedig egy koros anyóka lépett ki az ajtón, felemelt kezében füttykóst suhogtatva. Mikor meglátott bennünket, majd megmeredt.

– Mi baja van néni?

– Óh követem alássan a tekintetes urat, bizony Isten ugyse azt hittem hogy a ... számár!

A jó asszony váltig kérte a bocsánatunkat, miközben elmondta, hogy a „madár” ha a kertbe akar bejönni előbb mindig megrugdálja a kordélyt. Az Isten tudja miért. Bizonyosan régi keserű emlékei füződnek hozzá.

Az „Andrássy-ut” – mert így hívják azt az utat, ami a katonai lövölde felé vezet, – mondom az Andrássy-ut folytatásában megmutattam, – de csak meszsziról, Sándornak azt a híres malmot, amelyiken „bubánatot” szoktak örletni. Sándor azt jegyezte meg rája, hogy annak a bubánatnak a legnagyobb része alighanem „saját termése” lehet a szegény molnárnak. Közelebb azonban ide már nem mentünk, mert hátha ennek is olyan „játékos” kutyái vannak, mint az első molnárnak.

Felkerültünk a gulyadombra. Ennek a fensiknek hűséges délamerikai képe van. Legalább távolról senki sem mondaná arról a kaktusz-erdőről, hogy nem „disznó tüske”; közléről meg még kevésbé.

A vendégem azt mondta, hogy náluk, ha a határban egy bokorral találunk, hát majdnem nyársra huzatja a szolgabíró a falu bíróját.

¹³ Bileám = Beor fia

De hát nálunk ugy látszik ép oly kevésbé ismerik ennek a disznóvénynek a jóoldalait, mint a nagy-tó mellett álló státuának a történetét.

Késő délután volt, hogy a városház-kerten át a piacra beértünk. A csengős takarodó szekerek fáradtan czipeltek az érett gabonát, melynek mélyéből csak a pipafüst mutatta, hogy hol ül a gazda.

Talán még a puskaporos hordótetején is pipázna. Az utcán előkelő publikum sétálgatott, s szerényen iparkodott kitérni a bolygó cselédszerző asszonyok és kóczos suitejük¹⁴ elől.

Mi is kitértünk, – illetőleg betértünk: a „fekete oroszlánba”.

B.

Veszprém, 1897. 29. sz. 1.p., 30. sz. 1-2. p., 31. sz. 1-2. p.

HAJDU ANTAL
FÉRFIRUHA-KÉSZITŐ
VESZPRÉMBEN,
a főpiacon a Nemzeti Casino melletti Dr. Ferenczy-féle házban.
midőn a vároai és vidéki t. c. közönségnek a 18 évig fenállott „HAJDU és FEKETE” cég iránt tanúsított szives bizalmáért legáltalásabb köszönetét kifejezné, egyszerűsind tisztelettel jelenti: miszerint ezen társaság családi érdekek miatt megszűnt, s a legbarátságosabb elváltás után fentirt a maga
ÜZLETI HELYISÉGÉT
a Nemzeti Casino melletti Dr. Ferenczy-féle házba tette át.
Végre előbocsátva azon biztosítást: miszerint fentirt a jelenleg saját neve alatt létező
FÉRFIRUHA-RAKTARÁT
eddighez hasonló erében fentartani; — azt minden időnyben a legjobb s legújabb Kelmékkel kielégítő választékban ellátni, s a t. c. közönségnek mindenkor a legjutányos árak mellett legjobb minőségű ruhákkal szolgálai törekszik: — hátkorkodik eddigi pártfogót fölkérni: miszerint őt továbbra is nagyrabecsült bizalmukban részesitni kegyeskedjenek — részéről semmit el nem mulasztván, hogy magát e bizalomra folyvást érdemessé tegye.
1-3

¹⁴ suitejük = kíséretük

VESZPRÉMI EMLÉKEIM

A jótevő géniuszok – Hazafias szellem a piaristáknál –
Thaly Kálmán – A piac – Márkl Ignác és Pribék István

Van valami sajátos varázsa a szülőföldnek. Vissza-vissza vonzza az embert évek multával is oda, hol a gondtalanság örömeit élveztük, hol a boldog idők visszaálmodása feleleveníti emlékezetünket.

Néha-néha el is látogatok Veszprémbe. Az idén is töltöttem ott néhány órát, egy szeretve tisztelt földim s jó barátom társaságában. Ilyenkor rendszeren fölkeressük a helyeket, melyekhez gyermekkorunk emlékei fűződnek.

Lord Byron azt mondja, hogy az *idő feledni meg nem tanít*. Részben igaza is van. Én legalább a benyomások élénk frissességével emlékszem veszprémi diákkoromra, midőn el voltunk telve a jövő rózsaszín ígéreteivel s a szép természet ártatlan örömeivel.

S habár a város külseje oly nagy idő óta éppen semmit sem változott s a modern kényelem és fényezés igényeinek megfelelő épületeket nem is találunk, de meg van még mindig a *jó szív, keresetlen őszinteség s patriarchalis, magyaros vendégszeretet*, mely úgy mosolyog az idegenre, mint a csillag a ködből.

A *káptalan* ma is a jótékonyság erényének megtestesítője, a *piaristák* éppen oly közkedveltségnek örvendenek, mint régente, a *szürke nénikék* ma is oly *önfeláldozólag* teljesítik nemes emberbaráti kötelességöket, mint pár évtized előtt. Jól mondja *Garay*, hogy „Van a jótevésben olymi isteni, mely minden emberérzeten fölül ragadja a lelket...” Legyenek áldva hazafias s emberbaráti dicső cselekedeteikért a jótevő Géniuszok.

* * *

Feledhetetlen a benyomás, melyet lelkemre derék piarista tanáraink tettek. A minden ízében magyar s tetőtől talpig hazafias rend tagjai abban a német világban híven teljesítették kötelességöket!

Az idő tündérszárnyakon röpült s lelkünket a szép történelmi előadások egészen új szellemvilágba varázsolták át. Vérünk sebesebben keringett s szívünk lázasan dobogott, midőn a nemzeti föltámadás biztató reményképét tárták elénk. Nem kiáltó szó volt a pusztában, hanem erős viszhang ezerek ajkán...

Kis diákocská voltam, mikor *Kazinczy Ferencz* születésének százados emléknapiján (1859. okt. 27.) az egész ország nemzetiségünk diadalának örömnépét ülte. A nemzeti aléltságból új életre kelt a társadalom, a magyarság tüzet lelkesen szították s táplálták a derék piaristák, kik a forrongó eszmék között nemesen hirdették az új fordulatot. Lelkünk egész melegével csüggtünk tanárainkon, a honszeretet felolvadt bennünk egész a rajongásig s később midőn már az „*Árpád apánk*” dalt megírta *Thaly Kálmán* s midőn a boldogabb jövő mosolygó képe tűnt elő a könyűk szivárványán keresztül, naponkint eldanoltuk azt, mintegy áldozni kívánván a nyelv szerelmének oltárán.

Thaly Kálmán, a jeles történetbúvár s költő, kit szerencsés vagyok barátaim közé számíthatni, most körünkben Pozsonyban lakik s gyakran élvezem szeretetre méltó társaságát. Valahányszor rátekintek, mindig eszembe jut nevezett dala, melylyel a jobb idők aranypírja kezdett felcsillámlani. Hát évekkkel ezelőtt, midőn Pozsonyban még jobb világ volt – értve a társadalmi életet – s az égi szikra kigyult a jobbak keblében, mily kedves volt hallanom e dalt *Thaly* s *Klapka* társaságában! (Tudvalevőleg a *Klapka* induló *szövegét* is a magyarkoboz e derék bajnoka írta.) Ömledező jókedvünkben elénekeltük néhányan az „*Árpád apánkat*” s a „*Klapka indulót*” a hirneves Oláh Károly zenekarának hangjai mellett.

Szegény *Oláh* már pár év óta az örök álmodat aluszsza...

* * *

Hát a veszprémi *piac*? Soha nem felejttem el a *pénteki* hetivásárt, mikor mint valami óriási méhraj, úgy zsongott, zúgott az embertömeg, mikor a falusiak ezrével jöttek a városba, melyet a roppant tarkaság egészen ellepett.

Óriási nyüzsgés-mozgás volt ilyenkor, d.u. 3 óra felé azonban lezajlott minden. Most már kevésbé zibong az élet, a csoportok sem olyan sűrűek s nem fejlődik ki olyan élénk és változatos kép, mint régente.

Hát mikor akasztottak s a „Vigyázó torony”-ban megkondult a *lélekharang*? Képzelmét fölülmuló sokaság hullámozott ilyenkor a vesztőhelyre s ugyancsak jól kellett furakodnunk, hogy az „akasztás műveletét” mennél közelebből szemlélhessük!

* * *

Keblünkben a tettekre törekedés lángja küzdött és forrott, sokat töprengtünk magunkban, hogy a *negyedik* osztály befejeztével hol végezzük iskoláinkat? A veszprémiek akkor nem birtak szert tenni főgimnáziumra. Többet tettek érzelemmel, mint pénzzel. Most van 8. oszt. főgimnázium is s mint örömmel olvastam, igen népes az intézet.

A veszprémiek hő kívánsága tehát s a mi gyermekálmaink teljesedésbe mentek. Ne feledjék el azonban a veszprémiek, hogy mily sok szegényebb sorsu ifjut tanítottak a káptalan s annak tagjai, különösen pedig *Márkl Ignác* nagyprépost és címzetes püspök, kinek hamvai az alsó-városi temetőben porladoznak s *Pribék István* fölszentelt püspök úr ő méltósága. Szentül hiszem, hogy az illetők *mindig kegyelettel s hálával* fognak e nemes lelkekre gondolni.

Dr. Vutkovich Sándor.

Veszprém, 1885. 45. sz. 1-2. p.

VEZPRÉM.
Felsőbb engedélytgyel.
Kedden, September 4-én 1855. — a „Korona“ vendéglő terében
LATABÁR ENDRE igazgatása alatti színészársulat által
e színpadon először:

LECOUVREUR ADRIENNE

Dráma 5 felvonásban. Scribe és Legouve után francziából ford. Csepreghi Lajos.

SZEMÉLYZET:

Lecoureur Adrienne, a Comedie-Francaise színház tagja	Jánosiné	Mickoné, a comedie-francaise színház rendezője	Herzsenyi.
Márisz, színház gróf	Takács	Jovsevit kasszír	M. Nina.
Bouillon herceg	Kecskés	Dangenville kasszír	K. Ida.
Bouillon hercegné, neje	Kecskésné	Quinault	Szica
Chassai Abbe	Szilágyi	Poisson	Negy.
Alphonse, D'Amont hercegné	Latabárné	Ügyelő	Török Antal.
Margaret	Komáromné	Isa	Tar.
Biróné	Nagyó.	Szobolcsny	M. Mari.

Történi Párisban. Idő 1790.

Tisztelettel értesitem a n. e. t. ez. közönséget, miszerint 12 előadásra hérltet szándékozom e folyó hó 5-én nyitani, mely czelra a n. e. közönség élvezete tekintetéből a legválogatottabb új színműveket fogom felhasználni, reményelv hogy ebbeli szándékomat a n. e. közönség igy honfni s a magyar színeszet iránti előszeretettel partolandja. Ara egy számmal jegyzet ülőhelynek 12 előadásra 4 fr. p. p.

Latabár Endre színházigazgató.

Bementi ár p. p. Számozott ülés 30; Elsőhely 20; Második hely 10 kr.
Számozott ülésre jegyeket válthatni reggel 9 órától 12-ig, d. u. 2 órától 5-ig a „Korona“ fogadó 3-ik számaltt szobájában.

Kezdeté pontban 7 órakor.

Veszprém, Kármány-királyi.
1855.
1911.
Hatalm. Herzsenyi, rendező.

Laczkó Dezső Múzeum

EZ IS UTCZA?

– A tekintetes veszprémi előljáróság, úgy látszik, hogy nagyon távolinak tartja a város központjától, vagy talán nincs tudomása ezen ugynevezett laktanya-utczáról¹⁵, hogy létezik. Hisz minnek, – gondolják magukban a tek. Előljáró urak, – mi nem járunk arra és aki arra jár, nem törődünk vele, igaz is. De igenis törődni kell, mert ha jól megfontoljuk a dolgot, sajnálatunkat kell kifejeznünk ezen utcza lakossága és a napi közlekedők iránt, hozzá téve azt is, hogy ezen utczában sok becsületes és szorgalmas adófizető polgár lakik, kik szent kötelességüknek tarják ugyan az adót fizetni, de ilyen formán ő nekik is joguk van, határozottan joguk van ezen piszkos, ronda, térdig érő sáros és nyaktörő gödrös utcának csatorna-építését, tatarozását, járhatóvá tételét, illetőleg kikövezését kérelmezni. Tessék csak a tek. Város előljárósági uraknak ezen utczán végig tekinteni, megláthatják azt az isten-káromlásokkal egybevegyült keserves arczú, szájalomra gerjesztő embereket, hogyan járnak térdig érő sárban, bukdácsolnak egyik gödörből a másikba, a nőknek pedig, rendesen lehúzza lábaikról cipőjüket az a nagy sár és azok a szegény kocsis legények megterhelt kocsijukat minden perczen féltik a feldőléstől, hozzá még ugyancsak kiczifrázzák amugy kocsis módra a jó teremtő istent, az előljáró urakkal egyetemben, hogy hogyan nézhetik el és hogy tarthat Veszprém város ilyen láb- és nyak-kificzamoto utczát. A mi nézetünk szerint, azt hisszük, hogy ezen utcza is megérdemelné ép úgy a csatorna-építést, tatarozást, illetőleg a kikövezést, mint bármely utcza a városban, mert ha egy kis eső esik, akkor az egész utcza disznóhizlaldának való mocsárhoz hasonlít.

Mint biztos forrásból tudjuk, ennek előtte a házakból kifolyó esővizek is rendesen szabadon kifolyhattak az utczára és onnan a közel levő folyóba; de most a házak udvarai is egész egy mocsáros tóhoz hasonlítanak, az utczával együtt. Ezelőtt kifolytak a házakban lévő kis csatornán az utczára és az utczán volt csatorna levezette a vizet a folyóba, (ha ugyan lehetett volna csatornának nevezni, nagyon kétséges,) de most, hogy odahordták azt a sok földet, az a kis csatornának látszó kis gödör is egészen eltűnt az utczáról és a víz a folyóba sem, de még a házakból sem folyhat ki, mert az utcza magasra fel van töltve. Amely házból kifolyhat a víz, még az jó, de azután jön csak a szomorú látvány, az utczákon a némely házból kifolyt víz megáll közvetlen a házak előtt

¹⁵ Laktanya utca = mai Deák F. u. környéke

levő keskeny járdán, (ha ugyan lehet járdának nevezni, ez is kétséges, mi legalább úgy látjuk, hogy a járda és a kocsi-út egy testvér) és így az ember kénytelen vízben, sárban gázolni, a kocsik pedig ugyszólván közvetlen a házak falai mellett járnak el. Ehhez járul még este az az egyiptomi sötétség, úgy annyira, hogy az ember az egyenes utat keresi és rendesen bele lép abba a nagy mocsárba. Ha már lámpát nem csináltat bele a város, legalább jó csatorna és járható út legyen benne, hogy az ember biztonságban járhasson-kelhessen és a viznek szabad folyása legyen. Ajánljuk újból ezen utcát a tek. Veszprém városi előljáróság figyelmébe megtekintés és járhatóvá tétele végett.

Turman Mihály cipész mester, özv. Csik Imréné, Stefanits József, Szabó András cipész mester, Husvéth János, Garay Mihály, Racsko Mihály.

Veszprém, 1882. 45. sz. 3. p.

EGY UJ PIACZTÉR VESZPRÉMBEN

Veszprém, ápril 6.

Az előző városi közgyűlésen, mint azt már jeleztük is, a szépészeti bizottság részéről *Androvits Imre* b. tag jelezte, hogy a koronakutat földönt, diszes szivornyakuttá szándékszik átalakítani, egyuttal az előtte elterülő teret kiköveztetni. Mondanunk sem kell, hogy a városi képvisleti közgyűlés ezt az indítványt élénk éljenzéssel fogadta, s annyival inkább, hogy *Androvits* úr kijelenté, miszerint ezt a 700-750 frtba kerülő szépészeti építkezést a városi budget¹⁶ további megterhelhetése nélkül reméli eszközölhetni.

A bizottsági tag urat határozott embernek ismerjük, s föltettük, hogy szép tervét, mely a várost egy újabb s szép köztérrel gazdagítandja, foganatosítandja is. Nem reméltük azonban, hogy oly gyors eredményt mutathat föl, mint a milyenről már is örvendetes tudomást vettünk.

Androvits úr u.i. már hozzálátott a szükséges pénzüsszeg beszerzéséhez, s e helyen dicsérettel kell megemlékeznünk *Kopácsy György* s *Horváth Sándor* urakról, kik e célra már is 100-100 frtot adtak, s úgy tudjuk, hogy a püspök úr ő nmltsága ez összeget 200 frttal gyarapítandja, hogy a közegészségügyre nézve ily fontos- s eddig elhanyagolt tér rendeztessék, köveztessék, oldalain parkiroztassék s kutja célszerűbb s diszesb szerkezetűvé változtathassék át.

¹⁶ budget = költségvetés

Ő nmltsága bizonyára lekötelezte ezáltal egész városunkat, mely rendezett terekben oly szegény, s hisszük, hogy ily nemes példája városunk kevésbé vagyonosabb polgárait is arra sarkalandja, miszerint adományával e szép terv létrejöttét elősegítse.

Városunk e tér rendezése által szépiészeti tekintetben s egészségügyileg is nevezetes haladást tesz, s Androvits Imre úr önzetlen, derék vállalkozását im – az öszpolgárság teljes elismerése kíséri!

Veszprémi Független Hírlap, 1883. 14. sz. 1. p.

Rövid hír

Városunk csinosodása – Már a mult évben elhatározta városunk képviselő testülete, hogy a házszámok, utczák és térségek megjelölésére egy jó hírű budapesti gyárban csinos új táblákat készített. Ez alkalommal szóba hozatott az is, hogy jó volna városunk egyes utczáit országos hírű nagy férfiak s városunk egyes jótévőinek nevére elnevezni. Ezen eszmét azonban a városi tanács, legutóbb tartott ülésén elvetette s elhatározta, hogy minden a régiben maradjon. Pedig nagyon kár elszalasztani ezt a most kínálkozó alkalmat, midőn a város több jótévő i irányában háláját kimutathatná azok nevének megörökítésével. Egy *Ranolder*, ki százezereket áldozott városunkban a nőnevelésre s *Androvics* Imre, ki városunkat annyi utcza kiköveztetésével csinosította, *Kopácsy* József, ki szegényeinkkel annyi jót tesz. *Talliánné*, ki városunkban annyi közhasznú, jótékony fundációkat tett s még számosan megérdemelnék, hogy városaink tereit és utczáit az ő nevükkel jelelnők meg. Ajánljuk ezt a holnap tartandó városi közgyűlés szives figyelmébe.

Veszprém, 1886. aug. 29. 3. p.

MEGYEHÁZA

Veszprém vármegye 1753-ban hozott határozatot megyeháza megépítéséről. 1763-ban elkészült egyemeletes épület a mai megyei bíróság (Vár u. 19.) épülete helyén állott. A következő száz esztendőben egyre szűkösebbé vált a megyeház várbeli épülete. A megyei közgyűlés 1883. szeptemberében új megyeház építését határozta el. A kiírt pályázatot Kiss István budapesti építész nyerte el. 1885. novemberében elkezdődött az új megyeház építése.

Rövid hírek

Az új megyeház alapterét ismét ássák s ismét sok embercsont kerül elő 2-3 lábnyi mélységből. A kihordott földet a leendő új városház kertjének feltöltésére használják föl. Most kő- és murvarétegre bukkantak s e törmeléket – úgy hallatszik – a vásártér planirozására fognák fordítani. Az egész polgárság emiatt mondhatatlan örömben van. Annyi bizonyos, hogy áldásosb munkát a hatóságok nem tehetnek, mint most, ha fölhasználják az alkalmat s ronda, nyomorult vásárterünk planirozását eszközlik. Hogy áldja meg őket a jószágos ég – ha úgy lesz!

Veszprémi Független Hírlap, 1885. nov. 7. 3. p.

A megyeház helyén álló épületek tetőit már lebontották. Ünnepe után a falakra kerül a sor. Az alapkövetéti-ünnepély körülbelül február 10-15-ike közt lesz.

Veszprémi Független Hírlap, 1885. dec. 26. 3. p.

A sóház külső falait is bontják már s az alapásás az új megyeházra már kezdetét vette.

Veszprémi Független Hírlap, 1886. jan. 30. 3. p.

Az új megyeház építése alkalmával – mely gőzerővel halad – megtalálták a napokban a régi sóház alapkövét, néhány drb XVIII. századbéli rézpénz volt benne.

Veszprém, 1886. máj. 23. 3. p.

Jutalmazás. – Az új megyeház falainak építése befejeztetvén, ez alkalomból a munkások részére 400 frtot, a munkavezetők részére 800 frtot szavazott meg jutalmul a székházépítő bizottság.

Veszprém, 1886. aug. 8. 3. p.

A FŐISPÁN VESZPRÉMBEN

A szokásos negyedévi megyei közgyűlés a sok ismert és kedves vendég közt, vármegyénk szeretett és népszerű főispánját, Esterházy Móricz grófot is városunk falai közé hozta. A főispán ittléte, bár otthonában vendégnek nevezhetjük csak, mégis mindig egy örvendetes eseményt képez társadalmi életünk göröngyös és foszlányos színpadján, melyre oly nagyon ráférne egy kis reparáció. Ilyenkor látjuk és érezzük igazán, hogy mégis mily kicsiny székváros ez a mi szép fekvésű Veszprémünk.

*

A főispán múlt szombaton e hó 6-án a számonkérőszéken elnökölt s délután a megyeház építést tekintette meg, hol Kiss István műépítész és Gyurkovics Kornél mérnök és államépítészeti ellenőr kalauzolták a magas vendéget, ki hosszabb időig s behatóan szemlélte meg a már szép elő haladottságban levő építkezést s nagy figyelemmel hallgatta Kiss műépítész szakszerű magyarázatait.

– Gyurkovics Kornél bemutatta a grófnak Joó főpallért, kinek elismerését fejezte ki az építkezés körül tapasztalt munkabeosztás, rend és gyorsaság felett, mely a figyelmes szemlélőt oly kellemesen lepi meg. – Távozáskor a pallérok egy kis meglepetésben részesítették a grófot, a mennyiben a kijárót spárgával behálózták, megakadályozandó a könnyű kimenetelt. A nemes gróf, mint valódi főúr, hamar megértette ezen a szabadkőművesség codexéből ismert szokást s hat hordó sörrrel enyhítette a nehéz munkában fáradozó köművesek izzadtságát, mire a kijárat is szabad lett. Természetes, hogy munka után, szombat is levén, volt magnum áldomás az építkezés helyszínén. – Estefelé a főispán B.-Füredre rándult.

*

Hétfőn volt a nagy nap, melyen egy nagy ütközet volt eldöntendő. Nem politikai, hanem tárgyi ellenfelek küldötték edzett és kipróbált harczosaikat a küzdő tere, kik gyakran kiváló egyéni bátorságot tanúsítottak. – Azonban nem vágok a dolgok rendes folyamának elébe! Reggel 9 óra előtt a megyei bizottsági tagok egész raja igyekezett fel a várba s kilencz órakor, midőn a főispán a gyűlésterembe lépett, ez már tömve volt és magában véve is igen érdekes látványt nyújtott. Midőn a

fekete magyar ruhába öltözött gróf, elfoglalva a főispáni széket, megnyitotta a megyegyűlést, általános feszült figyelem között várta mindenki, hogy majd mit fog Eötvös beszélni. – A beszédek magában véve érdekesek voltak; a vitáról lapunk más helyén talál tudósítást t. olvasó közönségünk. A szónokok vitája 1½ órákor ért véget, a mikor egy hatalmas záporosó vonult végig a városon s ez áldásos eső tartama alatt történt meg az ismert névszerinti szavazás. Ily kitartó munka után a gyomor is megkivánja a magáét s azért a gyűlés után ebédre igyekezett mindenki.

*

A főispán ő méltósága a „Korona” szálló emeleti termében adott egy 75 terítékű díszebédet, melyre a megyebizottsági tagokból, a megyei tisztikarból, a magas klerusból s városunk előkelőségeiből voltak számosan hivatalosak. A megye országgyűlési képviselőiből ott láttuk: Dr. Bezerédj Viktort, Dr. Fenyvessy Ferenczet, Dr. Matkovich Tivadart, Ányos Tivadart és Győrffy Gézá. – A főispántól jobbra Vég hely Dezső kir. tanácsos alispán, balra báró Fiáth Pál ültek. Az ebéd igen vidám kedélyhangulat mellett folyt le s a résztvevőkön nem lehetett egy parányit sem észrevenni azon ellentétekből, melyek a gyűlési vita folyama alatt gyakran kitűntek.

A menu a következő volt:

Potage: ragou

Hors d' ouvre: fogas, sauce a la tartar

Relevé: Beafsteak. Cimier du chevreuil, sauce groseille.

Entrée: Sonkás tészta

Roti: Poulet fritet ossion rotisz, salade de coecomres.

Entremets: Glace en Bellevue. Fruits assortie

Vins: Asztali blanc, Szegszárdi rouge. Somlai, Champagne

Leves: raguleves

Előétel: fogas tartár mártással

Pikáns húсок: bifsztek, ózlapocka ribizli mártással

Első étel: sonkás tészta

Sült: sült csirke és sült liba, uborkasalátával

Édesség: Bellevue fagyalt. Vegyes gyümölcs

Borok: Asztali fehér. Szegszárdi vörös. Somlai, Pezsgő

– A borok Esterházy Móricz gróf pinczéből voltak.

S csodálatos! A Raszl bácsi szakácsnéja e napra hirtelen megtanult jól főzni, mert az ebéd valóban kifogástalan volt. Magamtól nem merném ezt állítani, hanem megkérdeztem oly urakat is az ebéd felől, kik a „Koronát” eddig még mindig szidták s ezek is dicsérőleg nyilatkoztak. A sajnós mellette csak az, hogy a minnek rendszerint meg kellene lenni, azt most érdemül kell felhoznom. Különben ha „Figaro” vagyok, nem szoktam ily jó főztet kapni a „Koroná”-ban.

*

Most szóljunk egy keveset a tósztokról is. Ezek nagyobb része nem volt valami érdekes, mert – úgy látszott legalább – a délelőtti sok beszéd nagyon kifárasztotta az ismertebb szónokokat. – Az első pohár pezsgő mellett Kemenes Ferencz kanonok ivott, mint ő mondá, a magyarok ősrégi szokása szerint, áldomást Esterházy Móricz gróf főispánra, mire a főispán kedves vendégeit éltette. Gyurácz Ferencz pápai ev. lelkész Esterházy Móricz gróf egészségére üríté poharát, utána pedig Kasenczky János megyei főszámvevő is beszélt. Fenyvessy egy ismert anekdotát – mikor a pap elbucsuzik hiveitől – előrebocsátva s ezt hasonlatnak használva, Véghelyit, id. Purgly Sándor jó humorral Eötvöst, Gyórfy Géza hosszadalmasan beszélve, a kath. klerust, Magyar János pedig a haza minden derék fiát éltette. Mindezek után id. Purgly Sándor Szabó Imrére, Gyurácz Ferencz pedig id. Purgly Sándorra emelt poharat. Most általános figyelem közt Eötvös Károly állott fel a felköszöntőjét azzal kezdé, hogy ő most bolondot fog mondani, – a mi sikerült is neki. Beszédje végén azonban Dr. Purgly Sándort éltette. Végül id. Purgly Sándor, ki igen jó kedélyhangulatban volt, Kolozsváry Józsefért ürített poharat. Ezzel a beszédek sorozata, melyet lehető pontossággal igyekeztem feljegyezni, véget ért, a kedélyhangulat pedig már rózsássá fejlődött.

*

Ám álljon itt még egy kis epizód ez ebédről, mely talán szinte megérdemli, hogy megörökíttessék. Két atyafi, az egyik Börzsönyi bátyánk H.-Bödögérről, a másik Balassa bátyánk Tapolczafőről, szintén hivatalos volt az ebédre. Mindegyik, úgy hiszem, megyei virilista s birtokaik alighanem nagyobbak valamivel a leendő enyémnél. Ünnepiesen kikenve-fenve tisztességgel belépnek a terembe s az ajtó mellett a piros padra leülnek. Hamarjában nem veszi őket észre senki, ők

pedig bámulnak a kaputos sokaságra s félve tekintenek a fehérre terített asztalsorra. A kályha mögött a szervozáshoz néhány asztal állott vörös terítővel. Neki bátorodik az egyik s oda megy a pinczéshez s azt sugja neki, hogy az ő és pajtása részére ezen a vörös asztalon terítsen, ők itt is elemésztik az ebédet. Az eleven fecskefark erre elmosolyogja magát, a két atyafit pedig egy ismerősük kiszabadítja szorongatott helyzetéből s leülteti a hosszú asztalhoz. Sokáig azonban itt sem volt maradásuk, mert a harmadik fogás után egész tisztelettel elvonultak. Azért H.-Bödögén és Tapolczafőn az egész héten mégis csak ez ebédről beszéltek.

*

Ebéd után Esterházy Móricz gróf főispán dr. Fenyvessy Ferenczczel s több meghívott bizottsági taggal Almádiba rándult, hol mindannyian Véghely Dezső kir. tanácsos alispán vendégei voltak.

Kedden reggel a gróf Budapestre utazott.

Long-Fellow.¹⁷

Veszprém, 1886. 24. sz. 3. p.

¹⁷ Long-Fellow = Priczky József takarékpénztári könyvvivő, álnéven írt a Veszprém c. újságban. 33 éves korában 1887. márc. 18-án halt meg.

Rövid hírek

Az új megyeház körüli csatornázást tegnap adta ki árlejtés útján a megyeházépítő bizottság *Bartunek* és *Horváth* budapesti cégnek, mely 3200 frtért vállalkozott a csatornázásnak „Beton”-féle rendszer szerint való kiépítésére.

Veszprém, 1886. szept. 26. 3. p.

Az új megyeház építése szépen halad előre; egyrésze már teljesen be van tetőzve. A vármegye czimerét is már föltették homlokzatára. Oly impozáns lesz a remek épület, hogy a fővárosban is keresni kellene hozzá foghatót.

Veszprém, 1886. okt. 17. 3. p.

Az új megyeház építése serényen halad előre; a belső berendezések és díszítések oly mű izléssel és csinnal készülnek, hogy kellemes látványt nyújtanak a szemlélőnek. A nagy gyűlésterem igen impozáns lesz.

Veszprém, 1887. márc. 27. 2. p.

Az új megyeház építése rohamosan közeledik a befejezéshez. A homlokzat felső részére két izmos angyalt helyeztek, ezek tartják az a táblát, melyre a megyeház építési éve 1886 van belevésve. Egy valaki azt a megjegyzést tette, hogy ezek az angyalok a mi zord klimánkhoz nagyon könnyen vannak öltöztetve. „Azért kibirják!” ezt válaszolta az építésvezető. Ejnye be jó!

Veszprém, 1887. ápr. 24. 3. p.

AZ ÚJ MEGYEHÁZ

A székház épület összes szárnyain a falegyen eléretvén, f. hó 7-én tartatott meg az u.n. bokréta-ünnepély, mely abból állott, hogy az új megyeháznál dolgozó munkások közt borraivalóul egy napi munkabér osztatott ki, mely célra a székház-építő bizottság által megszavazott 400 frtból 329 frt 25 kr. vétetett igénybe. Az építés három munkavezetőjének szokásos jutalmazásáról a megyei közgyűlés fog intézkedni; ezek részére semmit sem szavazott meg a bizottság. (Lapunk mult számában tévesen irtuk, hogy azok részére 800 frt szavaztatott meg.)

Az új megyeház berendezéséhez szükséges munkálatokat a következőleg adta ki a bizottság:

A bádogos munkát *Zellerin* Mátyás budapesti vállalkozónak 9573 frt 38 krért.

A palafedő munkát *Schandrositz* István budapesti vállalkozónak 4834 frt 96 krért.

Az asztalos munkát *Thék* Endre budapesti vállalkozónak 16,769 frt 85 krért.

A lakatos munkát *Árkai* Sándor budapesti vállalkozónak 6805 frt 26 krért.

Az üveges munkát *Faragó* és társa budapesti cégnek 4528 frt 20 krért.

A fazekas munkát *Pfjlf* Andor veszprémi iparosnak 3960 frtért.

A szobafestő és mázoló munkát *Drobnics* György budapesti vállalkozónak 8425 frtért.

A csatornázási munkát *Zellerin* Mátyás budapesti vállalkozónak 3624 frt 55 krért.

Ezen vállalkozók fölhevittak, hogy a szerződés megkötésére 8 nap alatt okvetlen jelentkezzenek.

A kövezési munkálatok elkészítésére csupán Kéler Napoleon pályázott, de az előírányzott összeget tetemesen meghaladó árban, ennélfogva a bizottság, annál is inkább, mivel ezen munkálatokra még csak a jövő év tavaszán lesz szükség, tetemes megtakarítás reményében, a kövezési munkálatokat házilag határozta elkészíttetni.

A szobrászati munkára pályázat nem érkezvén, a bizottság elhatározta, hogy két jó nevű budapesti céget fog ajánlattételre fölhevívni.

A küldöttség határozata s az összes, még az el nem fogadott ajánlatok is, felülvizsgálat végett a miniszteriumhoz fölterjesztetek.

A székházépítési művezetőség, az új megyeház építésénél a falegyen elérése eredményének megörökítése céljából,) az építési naplóba f. hó 7-én a következő bejegyzést tette: „*A második emelet egyene és így az egész épület egyene a mai napon minden szárnyon eléretett.*” „*Isten áldása engedje az épületnek mai egyenétől való sikeres továbbhaladását. Isten áldása, béke és jólét lebegjen az építettő vármegye felett!*” – Ezen bejegyzést a székházépítő bizottság tagjai is alá fogják írni az építési naplóban.

Veszprém, 1886. 33. sz. 1-2. p.

AZ ÚJ MEGYEHÁZ

„Tilos a bemenet” felirata lassanként levásik s mindig többen merészkednek átlépni a Joó Lajos főpallér uralta deszka korlátokat. A bejárat impozans ívei alatt már kopogó, csattogó, dörgő hangok s átható firniss¹⁸ illat fogadják az érkezőt s kísérik lépten nyomon az egész épületben. Kőmives, asztalos, festő és lakatos, szobrász és gelencsér¹⁹ hangya szorgalommal dolgozik e pompás épületen, melynek készítése naponként siet a teljes befejezés elé. Legimpozánsabb látványt természetesen a homlokzat nyújt, melyen a figurális díszítések folynak. Naponként egy újabb díszlet: évszámot emelő röpke geniuszok, mosolygó angyalfők s gyönyörű oszlopok válnak ki a halvány sárga falakból. Az udvar nagy méretei dacára igen kellemes, barátságos benyomást kelt. Csupa fény, világosság a mozaik burkolatu folyosókon. Az egyszerű lépcsőházból tágas csarnokba és innét nagy két szárnyu ajtón át jutni a nagy terembe. Mennyezetét most festik, tele van állványnyal, hanem azért a négy veres márvány oszlop, a könnyed karzat, a hatalmas ablakok már kellő tájékozást nyújtanak előre is a terem szépsége felől. Az oldaltermekről, a foyer²⁰, a csarnokok s több helyiségről legközelebb bővebben írunk. Több szobában és teremben már a csinos kályhákat rakja egy helybeli vállalkozó iparos. Néhány kellemes mintájú ó-német kályhát is emelnek. Szóval bizony ez az épület méltó színhelye lesz a megyei életnek, mely kívánjuk, hogy benne fel is virágozzék. Csak az a pótdadó ne volna! – sóhajt utána az ember – csupa megszokásból.

Veszprém, 1887. 18. sz. 3. p.

¹⁸ firniss = lenolajkence

¹⁹ gelencsér = kályhás

²⁰ foyer = folyosó

A MEGYE UJ SZÉKHÁZA

Ezen czim alatt laptársunk a jelesen szerkesztett „Pápai Lapok”, mult heti számában igen tartalmas vezércikkben emlékszik meg az uj megyeház építésére beérkezett pályaművekről.

„A megyeház nagytermébe belépőnek – írja a bevezető sorok után – úgy tetszik, mintha panorámába lépne, egyszeri áttekintés elég arra, hogy a szem három-négy feltűnően szép aquarellen megakadjon. A távlatok rendkívül meleg koloraturája, erős vetárnyékai, élénk staffage²¹-ai a mi éghajlatunkra egyáltalán nem, hanem inkább Palermó örökké mosolygó egére emlékeztetnek. Közel ezekhez van egy nagyszabásu homlokzat barna szinezéssel bíró terv oly plasztikusan előállítva, hogy az ember csaknem utána szeretne nyulni. Ha képkiállítás volna ez, úgy a koszorut minden további gondolkozás nélkül ezeknek juttatnánk; de legott lezuhanunk az ideálizmus országából a rideg réalizmus terére, ha eszünkbe jut a komoly feladat, a minek megoldását ezen tervek alaprajzainak dispozíciójától várjuk. Itt már vége az illúzióknak s kezdődik a komoly megfontolás, összehasonlítás, mindenekelőtt a czélszerűségre való tekintettel. E téren is találkozunk magas röptü ekstravaganciákkal, de szerencsére találkozunk komoly tanulmányokkal is, melyek, habár számuk igen csekély: a pályázat általában sikerültnek mondható, mert elég, ha két-három számbavehető terv van, – ez pedig van. Az ekstravagans megoldások különfélék; vannak, a kik nem férték meg az adott telken, ekstrópriálták²² a szomszédok jó részét, egyik a főutcza felől, mások a szomszédét, azt azonban nem tudjuk, vajjon ezen kisajátítás költségét fölvették-e költségelőirányzataikban. – Vannak, kik előlépcsőikkel elzárták a különben is szűk utcát, vannak, kik tulmentek a programm föltételein, és a fő-utcza felől a portálén kívül, még más kocsibejáratokat, alajárásokat terveztek. Ezek nem gondolták meg azt a körülményt, hogy itt nincs, ki kocsin parádézva hajtson a megyei gyűlésre, mert a főispáni lakás a megyeház tövében lesz, a bizottsági tagok pedig az átellenben levő „Korona” szállótól csak nem fognak az alig néhány lépés távolságban lévő épülethez kocsin menni. Van ezen felfogásnak két főhátránya, az első az, hogy két szép utcai helyiségnek helyét foglalják el, a második pedig az, hogy az összefüggést a helyiségek között ez által többszörösen megszakítják. Van, ki a kutat egészen eltemette, mert a

²¹ staffage = háttér

²² ekstrópriálták = kisajátították

tervezőnek ez útjában állott, pedig a programmban annak fentartása és könnyű hozzáférhetőség föltétlen kikötve volt. Vannak továbbá olyanok is, kik azt hiszik, hogy a mai villamos aerában, a napra egyáltalán szükségünk nincs s a labirintyszerű dispoziciókban Ariadne-fonál segítségével – s a mi fő „szag után” tájékozhatja magát az ember. Van olyan is, a kinek a második emeleten nincs szüksége annyi térre, mint az első emeleten, azért az északfelőli oldalon a hó szabad járásának tág utat enged. Mit szóljunk a mi éghajlatunk alá nem való attikok és ballusztrádokról? Valóban csodálatos, hogy e kevésbé átgondolt és komoly tanulmányt nélkülöző hibákban leginkább a művészileg kivitt aquarellek tervei bővelkednek. Nagyon helyesen jár el a törvényhatóság, hogy a pályaművek bírálatát elismert tekintélyű szakközegekre bizza, kiket a szemképrázttató képek nem csábítanak el és első sorban azt nézik, mely tervezet igyekezett feladatát czélszerűen megoldani, és melyek azok, kik nem áldozták fel illuziójuknak a helyes megoldást. Szerintünk elég három oly tervezet, mely legközelebb áll a program kivánalmaihoz. Ennyi pedig van. Azért gratulálunk Veszprémmegyének, a pályázat sikeréhez.”

Eddig a jeles cikk, mely után nekünk nagyon kevés mondani valónk marad. Csupán azt akarjuk megjegyezni, hogy vármegyénk kitűnő főmérnöke *Paál Dénes*, tervezeteket behatóan tanulmányozta s mi részünkről teljes megnyugvással tekintünk a pályaművek elbírálása elé, mert az ő lelkiismeretessége, szakavatottsága és jó izlése, biztos garanciát képeznek.

Veszprém, 1887. 40. sz. 2. p.

Az új megyeház megnyitási ünnepségei f. hó 24-én mennek végbe. – Lesz „Veni Sancte”, közgyűlés, bankett és bál.

Veszprém, 1887. nov. 6. 2. p.

VESZPRÉM-VÁRMEGYE UJ SZÉKHÁZÁNAK FELAVATÁSA

Veszprém-vármegye uj megyeházának megnyitási ünnepélye jóformán már 23-án kezdetét vette.

A délelőtti 11 órai vonattal érkezett meg Eszterházy Móricz gr., Veszprém-vármegye4 ifju főispánja kit a pályaházban Véghely Dezső királyi tanácsos alispán fogadott.

A délutáni vonattal érkeztek meg a vármegyei bizottsági tagok jelentékeny része és a szomszéd törvényhatóságok küldöttségei, kiknek elszállásolásáról Veszprémváros közönsége gondoskodott.

Eljöttek a vármegye választókerületeinek képviselői is, s a járások főszolgabirái, Pápa-város polgármestere, és rendőrkapitánya stb.

A szomszéd vármegyék küldöttségei között voltak: Svastics Benő zalai főispán, Laszberg Rezső gróf győri alispán, Reiszig vasvármegyei alispán stb.

Zöld ágak, lobogók erdeje ékesíté az épületeket, midőn reggel 9 órakor az uj megyei székháztól megindult a diszes menet mintegy félszáz fogaton a főutakon keresztül ment a székesegyházba. A menetet gróf Eszterházy Móricz főispán, Véghely Dezső, kir. tanácsos alispánnal nyitotta meg és utána jöttek diszes fogatokon a vármegye tisztikara, képviselői, a szomszéd vármegyék küldöttei stb., mind diszmagyarban. Az ünnepélyes „Veni Sancte”-t Pribék István püspök tartotta fényes segédlettel.

Tíz órakor történt a visszatérés a vármegye székházába és a gyönyörű közgyűlési teremben csakhamar kezdetét vette a diszközgyűlés. A közgyűlési termet a király és királyné életnagyságu arczképei diszítik s a középén nagy, gyönyörű csillár lóg tömör vasból, aranyos cifrázatokkal. Az elnöklő főispán szívélyes szavakkal üdvözölte a megye közönségét sé a vendégeket s a hazát, királyt és a vármegyét éltetve, átadta a szót Kolossváry főjegyzőnek, a ki meleg hangu köszönetet mondott a szomszéd törvényhatóságok küldötteinek a szives megjelenésért. Ezek nevében Svastics zalai főispán szónokolt, ékes szavakban fejezve ki a szomszéd törvényhatóságok testvéries szeretetét Veszprémmegye

irányában. A szép beszéd éljenzésre ragadta a közönséget, mely a nagy gyűléstermet zsufolásig megtöltötte. Ezután Vég hely Dezső alispán nagy értekezésben egyik legértékesebb művét mutatta be a közönségnek, melyet ez látható érdeklődéssel hallgatott végig s befejezésekor zajosan megéljenezett. – Neger Ágoston apát méltatta az alispán érdekes felolvasását és indítványára a vármegye közönsége egyhangulag elhatározta, hogy e szép beszédet kinyomatja. Ezután dr. Jánosi Gusztáv apátkanonok, olvasta fel azon szöveget, mely az új székház közgyűlési termében felállítandó két emléktáblára fog vésetni. A szöveg ő felsége, azután a miniszterelnök és a belügyminiszter, a főispán, alispán, az épület tervezője, a vállalkozó Kéler Napoleon, és a székházépítő bizottság tagjainak neveivel kezdődik és a vármegye közönsége által egyhangu helyesléssel elfogadtatott. – Ezek után a főispán az Isten áldását kérve a vármegye közönségére s jobb és boldogabb időket kívánva, disz- közgyűlést berekesztette.

Déli egy órakor vette kezdetét a „Diszebéd”, melyen vagy 200-300 ember vett részt. A felköszöntők árja csak a bankett végefélé eredt meg, de azután nem volt hiány. Pohárköszöntőket mondtak Eszterházy Móricz főispán az uralkodó családra, Láng Lajos a főispánra, Kopácsy Árpád a főispánnéra, Szabó Imre az alispánra, Vég hely Dezső, a szomszéd vármegyék küldöttségére, Fenyvessy Ferencz az új megyeház tervkészítőjére, Kiss Istvánra, stb.

A diszebéd csak a késő esteli órákban ért véget.

Este a város impozansul lőn kivilágítva. A megyebál 10 órakor kezdődött. Erről tudositásunk a tárczában.

Veszprém Független Hírlap, 1887. 55. sz. 2. p.

NYILTTÉR.

Hektograf

legújabb és legczélszerűbb irat-többszörösítő készülék, nálam kapható.

KRAUSZ ARMIN

könyv-és papirkereskedő Veszprém-ben.

Felelős szerkesztő és kiadó:
LÉVAY IMRE.
Laptulajdonos:
KRAUSZ ARMIN

Rövid hírek

A komakút-tér. – Városunk polgármestere tek. Kovács Imre úr Androvics Imre városi képviselő úrral együtt megkereste tek. Kopácsy György és Horváth Sándor háztulajdonos urakat, előadván nekik a város szándékát a komakút és a tér csinosítása végett. Nevezett háztulajdonos urak e szép cél megvalósítására egyenkint 100 frtot ajánlottak fel. Hiszszük, hogy a szomszédos tulajdonosok szintén követni fogják e nemes példát és városunk rövid idő múlva oly szép térrel fog rendelkezni, a mely városunkhoz méltó lesz.

Veszprém, 1883. ápr. 15. 3. p.

A kálistó. – A jeruzsálem hegyen az ugy nevezett kálistó a meleg napok beálltával kiállhatatlan poshadt büzével fertőzteti be a levegőt. Ideje volna róla komolyan gondolkozni, hogy a közegészség eme botrány köve valami módon eltávolíttassék. Sokan persze azzal az ellenvetéssel állnak elő, hogy a jeruzsálem hegyen tűz esetében vizet csakis ebből a pocsétából lehet meríteni. De ha szemügyre vesszük azon veszedelmet, melylyel ezen pocséta a lakosság egészségét fenyegeti, még ezen különben fontos oknak is háttérbe kell szorulni. Nem lesz felesleges megemlitenünk e helyen azon körülményt, hogy a szomszédházak lakói ezen förtelmes posvány vizét használják házi eszközeik mosására.

Veszprém, 1884. máj. 18. 3. p.

A miazmák²³ fészke – vagyis a Kapuvári-ház kertjétől a szürke nénék zárdájáig vonuló vizárok beboltozása tárgyában, az érdekelt tulajdonosok közbenjöttével, értekezlet tartatott mult hétfőn, a polgármesteri hivatalban. Az értekezleten jelen volt vármegyénk szeretett alispánja Véghely Dezső is, kinek erélyes föllépése s hathatós érvelése oda vitte az ügyet, hogy annak a csatornának még az ősz folyamán be **kell** boltozva lenni. Ez pedig valódi áldás lesz nemcsak ama városrész, hanem egész városunk közegészségére. Bárcsak már évtizedekkel ezelőtt így gondolkodtak volna elődeink!

Veszprém, 1884. júl. 20.

²³ miazmák = a vízből, talajból kiáradó betegséget okozó párák, gőzök.

Az ördög-árok beboltozása. Az ördög-árok azon részének, mely még födeletlenül volt, beboltozása is már serényen folyik s most már semmi akadálya sem lesz a kálvária melletti szép térség planírozásának és sétahelylyé való átalakításának. Városunk oly szükében van az üdülő- és séta-helyeknek, hogy lehetetlen a legnagyobb örömmel nem fogadnunk minden olyan mozzanatot, mely ezen a téren a haladás felé vezet.

Veszprém, 1887. ápr. 24. 3. p.

3—3.

Fürdőkertmegnyitás.

Az ujlag berendezett s a célnak megfelelő szükséges kellekekkel ellátott

TELEKY-FÜRDŐKERT

tulajdonosa felhívja a t. cz. közönséget e csinos fürdőhely látogatására.

Fürdeni lehet a berendezett lángfűtés következtében reggeltől estig; — s mindenkor tiszta vízben, mit a felállított kutgép biztosít.

Fürdés ruha nélkül,	35 kr.
„ ruhával	40 „
Köpölözés külön szobában	35 „

Restauratio nem tartatik: hogy a fürdővendégek nyugalma biztosítva legyen.

Obele Ferenc
tulajdonos.

VÁROSHÁZA

Veszprém első városháza a mai Rákóczi u. 5. számú épületében működött. (most többek között az Új Horizont szerkesztősége és a pincében egy akvarista szaküzlet található itt.) A későbbiek során a hivatalok egy része a Tumler Henrik által átalakított Fecskendő ház emeleti helyiségeibe költözött. (Vár u. 1. Ma a földszinten kínai vendéglő, az emeleten ügyvédi iroda van.) Az 1875-ben megkapott rendezett tanácsi város címmel rendelkező testület hivatali számára egyre szűkebbé vált a két épület. 1885-ben a képviselő testület a Kapuváry ház megvétele mellett döntött. (Ma Szabadság tér 1.) A „díszesen restaurált” új városház dísztermében 1886. dec. 21-én Kovács (Kováts) Imre polgármester köszöntötte a város képviselőit és a meghívott vendégeket.

AZ ÚJ VÁROSHÁZ – S A PÓTADÓ

Veszprém, okt. 23.

Valóságos pánik fogta el a városi polgárságot, hogy az a hire jár, miszerint ez évben is fölemelik a városi pótagót.

Azt beszélük, hogy mivel az új városház átalakítási munkálataira tetemes költségek igényeltetnek, a város fölvesz vagy tizenötezer forintnyi kölcsönt s ezt aztán kiveti pótagóba, a városi polgárságra.

Nem tudjuk, mennyire vannak e tervvel a városatyák, de azt tudjuk, hogy azt a tervet a polgárság mai nyomoruságos viszonyai közt végrehajtani, végzetes hiba, bűn lenne!

Hogy a városház megvétezzék, annak szószólói voltunk mindig. Hogy a vétel előnyösen történt, annak szivből örvendettünk. Elvégre a rendes ügyvitel, a helyes adminisztráció szempontjából, – de tekintettel főleg a városi hivatalnokok egészségére is: kellett az, hogy tisztességesebb helyiségekről gondoskodjunk. A mostani helyiségek jók lehetnek a nagyközség kisebb arányu ügy- s munkaforgalma mellett; de ma 30–40 hivatalnok s segédszemélyzet el nem fér abban, rendesen nem dolgozhatnak, hacsak nem az adminisztráció rovására.

Mindamellet azonban mégsem oly roppant égető szükség van arra, hogy nyakrafőre hübelé azonnal hurczolkodnunk kellene, s e végből

ujabb terheket nyomni az ugyis már majd egészen agyonnyomott polgárság nyakára.

Van annak egyéb módja is az adósság-csinálásnál, hogy a városház átalakítási költségei, a beruházások fedezetet nyerjenek. Elég lesz egyelőre gondoskodni arról, hogy a 35.000 frtos vételár mielőbb lefizettség. Az is nagy áldozatával fog járni a polgárságnak, mert hogy ily nagy összeg folyósítására pénzünk nincs – azzal tisztában kell lennünk. Egy hosszú lejáratú amortizationális kölcsön segít azon addig, míg a mostani városház s egyéb előnyösen eladható városi ingatlan árával letörleszthetjük, de az, hogy az átalakítások, tatarozások, melyek pedig mintegy újabb 15.000 frtot vesznek igénybe – azonnal foganatosítassanak s azt kezdje a polgárság keserves pótdó-forintokkal fizetni: az ellen a polgárság nevében tiltakoznunk kell.

Nem lehet egyébként megoldani ezt a kérdést, mint azzal, hogy jövedelmeztesük a megvett Kapuváry-házat előnyös bérletek által mindaddig, míg az átalakításokra szükséges 15 ezer forint összegyűl.

A Kapuváry-ház 2000–2500 forintot jövedelmez évente s így 6–7 év alatt a szükséges tőke együtt lesz. Ekkor a magunk pénzén, a polgárság újabb megterhelése nélkül restaurálhatjuk az épületet. Addig a néhány évig pedig, – ha már annyi évtizeden keresztül meg tudtunk lenni, megleszünk a mostani városházban is.

Az újabb adóemelést mimagunk semmi körülmények közt nem forcierozhatjuk. Így is óriási a teher már s épen nincs kilátás arra, hogy hanyatló iparunkat, haldokló kereskedelmünket tekintetbe vévén a pénzügyminiszter helybeli közegei, az adófelügyelőség az adóleszállításokra gondolna. Sőt inkább éjjel-nappal egyében sem töri fejét, mint azon, hogy lehetne még több vért kiizzasztani a polgárokból. Nincs ott se belátás, se irgalom. Megbecsülhetik – gyalázhatják, potyabankettirozhatják, megdickíozhatják, érvekkel meggyőzhetik, sirva kérlelhetik: ott nincs irgalom, kegyelem!

Mint a taposó-malom, mint a kalló, működik azaz adópréselő apparátus s töri-zuzza a polgárságot – a tönkrementésig.

Hiába jajdul föl minden adóemeléskor a város; hiába a panasz, a kétségbeesés! Hiába mutatunk arra, hogy már majd minden ház teli van itt teherrel, hogy évről-évre 100–120 család megy tönkre, a kisiparosok jelentékeny része koldussá lett, szerszámait viszi a zálogházba, vagy adja el egymásután; hiába utalunk arra, hogy évről-évre hány szegény ember menekül ki ebből a pusztuló városból, mint a hajótörttek a sülyedő hajóról, s hiába látják mégis a szegénység szaporodását, a házi szegények

átváltozását nyílt utczaí koldusokká – mind hasztalan! A taposó-malom működik s az adóinspektor, krokodil-könyeket sirva, recsenti tovább a prést!

Hát ha nincs kilátás semmi a teher könnyebbülésére, sőt még rosszabbtól kell tartanunk: akkor ha mimagunk is emelnők terheinket – öngyilkosság volna az!

Az öngyilkosságra pedig későn is ráér a kétségbeesett ember!

Veszprémi Független Hírlap, 1885. 43. sz. 1. p.

Házi távirda-készülék.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhívni kitűnő szerkezetű **villanyos házi távirda-készülékeimre,** melyek ugy czélszerűségük, mint rendkívül olcsóságuknál, valamint bármely helyiségekbeni gyors alkalmazásuknál fogva különösen **nagyobb házakban fogadók, kávéházak, kórházak, hivatalos helyiségek, tűzörségek- és üzletemberek-nél a lakszobák s az üzlet összeköttetésére különösen alkalmasak.**

En e kitűnő szerkezetű s olcsó házi távirdákat ugy állítom föl a legrövidebb idő alatt, hogy sem az ajtók sem a falak meg nem rongáltatnak vagy átszúratnak s a készülék ennek daczára is alig lesz észrevehető. **Hirtelen megtámadtatások-nál gyors segélykérésnél semmi sem tehet kitűnőbb szolgálatot, mert a rugó megnyomása pillanatában már a legtávolabb helyen is azonnal meg van adva a jel.**

Készülékeimért egy évig jótállok s későbbi netáni javítások igen kis csekély-ségbe kerülnek. — A n. é. közönség pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

27 4-4

WEISZ W. MANÓ,
VESZPRÉMBEN.

Veszprém, 7. 1881. 17. sz. 6. p.

Rövid hírek

Az új városház-utcza, vagyis a Kapuváry-ház kertje a bőséges feltöltés folytán hováhamarább elveszti azt a mélységes lejtőjét, mely eddig ott tátongott. Mire a restaurálási munkálatok megkezdődnek, az újonnan nyitandó városház-utcza is planierozható és rendezhető lesz.

Veszprémi Független Hírlap, 1886. ápr. 10. 2. p.

Uj városházunk tehát megvettetett. Képviselői közgyűlésünk mult hétfőn tartott ülésében 67 szóval megszavazta a „Babóchay”-téren lévő Hunkár (ezelőtt Kapuváry) féle ház megvételét 35.000 forinton. A vétel másnap, jul. 1-én már hatályba is lépett. A város 15.000 frtot azonnal kifizetett s a hátrálék kifizetésére kölcsönt vesz föl ingatlanaira. A most esedékes 400 frt évnegyedes bért már a város vette föl. Az átalakítási munkálatok csak a jövő kora tavasszal fognak eszközöltetni, ugy, hogy jövő nyárra a városház céljának már átadható lesz.

Veszprémi Független Hírlap, 1885. júl. 4. 2. p.

Az új városház épületében már megkezdették az átalakítási munkálatokat. Jelenleg az épület udvari szárnya mellé építenek egy földszinti helyiséget, melyben a városi pénztár és számtiszti hivatal lesz elhelyezve. Hátrul az udvarban építik a kótert²⁴, a „rönd” jövődóbeli megháborítóinak nyugalmas lakóhelyét.

Veszprémi Független Hírlap, 1886. jún. 17. 3. p.

Az új városházban serényen folynak az átalakítási munkálatok. Persze legelőször az adóosztályt készítették el; mert erre van legnagyobb szükség. Utána mindjárt a kóterek képitéséhez fogtak, melyeket Benkő, mint szakértő, előre megszemlélt.

Veszprémi Független Hírlap, 1886. júl. 7. 3. p.

Az új városház átalakítása már befejeztetett, még a belső berendezés van csak hátra, hogy a hivatalok beleköltözhessenek. Az új városház sürgöny és telefon berendezése ritka ügyességgel és csinnal készítettet el Kohl A. helybeli szakember által, ki szépen megfelelt a benne helyezett bizalomnak. Hogy az átalakítási munkálatok és hivatalok elhelyezése mennyiben célszerűek, erre nézve akkorra tartjuk fenn ítéletünket,

²⁴ kóter = fogda

mikor majd az átköltözés után módunkban lesz arról beható észleletek alapján meggyőződést szerezni.

Veszprém, 1886. nov. 7. 3. p.

Az új városházban már elhelyeztettek a városi hivatalok, hogy czél-szerűen-e, azt majd a gyakorlat fogja megmutatni. Valamennyi helyiség igen tisztességesen be van rendezve, a butorok díszesek és izlésesek, szóval a jelenlegi városház megfelel a modern igényeknek.

Veszprém, 1886. dec. 5. 3. p.

Városunk szépítése. – *Kovács* Imre, Veszprém város ügybuzgó polgármestere, városunk főutcájának befásítását tervezi, a mi, ha létesülhet, nagyban fogja diszesíteni városunkat. Az új városház udvarán végig két sor ákáczfát ültetnek a héten, a mi szintén igen életre való gondolat.

Veszprém, 1887. márc. 27. 2. p.

VESZPRÉMVÁROS KÖZGYÜLÉSE

1886. decz. 21-én.

Az új városháza dísztermében e hó 21-én, kedden tartotta első diszközgyűlését a városi képviselő.

A valóban csekély költséggel igen díszesen restaurált nagyteremben ünnepies hangulat uralgott. Ez volt az új tanácsházban az első közgyűlés s az méltóságteljesen, ünnepiesen folyt le.

A közgyűlés egyetlen tárgya volt, a városházi kiküldött bizottság jelentésének, melyen ftdő²⁵ Fejérváry József bizottsági elnök dicséretes tárgyilagossággal terjesztett be, tudomásul vétele volt.

Ezen napirend előtt az elnöklő polgármester Kovács Imre, megható szép beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Beszédét a képviselői tagok sokszoros éljenzéssel kísérték s láthatólag osztoztak a meghatottság lelkesedésében.

²⁵ ftdő = főtisztelendő

A szép beszéd így hangzott.

Tekintetes képviseleti közgyűlés!

Ha édes hazánkban valaha örömmel telt kebellet nyitotta meg valaki a városi közgyűlést: Örömmel telt kebellet nyitom meg én. Azért is e napot életem legszebb napjai közé számítottam; – mert nagyon jól tudom, hogy e város hatósága és közönsége hosszú félszázadon át törekedett, hogy e házat megvehesse és magáévá tehesse.

Ime tisztelt közgyűlés! az isteni gondviselés megengedte érnem, hogy ezen ház ma már Veszprém város közönségéé, és a kedvező pillanat nekem juttatta a szerencsét, hogy mint a város polgármestere, Veszprém város mélyen tisztelt képviselő-testületét, a város új házának disz-termében szívemnek mélyen érzett legbensőbb őszinteségével először üdvözölhetem, és a képviselő testületnek e helyen első diszülését megnyithatom.

Tekintetes közgyűlés! Folyó évi május hó 22-én tartott rendkívüli gyűlése alkalmával egy küldöttségét méltóztatott 36. sz. a. határozatával megbizni ezen új városház átalakításával. Ezen bizottság munkálatát befejezvé, jelentése e mai ülésen fog tárgyalatni.

Nagyon jól tudom, mélyen tisztelt közgyűlés, hogy a földön semmi emberi mű nem tökéletes, mert alig létesül valami, már a kritika jelen van, s igyekszik megbírálni a létesítettnek úgy előnyeit valamint hátrányait is, legyen azonban tisztelt közgyűlés! a bírálat bár mi szigorú, azért már most kifejezést adhatok nyugodt öntudatunknak; és elmondhatom, hogy nem kémelve időt, fáradságot, szóval, elkövettünk mindent, hogy a czélnak, a városi közönség várakozásának, és a város méltóságának, megfelelően, de mégis lehető jutányosan alakítsuk át és rendezzük be ezen új városházat.

Midőn tehát higgadt, jóakaratu tanácskozássra kérem fel a tisztelt közgyűlést, egyszersmind az új városház disz-termében az első közgyűlés alkalmával arra is felkérem a mélyen tisztelt közgyűlést: legyünk mindig összetartók, legyünk minden jó és hazafias ügyeken egyetértők; összetett erővel tegyünk meg mindent, ami a város lakosságának jó létét, előmenetelét, és boldogságát eszközölheti.

Akkor fogjuk teljesíteni önnön magunk, valamint városunk és szeretett hazánk iránti köteletségünket, és így lesz Isten áldása velünk.

Mely ohajtásom után újból üdvözlöm a mélyen tisztelt közgyűlést, s kívánom, hogy a Mindenható, a képviselő-testület minden tagját

Veszprém város közönsége javára az emberi kor végső határáig éltesse.
Éljen a hazá!

Éljen Veszprémváros közönsége! (Hosszas, lelkesült éljenzés.)

Ezután a bizottsági jelentés olvastatott föl Vikár Lajos főjegyző által, mely egyhangulag tudomásul vétetvén, dr. Bezerédj Viktor s Vikár Lajos együttes indítványára úgy a bizottság tagjainak, mint azok derék tisztelt elnöke ftdő Fejérváry József urnak jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott a tanusított fáradhatlan ügybuzgaloméért.

A diszülés ezután véget ért.

Veszprémi Független Hírlap, 1886. 53. sz 1. p.

A VÁROSI SÉTATEREK RENDEZÉSE

Veszprém, 1890. márczius.

A sétaterék kérdésével még mindig meglehetősen szegényesen áll a városunk. Alig van hely, a hova a napi munka után, vagy közben pár órai üdülő sétára mehetne a közönség, értve olyan helyet, mely ugy a közegészség, mint a köztisztaság és főleg kényelem tekintetében teljesen megfelelné az igényeknek.

Ezen a hiányon akar segíteni a vármegye alispánja, Véghely Dezső kir. tanácsos, a ki a mult szerdán e tárgyban értekezletet hívott össze. A meghívottak voltak: Plosszer István, Szabó György kanonok plébános, Kováts Imre polgármester, Kolossváry József megyei főjegyző, dr. Purgly Sándor t. főjegyző, Takács Ádám árvaszéki elnök, Paál Dénes, Androvits Imre, Balogh Károly, Suly Ede, Benkő István, Schön József és Kovács Ignác.

Az elnöklő alispán a jegyzőkönyv vezetésére dr. Purgly Sándort kérte fel, azután előterjesztette, hogy a városi kálváriának és környékének állapota oly desolált²⁶, hogy azon okvetlenül segíteni kell. A temető alsó részének kibővítése és a kórház-utca rendezése szintén akut kérdéssé vált immár, s mindezekkel összefügg a Plosszer-sétatérnek, – melyet tudvalévőleg a város vett át – karbantartása és gondozása is. A kálvária feljárata és állapota olyan, hogy ugy közegészségi, mint köztisztasági szempontból is sok kívánni valót hagy fenn, s ezen kívül az ájtatos hivek áhítatára is zavarólag hat. Azért hívta egybe tehát ezt az értekezletet, hogy az a jelzett bajok és hiányok elhárításáról gondoskodjék.

Az értekezlet tagjai örömmel vették tudomásul, hogy a vármegye alispánja a székváros közönségének érdekeire és javára így kiterjeszti figyelmét, s ezért Szabó György kanonok az értekezlet nevében meleg köszönetet is mondott.

Ezután elhatározta az értekezlet, hogy a szóban forgó kérdések rendezéséhez haladéktalanul hozzáfog. E célra a városi szépítési és köztisztasági bizottság tagjainak bevonásával állandó bizottsággá alakul, s mindenekelőtt a kálvária állapotának rendbehozására, (a feljárt helyének megváltoztatására), a temető alsó részének kibővítésére, a kórház-utca rendezésére és a Plosszer-sétatér kiterjesztésére, gondozására irányítja a működését.

²⁶ desolált = elhanyagolt

Ha itt a tennivalókkal elkészült az állandó bizottság, úgy a város többi részein is érvényesíti tevékenységét. (Tere, hál' istennek van reá elég, mert eddigelé körülbelül csak a szent természet gondoskodott, úgy a hogy, ez irányban a közönség szükségleteiről.)

A szerdai értekezlet rögtön szűkebb szakbizottságot is küldött ki, (Paál Dénest, Androvits Imrét, Benkő Istvánt és Schön József főkertészt) melynek tagjait megbizta, hogy a kálvária környékének javítási és rendezési munkálataira tervezetet és költségvetést készítsenek, s azokat a legközelebb egybehivandó alakuló-értekezleten terjesszék elő, úgy, hogy a munkálatokat ezen a tavaszon megkezdhessék.

Az értekezlet befejeztével az abban részt vett tagok valamennyien kimentek a helyszínre, a kálváriára, s ott személyesen meggyőződtek az állapotok tarthatatlanságáról.

Már most semmi egyéb nincs hátra, mint hogy az értekezleten tervbe vett sok üdvös intézkedés ne maradjon pusztá terv és jóakarát, hanem a város közönségének támogatásával mihamarabb teljesülésbe menjen.

A vármegye – reméljük – az ily célokra szánt rendelkezési alapból kellő anyagi támogatásban fogja részesíteni a rendezési munkálatokat, a város ilyen természetű támogatása pedig nem is kérdés, hanem a közönség érdekei iránt való kötelesség.

Ha úgy a bizottság tagjai, mint a közönség megteszik kötelességük, s a jóakarát e nyilvánulása több a városunkban is jól ismert ama bizonyos „szalmatűz”-nél, úgy – ez a kérdés, valamint ezzel sok más, már a közel jövőben kedvező elintézést nyer.

Veszprém, 1890. 12. sz. 2. p.

ŐSÖK EMLÉKE

Veszprém, okt. 10.

Veszprémváros polgársága holnap nagy ünnepséget ül. Egy régi emléket, nagy idők tanuját, a török minarettből alakított tűztornyot avatja föl, nagy renovációkkal, humánus hivatására ismét.

Ez az ünnep, az a nagy nap a kegyelet ünnepéye is egyszermind, mert feljuttja lelkünkben ama már rég porló nemzedék áldó emlékezetét, kik e monumentális emléket, örök hitbizományul ránk hagyták.

A torony kupolagömbjében talált 1814-beli Emlékirat, mely ma, ami időnk emlékiratával együtt ismét visszahelyeztetik abba: nemcsak a távoli multba enged visszapillantunk, de visszaidézi lelkünk elé mindama nagy vívmányokat, melyeket ez Emlékiratban jelzett őseink, városunk javára akkoron alkottak.

A tűztornyon kívül, az ő művük volt a maig is fenálló kórház alapítása, a várbeli vízvezeték a csatornázás s a vár lejtőjén lévő régi városház építése.

Oly maradandó művek ezek, melyek halhatatlanná tették őseink s az akkori városi hatóság emlékét – az 1814-ik Emlékirat nélkül is. Treuer akkori városbíró, (kinek egy-két családutóda maig is köztünk él még, s az őt támogató városatyák örök kegyeletet vívtak ki nevüknek.)

Ép azért, az igaz szivből eredett kegyelet örömeivel vesszük tudomásul, hogy a mi városi tanácsunk elhatározta, miszerint nagy elődének, Treuernek az alsóvárosi temetőbeli siremlékét diszesen renováltatja s azt állandóan gondoztatni fogja.

Valóban a hálás utódok kegyelete másként s illőbben nem is nyilvánulhatott volna. Az az önzetlen jóságú szivverés, mely ez őseinket az utódokért való munkára hevitette: im a hála érzetével vissza-dobban a kegyeletes utónemzedék szívében.

Őseinké volt a munka.

Mienk a kegyelet.

S folytassuk mi is, folytassa nemzedékünk is az utókor előmunkáit, hogy egykor mi is fiaink kegyeletére érdemesüljünk.

... Hogy miként a mi neveinket is századokra együtt őrzendi a tűztorony kupolája, őseinkével: méltók is legyünk áldó poraik emlékéhez!

Kompolthy Tivadar

Veszprémi Független Hírlap, 1891. 44. sz. 1. p.

VESZPRÉMVÁROS T. CZ. KÖZÖNSÉGÉHEZ!

Veszprémváros „Vigyázó-torony”-nak nevezett tüztornya, a város által újból renováltatván, a torony gömbjének és koronájának **ünnepélyes feltétele** 1891. okt. 11-én vasárnap fog megtartatni.

Az ünnepély sorrendje ez:

1. Az ünnepélyt reggeli 5 órakor a várbeli szent Benedek-hegyen ágyu-lövések jelzik.
2. D.e. 10 órakor városi diszközgyűlés a városház tanácstermében.
3. A közgyűlésből, a helybeli tűzoltó-testület közreműködése mellett, a Nemzeti Kaszinó előtti főtéren vitetik a gömb és korona s ott közszemlére kitétetik.
4. $\frac{1}{2}$ 11 órakor ünnepies felvonulás a székesegyházban tartandó isteni tiszteletre.
5. 11 órakor a főtéren az „Emlékirat” felolvasása. Ennek megtörténével a gömb és korona egyházi szertartás szerint való megáldása. A szertartás végeztével a gömb és korona feltevése.
6. Az ünnepély befejeztét diszlövések jelzik.

Ezen ünnepélyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja

a városi hatóság.

Veszprémi Független Hírlap, 1891. 44. sz. 1. p.

Szálloda és kávéház megnyitás.

Alóírt a nagyérdemű közönségnek tisztelettel jelenti, miszerint kisasszony napjától a „**Naphoz**” címzett szállodát kávéházzal együtt kibérelvén; minden törekvését oda fordítandja, hogy csinosan felszerelt kávéháza, lakszobái, izletes konyhája s finom boraival, valamint pontos és gyors szolgálata által a tisztelt közönség igényeinek kielégítőleg megfelelhessen.

Kubitshek Hubert

Rövid hírek

A „nap” vendéglő f. évi ápril 1-től fogva megszűnt vendéglő lenni, Horváth Sándor építő-mester tulajdonába szállt, ki abból bérházat fog még ez év folytán alakítani.

Veszprémi Független Hírlap, 1883. ápr. 7. 5. p.

Egy darab régi Veszprém. – A „Magyar király” vendéglő megszűnik és mostani tulajdonosa Horváth S. ur már az építkezésbe bele kapott, e szerint a színház helyiségből is magán lakások lesznek.

Veszprém, 1883. ápr. 15. 3. p.

*A Nap vendéglő (korábban Magyar Király néven is emlegették)
a mai Színház (Komakút tér 2.) helyén állott.*

SZÍNHÁZ VESZPRÉMBEN

Városunkban számos színtársulat fordult meg az évtizedek során. Előadásukat a Nap vendéglő színháztermében, majd a vendéglő tulajdonváltása után a Korona szállóban tartották. 1890-ben a szálló nagytermét a kor követelményeinek már megfelelő új színházteremmé alakították át. A terem hangversenyek, bálók, társas összejövetelek megrendezésére vált alkalmassá. A hangversenyeket és színi előadásokat szerető polgárokból megfogalmazódott egy új színház felépítésének gondolata. A század végén már keresik a területet, de majd csak 1905-ben dr. Óvári Ferenc vezetésével megalakult Színpártoló Egyesület teremtette elő a szükséges pénzüsszeget a színház megépítéséhez. Ennek eredményeként a Medgyaszay István tervei alapján elkészült színház avatására 1908. szeptember 17-én, csütörtökön este, Csíky Gergely: Nagymama c. operett díszelőadásával került sor.

ÚJ SZINÉSZEK – A VESZPRÉMI ÚJ SZÍNHÁZTEREMBEN

Veszprém, okt. 30.

Mióta színtársulatok jönnek Veszprémbe, most először vagyunk abban a helyzetben – hogy tüzi katasztrófától nem kell féltenuk a közönséget.

Az egykori „Nap”-vendéglő terme s a „Korona” eddigi színházhelyisége egyaránt a lehető legrémitőbb ügyetlenséggel volt elhelyezve. Tüzzész esetén, ha a szinpad kulisszái s szufitái²⁷ egy-két perc alatt lángba borították volna a szinpadot, a közönség egyik fele a füstben fulladt volna meg, a másik fele kénytelen lett volna leugrálni az emeleti ablakokból s magát összetörni az udvar kövezetén.

Számталanszor figyelmeztettük erre ugy a hatóságot, mint az illető köröket. Hasztalan! Jó szerencse, hogy Isten megmentette népünket a minden este fenyegetett veszedelemtől.

S hogy ezután a polgárság nyugodtan mehet be a színházba – azt a jó megyés püspök urnak köszönhetjük, ki Rainprecht Antal püspöki

²⁷ szufitái = díszletei

kormányzó első javaslatára nyomban elrendelte, a színházteremnek vészmentessé tételét.

Ezt azáltal eszközölték a legbiztosabban, hogy végig a színházterem emeletes ablakai alatt, folyosót építettek. A terem öles szárnyasablakai vész esetén mindmégannyi mentőajtóul tárulnak föl a közönség előtt úgy, hogy két percz alatt egyszerre üressé lehet az esetleg zsufolt terem is, míg a színészeknek kényelmes kijárójuk marad hátul a színpad mögött – a hátsó épület emeletére.

Igy néz ki ma tűzbiztonság tekintetében a veszprémi színházterem. Nyugodt szívvel mehet im abba bárki. E tekintetben biztosabb, mint Budapest akármely színháza.

De belső csinra is lényegeset javult. A rozzant függő karzatot eldobták s a terem arannyal-áttört csinos plafond s oldalfestést kapott. Igen csinos, kifogástalan szalon ez most, hol jól fogja magát érezni bárki is. Csak hát vigyázat legyen rá, hogy hamar össze ne pipázódjék.

Most aztán csak az a fő, hogy az abba bevonuló szintársulatok is megfeleljenek közönségünk fejlettebb igényeinek.

Heltay Nándor operette-társulata kezdi a sort s elválnak, hogy a Budapestről hozott jó bizonyítványt beváltja-e? Hinni akarjuk. Mert élelmességéről tanuskodik, hogy vendégművészeket is hoz a fővárosi színházaktól. Anyagi áldozata itt bizvást nem lesz fond perdu²⁸. Csak igyekezetet s valódi művészetet lásson közönségünk.

De ha ez meglesz: akkor a városra is okvetlen beteljesítendő erkölcsi kötelesség terhe hárul.

Valahára meg kell alkotnia a 10 év óta minden évben, úgy a társulatok, – mint a közönség s a sajtó emberei által sürgetett színpártoló egyesületet, illetve színügyi bizottságot.

Ugy hiszszük, hogy látván egyrészt a szintársulat jóra valóságát, másrészt a polgárság közóhaját: erre megfogja adni az impulsust mltszos Laky cs. és kir. kamarás úr, itteni vendégtársulataink jólelkű Mentora.

Ha úgy lesz: akkor ide többé nem csüggedt, sápadt arczczal, kétségbeesett arczkifejezéssel, – de bizó, lelkesült szívvel, ragyogó szemmel fognak jönni ezután Thalia vándor papjai s nem sirva, de vidáman fognak majdan búcsukezet vélünk.

Megérdemlenék ők is, a város is – hogy az ezután úgy lenne!

Veszprémi Független Hírlap, 1890. 45. sz. 1. p.

²⁸ fond perdu = veszteség

SZINHÁZ VESZPRÉMBEN

Néhány uri ember, néhány nagy optimista, – mint halljuk, – legközelebbre értekezletet akar összehívni, hogy megindítsa a mozgalmat egy *Veszprémben létesítendő színház* dolgában.

Az óhajtás, hogy színházunk legyen, nem új, de tartunk tőle, hogy még igen soká, jó néhány esztendővel túl az emberi kor legvégső határán is óhajtás lesz még.

Ha ami társadalmunk összetartóbb volna, *ha* szélesebb körben is lehetne áldozatkészségre számítani, *ha* volna alkalmas terület és *ha* megvolna sok mindenféle egyéb dolog, talán nyélbe lehetne ütni az ügyet. De egész őszintén bevallva, nem valami nagyon merjük remélni, hogy az akciónak sikere legyen.

Mindamellet a világeért sem akarnók a mozgalom megindítóit elcsüggeszteni. Sőt ellenkezőleg: erőt, egészséget, sok türelmet, kitartást és hosszú életet kívánunk nekik, hogy megoldják a nagy feladatot, amelyre vállalkoztak. De hát ismerjük a viszonyokat és ha bevalljuk is, hogy egy állandó színház nagyon jó volna és nagyon szükséges volna is, nem tévesztjük el szem elől, hogy egy egész sereg olyan akadály van, amelylyel megküzdeni ugyancsak nem lesz könnyű.

A színházépítéshez is az kell legelső sorban, ami Montecucoli szerint a háboruhoz szükséges: *pénz, pénz és pénz!* De honnan venni a kellő kapitálist²⁹? Akik a színházépítés ideájával foglalkoznak, mint ahogy halljuk, úgy kontemplálják³⁰ a dolgot, hogy bizonyos számú részvény kibocsátásával teremtik elő a szükséges összeget, amelyen aztán építtetnék egy olyanféle színház, mint a *pápai*, amely, ha jól tudjuk, körülbelül 25.000 forintba került, természetesen nem számítván bele ebbe a summába az ingyenes telket meg a többféle anyagot, melyet Esterházy Mórícz gróf és Pápa városa ingyen adott.

Nos, legelső sorban is nem hisszük, hogy el lehessen helyezni 250 drb. 100 frtos, vagy 500 drb. 50 frtos részvényt. Mert hiszen Hornig Károly báró püspök, akinek az áldozatkészségére bizvást lehet számítani, mikor ilyen kultur-ügyről van szó, bizonyára adna egy tekintélyes összeget a színház céljára. Kivüle is kétségkívül akadna még néhány lelkes és áldozatkész ember, aki a részvény-tőkének egy részét jegyezné. De a legtöbb ember vállat vonogatva mondaná, hogy sajnálja, nem lehet, mert nincs kidobni való pénze.

²⁹ kapitálist = tőkét

³⁰ kontemplálják = szemlélik

Ám, hiszen, kidobott pénz nem volna. De hogy valami briliáns tökebefektetés se volna, az legalább is bizonyos. Arra egyáltalában nem lehetne számítani, hogy a részvények majd jövedelmezőek is lesznek és őszintébb dolog volna, mindjárt azzal a felhívással fordulni a közönséghez, hogy kiki *adjon* annyit, amennyit tud, a színház pedig legyen aztán a városé.

Feltéve egyébként, hogy meglesz a szükséges pénzösszeg, marad egy másik nehéz kérdés: *hogya a színház hová építtessék?*

A Plosszer-sétányra? Az üdülő helye a közönségnek, örvendjünk, hogy megvan és ne is gondoljunk rá, hogy beépíttessék.

A városház kertjébe? Az meg süppedékes, feltöltött hely, ahol az alapozás kerülne igen sokba, nem is szólván arról, hogy ott a színház el volna dugva.

Hallottuk emlegetni a vásárteret is. De hát az meg vásárookra való és a kereskedők, akik ott laknak, szépen megköszönnék, ha azt a teret odaadnák színház céljára és máshová vinnék a vásárt.

Más olyan alkalmas helyet, amelyet a város adhatna, nem tudunk.

Nem maradna tehát más hátra, mint ugy venni meg alkalmas helyen valami alkalmas fundust³¹. Csakhogy ez persze igen lényegesen megdrágítaná a dolgot, mert a város központjában tudjuk, nagyon drágák már a telkek, nem szólván arról, hogy Veszprém girbe-görbesége mellett ugyancsak nehéz dolog volna alkalmas területet találni valahol a belvárosban.

Hát ne áltassuk magunkat: ez az ügy nem egykönnyen megoldható.

Bizony ugyan jó és üdvös volna, ha szép otthont tudnánk teremteni a szimüvészetnek, de mert ugy ismerjük ami közönségünket, hogy nehezen is lelkesedik, meg nem is valami nagyon hozhat áldozatokat, tartunk tőle, hogy a veszprémi színház sokáig csak álom, csak óhajtás marad.

Veszprémvármegye, 1898. 4. sz. 3. p.

³¹ fundus = telek

A TEMETŐHEGY PUSZTULÁSA

Mult vasárnap a temetőhegyen Lairosh Flóra nevű földmives bezárt pajtájában, *ismeretlen okból*, valamivel d.u. 4 óra előtt tűz támadt.

A vészharangok kongása fölriasztá az egész város közönségét, mely tömegesen tódult a vész színhelyére; a tűzoltóság is csakhamar megjelent, de a romboló elem iszonyu hatalmával szemben ugyszólván semmit sem tehetett, annyival is inkább, mert a vízben nagy hiány volt. A száraz és többnyire szalmafedelű tetők egymásután lángra kaptak s rövid negyed óra alatt mintegy 40–50 ház állott lángokban, iszonyu füstjével ijedtségbe ejtve az egész város lakosságát s tudtul adva a környékbeli falvak lakóinak is a vármegye székvárosában dühöngő vészt. A tetők a hetek óta tartó forróság miatt egészen szárazak voltak, mihez hozzájárult a hirtelen föltámadt erős szél, mely a szikrákat a távolabb fekvő házak tetejére is sodorta, úgy hogy rövid idő alatt az egész városrészt képező temetőhegy egyszerre több helyen gyuladt ki.

Oltásról szó sem lehetett. A szélvihar miatt pár percz alatt egész házsorok álltak lángokban: a hőség és gomolygó füstfelhők miatt az égő házaknak közelébe sem lehetett jutni. E városrész lakói többnyire csekély birtoku földmivelők, kik munkájuk keserves gyümölcsét már mind a padlásra s kamarákba rakták s így a tetők alatt felhalmozott tömérdek szalma csak növelte a pusztító vész iszonyatosságát.

Toronymagasságu füstoszlopok emelkedtek ég felé, az izzó zsarátnok közé bele-belevágott a szél és sodorta a tüzes sziporkákat szerteszt. Recsegték, ropogtak az égő gerendák, tompán zuhogtak a roskatag épületek leomló tűzfalai, közbe süvöltött a szél, a kárvallott, földhöz ragadt nép szivszaggató jajgatása, a több ezernyi néptömeg elszörnyüködő moraja s mind e hangok összevegyültek egy rémes káoszba, mely megrendíté még a legelfásultabb ember szívét is.

Öt óra felé már mintegy száz ház állott lángokban. A romboló elem gátolhatatlan erővel terjedt tovább, a gyarló emberi tehetség tehetetlenül állott annak hatalmával szemben. Egyebet tenni nem lehetett, mint menteni a veszélyben forgó házakból a butorokat és egyéb holmikat, de a fojtó füst és iszonyu hőség megnehezítette a közlekedést s a holmik legnagyobb része is elégett. A városrész sűrűn volt befásítva s a házak közt elterülő kertekben is igen sok volt a gyümölcsökkel gazdagon megrakott fa, ezek mind kiszáradtak a pokoli hőségben és lángra kapva csak segítették magasra csapkodó tűzozlopaikkal emelni a látvány rémületességét.

Félóra mulva már több mint száz ház égett, a hozzájuk tartozó melléképületekkel együtt. S a mit a tűzoltók emberfölötti erőlködése, az önként serénykedő nép buzgó törekvése el nem érhetett, azt megtette az ég könyörülete, mely a dühöngő szélvihart megfékezte és a körül fekvő cseréppel fődött házak és széles utcák szerencsés fekvése, melyek a tűz tovaterjedését akadályozták és így 6 óra felé a lángok helyökben maradtak és csak a már meggyult házakban égett a fölhalmozott szalma és más takarmány.

Borzasztó részleteiben kellően nem festhetők e tűzvész iszonyatosságai. Egy házban halott volt, koporsóban kiterítve, csak nagy erőfeszítéssel tudták a koporsót az égő ház lángjai közül kiragadni és a közel fevő temető halottas kamrájába vinni, egy más, már korábban kiszállított halott koporsója mellé. Egy asszony, ki iszonyu zavarában holmi értéktelen tárgyakkal kezében menekült, csak később vette észre, hogy kis gyermekei a lángoló házban maradtak. Szivszaggató jajgatása rémülettel töltötte el a körülállók szívét; haját tépte, földhöz vagdosta magát, míg végre a könyörületes ég megszánta a szerencsétlent és megfosztotta eszméletétől. Bátor, elszánt emberek kimentették a gyermekeket.

Szánalmas képet nyújtottak a menekvő háziállatok, melyeknek legnagyobb része ott veszett a lángok között. A sertések legnagyobb száma elpusztult, a melyek pedig menekülni tudtak, szétszaladtak vad futással a város végén elterülő széles legelő uttalan térein, azokat ugyan hetek mulva tudják majd csak részben is összeszedni. – Majd minden házban számos baromfi volt, ezek ijedten röpködtek az égő házak tűzfalain, hova felszorultak, legtöbbjét megcsapta a szél által tovahajtott láng s az égő zsarátnokba szédültek, a másik rész pedig menekült a lángok elől, egyik tetőről a másikra és sipogásuk csak növelte a különben is óriási hangzavart.

A sarki boltosnak egész boltja beégett, a mi áru csak üzletében föl volt halmozva, az mind égett százféle lángokban, melyek közül kivált az égő petroleum világos lángoszlopa.

E városrészben az itt gyakorlatozó több száz honvéd volt elszállásolva s az egész heti nehéz gyakorlatok után kifáradt honvédség a vasárnap délután nyugalmas pihenését élvezte, midőn a tüzlárma fölzavarta édes nyugalmaiból s riadva sietett minden honvéd, összes czók-mókjával a szabad mezősegre menekülni, hol azt lerakva, tisztjeik vezetése alatt, önfeláldozó buzgalommal sietett részben a mentés sikertelen munkájában résztvenni, részben a károsultak megmentett holmiját a

gonosz kezek ellen oltalmazni. Különben a legnagyobb dicsérettel kell megemlékeznünk városunk lakosságáról, mely a vész színhelyén a legnagyobb buzgósággal segített a mentés nehéz munkájában és nemes magaviseletével lehetővé tette, hogy a fejevesztett zürzavarban semmi rendetlenség és tulajdon elleni kihágás elő nem fordult, miben nagy része van rendőrségünk erélyes és tapintatos eljárásának is.

Késő este volt és az elégett házak még folyvást szennyes füstgomolyt bocsátottak az ég felé, itt-ott felvillant az égő zsarátnok. A katonaságot nagy ügygyel-bajjal a város más részeiben szállásolták el, a kifáradt és a látvány iszonyaitól felizgatott városi lakosság haza tért. A károsultak serege pedig a körülfekvő nagy mezőségen szállásolta el magát, megmentett csekély holmijai között. Párnája volt a rét puha fü-szőnyege, takarója a balsamos ég, mely még reggel oly reményt adóan hozta föl számára a piros hajnalsugárt és estére kelve a kormos üszkök füstjével borította el nyomortól sujtott kis gazdaságát.

*

Másnap rendkívüli közgyűlés volt a városházán, mely alkalommal *Kováts* Imre polgármester úr bejelentette, hogy az előző nap dühöngött tüzvész 160 épületet égetett porrá. (107 lakóházat és 53 melléképületet) A hivatalos becslés alkalmával konstatáltatott, hogy a kár: ingatlanban 39030 frt, ingóságban 17710 frt, *összesen 56740 frt.* Jelenti továbbá, hogy ő a károsultakat a legelső és legszükségesebb segélyben nyomban részesítette s kéri a közgyűlést, hogy egy a segélyezés ügyét intéző bizottságot küldjön ki. Erre a közgyűlés *Véghely* Dezső kir. tanácsos alispán úr és *Bezerédj* Viktor dr. városi képviselők lelkes fölszólalásai után a következőkép alakította meg a segélyezési bizottságot: elnök: *Kováts* Imre polgármester. Tagok: *Pribék* István, *Fejérváry* József, *Magyar* János, *Véghely* Dezső, *Bezerédj* Viktor, *Szilágyi* Mihály, *Sz. Horváth* Pál, *Rozenthal* Nándor, *Fodor* Gyula, *Pfeiffer* Miklós, *Pillitz* Benő, *Szabó* Imre, *Vizner* János, *Kubai* Hubert, *Brenner* Lőrincz, *Veisz* Elek, *Balogh* Károly, *Suly* Ede, *Köves* János, *Vágner* János, *Óváry* Ferencz, *Jánossy* Sándor, *Halassy* Vilmos, *Pozsgay* Miklós, *Pongrácz* Dániel, *Benkő* István, *Gémessy* Dániel, *Rothausser* Mór, *Velledics* Mihály, *Kopácsy* Árpád, *Czollenseint* Ferencz, *Varga* István, *Megyesy* József, *Ruttner* Sándor, *Márton* Gyula, *Androvits* Imre, *Dukavits* Sámuel, *Eszterházy* Ferenc, *Fehér* Sándor, *Sziver* Ignác, *Csomain* János, *Rigó* István és *Bognár* János városi képviselők.

A bizottság nyomban megkezdte működését s azóta fáradhatatlanul és önzetlenül folytatja nehéz munkáját.

*

A károsultak segélyezésére ott mindjárt a hely színén a tűz alkalmával sokat áldoztak városunk jószívű polgárai.

Nagyobb pénzbeli adományokkal első volt a veszprémi főtisztelendő káptalan, ki a károsultak részére 500 frtot küldött. Ezt követték: *Pribék* István felsz. püspök 100 forintos, *Óváry* Ferencz dr. ügyvéd, önk. tűzoltóegyleti főparancsnok 100 frtos és *Veisz* Elek városi tanácsos 50 frtos adományai.

Ő császári és apostoli királyi Felsege magánpénztárából – *Esterházy* Móríc gr. főispán úr előterjesztéséhez képest – a veszprémi tüzkárosultak részére 1000 frtot méltóztatott adományozni, és ezen összeg a főispán úr útján vármegyénk alispánjához már meg is érkezett, ki ezen összeget a legszegényebb és legérdemesebb károsultak között – a polgármester meghallgatásával – fogja kiosztani.

Magyarország biboros hercegprimása *Simor* János dr. esztergomi érsek ő Eminentiaja *Szabó* György kanonok-plébános úr ő nagysága kezeihez a veszprémi tüzkárosultak segélyezésére 500 frtot küldött, mely összeget nevezett kanonok-plébános úr ő nagysága tüzkárosultakat segélyező városi bizottságnak kézbesítette.

Lengyel János úr, mint egykoron veszprémi polgár, jelenleg somogy-nagy-berényi birtokos, a tüzkárosultak részére 115 frtot küldött a plebánia hivatalhoz, mely összeget ez a tüzkárosultakat segélyező városi bizottságnak rendelkezésére bocsátotta.

Trefort Ágoston közoktatásügyi miniszter úr ő ekszczellenciája a veszprémi püspökség részéről 1000 frtot kegyeskedett adományozni.

Kéler Napoleon építész úr 100 frtot küldött Budapestről.

A megyei temetkezési egylet 50 frtot adományozott s a károsult egyleti tagoknak a havi díjak befizetését 4 hónapra elengedte.

Devics József kanonok úr ő nsga 100 frtot.

Wolf kismartoni borkereskedő cég (*Breuer* Gábor jószívű polgártársunk ajánlatára) 100 frtot.

A székesfehérvári káptalan 100 frtot.

A budapesti kegyesrendi tanárok 50 frtot.

Krausz Armin úr 5 frtot, *Krausz* József úr 10 frtot, *Rothschildné Krausz* Franciska Nagy-Kanizsáról 5 frtot, *Krisshaberné-Krausz* Róza Bécsből 2 frtot.

Az adakozások igen szép eredménnyel folynak be. Vármegyénk alispánjához is már igen tekintélyes összeg érkezett, melynek kimutatását az adakozások befejeztével fogjuk közölni az összes adakozók névsorával egyetemben.

Veszprém, 1887. 37. sz. 2. p.

Rövid hír

– **A Vizler** kertben levő fürdőház és egy mellék épülete, Obele Ferencz úr tulajdonához tartozó, 22-én este 9–10 óra tájon porrá égett. Egyike volt a legritkább, a legtündéresebb jeleneteknek, melyeket csak valaha láthatunk, az a mély és sziklás, meredek ormoktól szegélyezett völgy a roppant álló tömérdek ember, a völgyre néző fák és épületek, a völgyben levő kertek mintha bengáli fényben usztak volna. Ki ezt látta, annak lehet csak fogalma azon látványról, melyet a napokban Napoleon császár részére kivilágított szalzburgi hegyek nyújtottak.

Veszprém, 1867. 29. sz. 16. p.

Suly Ignác
tisztelettel tudósítja a t. cz. utazó közönséget, hogy:
FOGATJA
mérsékelt díj mellett mindenkor rendelkezésére áll.
Lakik:: a Palotai uton 457-ik számú saját házában.

VÍZMŰ ÉPÜLT VESZPRÉMBEN

A veszprémi vár és környékének vízellátását 120 évig a híres Tumler-féle vízkiemelő szerkezet biztosította, a többi városrészben pedig ásott kutakból nyerték az ivóvizet. A város lakossága egy új korszerű vízmű megépítését sürgette. Bolgár Mihály piarista főgimnáziumi tanár foglalkozott egy új vízmű létesítésével, valamint vízjelőbelyek kutatásával. Az 1893-as tűzvész után a belügyminiszter felszólította Veszprém tanácsát, hogy a város vízellátást oldja meg. Kováts Imre polgármester 1895. július 1-én a vízmű felépítésére pályázatot írt ki, mely országos szaklapban jelent meg. A beérkezett pályázatok alapján a város vízvezeték-hálózat kiépítésével Rumpel és Niklas Vízműépítő Vállalatot bízta meg. Az előzetes tervekben 85 tűzsap és 25 közkút felállítása szerepelt. A vízmű üzemeltetéséhez szükséges gépházat a Szabadi úton (ma Almádi út) építették fel. 1896. október 1-én a vezetékes ivóvíz szolgáltatása elindult.

A FELSŐVÁROSI KUT ÜGYE

Veszprém, febr. 11.

Jeleztük már többszörösen hirlapunkban, hogy a felsővárosi polgárság, nem várhatván be a hatóság abbeli intézkedését, mely közegészségügyi szempontból már évtizedek óta kötelességévé tette, egy kutnak e városrészben ásattatását – nehogy ismét újabb pár évtizedet kelljen várniok, a saját körükben indítottak mozgalmat és gyűjtést, e közkutnak minél előbbi létesíthetése iránt.

A felsővárosi polgárság nevében, az ottani „Barátsági Kör” állott élére e közczélú mozgalomnak, s valóban elismerésre méltó tevékenységet fejtenek ki e célból.

Hogy mily szükséges ott az a kut, azt elgondolhatjuk, ha tudjuk, hogy e nagy városrészen fönnt, egyetlen kut sincs s a szegény polgárság nyáron az iszonyu hőségben, s télen rettenetes hógarmadákon át a jeges-sikos hegylejtőkön föl, napról-napra kénytelen ivóvizét a völgyi kutakból vagy patakból fölhordani. Életveszély közt szerzi meg ilyenkor minden ház a szükséges vizmenyiséget.

Sokszor fordult a szegény lakosság ily kut ásatása iránt a városhoz, de hát a képviseletnek ez volt mindig rá a válasza: „nincs pénz; várni kell, míg lesz!” Hát ítéletnapig nem lehet az ígéretből megélni.

Több derék ottani polgár, így Fehér István, Nagy István, Linczmayer János, Schuppán Antal, Móznér Ferencz s többen végre maguk vették kezükbe az ügyet, gyűjtést indítottak, bált rendeztek e célra s így közadakozásból már 184 frt gyűlt össze.

E hó 4-én aztán megtartotta a „Barátsági Kör” általunk is jelzett bálját, mely a kör adományával együtt 21 frt 50 krt jövedelmezett, úgy hogy a derék emberek gyűjtése e kutra, mely a „Bakony”-utczában, vagy közel mellette lesz ásatandó, immár 205 frt 50 krjuk van letéve a veszprémi első takarékpénztár 839/2412 számú betétkönyvecskéjén „Felsővárosi kut” czimén.

A bál jövedelméhez felülfizettek:

Főt. Nemes Dénes márkói plébános úr 1 frt, özv. Zsolnai Károlyné urnó 60 kr., Fehér András úr 1 frt, özv. Deáky Mihályné 50 kr., öv. Bencsik Fülöpné 50 kr., id. Fehér Sándor 1 frt. Tréger Dániel 1 frt, Sticz Ferencz 40 kr., Sárfi Imre 30 kr., Grotta Dávid nagypécsöli 50 kr., Ráczkevi Gyula 40 kr., Sneider Károly 40 kr., Baráth János 70 kr., Veiler Dávid 1 frt. Szücs Kálmán 20 kr., Vráb Béla 40 kr., Süle Károly 40 kr., Koszler Károly 50 kr., Linczmayer János 20 kr., Harnbach Antal 40 kr., Horváth Sándor 20 kr., Éllő Ágnes 50 kr., Balázs Gyula 20 kr., Pozsgai József 20 kr., Herczeg Gáborné 30 kr., Szél Jánosné 20 kr., Mező Lajos 30 kr., Mejer Jánosné 40 kr., Arany János 40 kr., Ébel Imre 40 kr., Nagy István 30 kr., Gergely János 20 kr., Végbeli József 20 kr., Szabó Sándor 20 kr., László József 10 kr., Hili Márton 10 kr., Branizsa Ignác 20 kr., Igonda József 60 kr., Braun Gyula 40 kr., M. F. 20 kr. Eszterhay Ignác 40 kr., N. N. 20 kr., Ébell Károly 10 kr., Győri Károly 1 frt, Szücs Pál 50 kr.

Összesen 19 frt 20 kr. A Barátsági kör adománya 2 frt 30 kr. A kut javára összesítve 21 frt 50 kr.

Ezekben jelezzük a derék felsővárosiak valóban nemes mozgalmát, – hogy ottani legszegényebb polgárainkat legalább ivóvizhez juttassák.

Szívelje meg a város jobbmódu polgársága e nemes kezdeményezést s gyarapítsa a szegény emberek kutjának pénzalapját adományaival. Humánus, isteni célú szolgálnak ezzel.

Az adományokat hirlapunk irodája is szívesen közvetíti s nyugtatja.

Veszprémi Független Hírlap, 1893. 6. sz. 2. p.

A VÁR ÉS PIACZ VIZVEZETÉKE

Városunknak közel 200 éves óhaja fog teljesülni nem sokára; mert vizet s vízvezetéket kapunk. A közelmúlt tűzvész alkalmával tett szomorú tapasztalatok megmutatták azt, hogy Veszprém város vízkérdése nem a 20–30 méter mélységű, drága és sovány víztartalmú kutak, hanem egyedül a rendszeres vízvezeték által oldható meg.

Az eszme nem új, valamint a szükség sem az, ami ennek megvalósítását sürgeté, csakhogy ily óriási szerencsétlenségnek kellett előbb bekövetkezni, hogy megvalósulhasson.

Szerencsénkre eme nagy feladat megoldásához van emberünk is, Rainprecht Antal úr püspöki javak kormányzójának személyében. Mióta a vízvezeték ügyét ő vette kezei közé a siker biztosítva van, mert a város közügyei érdekében tett szolgálatai már eddig is fényesen igazolták azt, hogy ha nem is dicsekszik kalkulusaival³², annál jobban dicsérik őt az általa kivívott eredmények.

Hogy majd honnét és mimódon kapjuk vizünket, a fölött semmit sem kell busulni, bizzuk azt csak egyelőre a kultur-mérnök urra s ne vágjunk tervei elé holmi kivihetetlen módok ajánlgatása által.

Helyi lapjaink mindegyike fölveté azt a kérdést, a mult heti számában, hogy miként is lehetne az urkuti malom vizesését kellőképen felhasználni, a város vízszükségletének kielégítésére fordítani? Időszerűtlen lenne tehát fölösleges ismétlésekbe s meddő vitatkozásokba bocsátkozni akkor, amikor még nem hallottuk a kiküldött mérnök úr véleményét. E helyett inkább elmondom azt, amit följegyezve találtam az urkutról imitt-amott az egykori irományokban.

1755 július napjaiban az akkori veszprémi püspök nagymányai báró Koller Ignác barátságos és vendégszerető asztalánál szóba került a veszprémi vízkérdés s az ivóviznek a várba való felhajtása gépezet segélyével.

A nagylelkű főpapot nemes tettére ugyanazok az indokok serkenték, amik még most is fönállanak; nevezetesen: tudta azt, hogy mily nagy bajjal és veszélylyel járt a mindennapi ivóvíz beszerzése a mély völgyből; tűzvész esetén gyors védelmi eszközt nyujtand a lakóknak s még ekkor a várban lakó nagyszámu kézművesekre ebből nagy haszon fog háramlani.

1767-ben készült el teljesen a vízhozógép.

³² kalkulus = számítás

Az 1830-iki Sédalmok jegyzékében pedig a megjegyzések rovatában az van mondva, hogy „a püspökség Thumler Henrich urnak, mint építőnek a vízajtó erőműért fizet 300 frtot, s minden munkáért s pedig a helybeli vagyis urkuti molnárnak ugyan arra való gond viseléséért 50 frtot váltóban. Egy kereke ezen malomnak rendesen áll. Szept. hó 25-én 1865-ben küldöttségileg a malomfejnek feljebb emelése 6 hüvelykkel megengedve lévén a száraz eset 4 láb 4 hüvelykre szabályoztatott.”

A káptalannál található okmányok alapján, ezen hely vizesete teljesen a káptalané volt, de midőn a püspökség a vizet a várba hajtatta volna, a káptalan a malom egyik kerekét vagyis a vizerőnek felét e célra egyszersmindenkorra a legnagyobb készséggel átengedé.

A vízhozó gép tehát kezdetben a még most is fennálló malom egyik kereke által tartatott működésbe. A vízhozó gép és vezeték építésének költségeihez pedig a káptalan egyébként nemcsak nem járult, de sőt határozottan kikötötte magának azt, hogy erre a jövőben sem lesz kényszeríthető.

Később, a legnagyobb valószínűség szerint 1803-ban, midőn a nagy május 7-iki felhőszakadás a malmot s vízhozógépet tönkre tévé, a vízhozó gép áthelyeztetett a szomszédos szigetre vagyis oda, ahol most is áll s a malom ezentul csak egy keréssel dolgozott. Miként a nyomó szerkezet állványára kiszögeezett tábla mutatja, nagyobb újítás és átalakítás csak az 1877-ik évben eszközöltetett mlt. vizeki tallián Lázár a püspöki javak időközi gondnokának igazgatása idejében, azóta pedig változatlanul áll s végzi hivatását úgy ahogy.

1792. jul. 26-án Sándor főherczeg és nádor Veszprémbe jövet megnézte a vízhozó gépet, mint városunk egyik nevezetességét s elismeréssel nyilatkozott fölé.

A várbeliek hajdan vizüket a mély völgyből részint szamarakon szállították a magasba, részint pedig azon várkútból nyerték, melynek kávját még ma is láthatni a Gizella-kápolna előtt.

E kut kávjája fából volt, mely fölé tojásdad alakul gömbölyü torony volt építve. A vizet két fogas hengerkerékkel huzták föl, amelyekről lánczokon függő kettős vedrek lógtak le a mélybe. A kut mélysége 24 öl s benne a víz 3 ölnyi volt, felülről 3 ölnyi mélységig a kut falai kivoltak kövezve, a többi része pedig egész a fenéig sziklába volt vésve. Miután Koller püspök a vizet géppel hajtata föl a várba, e kutat teljesen mellőzték a lakók. Sőt a püspöki vizező fölös vizét is ebbe bocsáták mindaddig, míg a városi csurgókut el nem készült. Miután tehát a kut feleslegessé vált s disztelen veres tornya a préposti lakásból gátolá a

kilátást, 1797. aug. 17-én lerontatott s teteje egy malomkőalakú kővel fedetett be. A kispiazi drága vörös márvány kőmedencze, miként a rajtlevő évszám mutatja, csak 1816-ban készült s ekkor vezetett le a püspöki víztartó fölőse vize is a városi csurgó kúthoz csöveken.

Ez lenne az urkut rövid története s mutatja, hogy nagy szolgálatokat tett ugyan eddig is, de sokkal nagyobb feladat vár reá a jövőben.

A főt. káptalan újabb áldozatkészségének adta jelét akkor, mikor a szomszédos malom vizesését is a püspöki vízhozó gép céljaira átengedé s méltó a város hálájára.

De legkivált nemes gondolkozású főpásztorunk, ki határt nem ismerő bőkezűségével Veszprém legnagyobb s jótévő püspökévé lett!

Bolgár Mihály.

Veszprémi Független Hírlap, 1893. 20. sz. 1. p.

A BALOGTÓ BETÖLTÉSE

– s a hetipiacz rendezése –

Veszprém, szept. 26.

Most, hogy a Balogtó pár hét alatt be lesz töltve, miáltal a város egy új teret nyer: valahára tán mégis megoldhatjuk a piac rendezését.

Épen 2 évtizede már, hogy ez a kérdés foglalkoztatja a várost. Még 1875-ben boldogult Dunst Ferencz polgármestersége alatt foglalkozott e kérdéssel egy e célra kiküldött városi bizottság – de mert a városnak akkor egyéb terei nem voltak, nem ajánlhatta a főpiacz-utczára összezsufolt hetipiacz szétosztását.

Azóta azonban megváltozott a helyzet. Az új városház udvarán is óriási teret nyert a város, most pedig a Balogtó betömése helyén szép nagy piacztér áll rendelkezésünkre.

Napirendre kell tehát tűzni a rég vajudó kérdést.

Mindenesetre bizottságot kell kiküldeni javaslatételre, mert a kérdés, bár kicsinyesnek látszik, fontos és szakavatott kéz megoldását igényli.

A mostani Gizella-téren például a borjupiacz nem maradhat meg. A borju-, birka- s baromfi piacot a balogtó piaczára kellene áthelyezni, a nagy helyet elfoglaló cserepesek, hentes és mészárosátrak a városház udvarára volnának áthelyezendőek.

Ám hiszen, a részletes elhelyezés a bizottság javaslatától függ.

A fő az, hogy ezt az óriási hetivásárt, hol pénteki nap agyon tapossa egymást pár ezer ember, míg a legközelebbi utczák konganak az ürességtől, végre decentralizálni s czélszerűen kell elhelyezni.

A piacutczai háztulajdonosok és boltosok ne aggódjanak. Semmi értékcsökkenés nem fenyegeti őket, mert hisz a hetipiacz nagy része megmarad ott s akinek mire szüksége van, azért bizony szívesen lemegy a főpiaczra.

Hisszük, hogy belátják, miszerint a nép hasztalan tolongásából eddig se volt hasznuk s maguk lesznek rajta leginkább, hogy a kofavásárt valahára rendezett piaci viszonyok váltsák föl.

Veszprémi Független Hírlap, 1895. 40. sz. 2. p.

Rövid hírek

A **városi vízvezeték** ügye a mult héten dőlt el a minisztériumban. Ott ugyanis elvettették a Tarnóczy-gyár fellebezése s a munka véglegesen a Rumpel és Niklas czégre bízott. Ennek következtében a cég mérnökei már e héten már hozzáfogtak a szabadi úti alleé-fák³³ elejen építendő nagy viztartály kiásásához, és ha az idő enyhébbre válik egyszerre a város 10 pontjain megkezdik a csőhálózat lerakását. A vízvezeték minden bizonynyal elkészül a határidőig, vagyis ez év július 1-jeig.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. jan. 25. 2. p.

A **városi vízvezeték** csőhálózatának lerakását e héten megkezdte a vállalat. A gépháznál (a fejesvölgyben) is dolgoztat Horváth Pál építész s a falak alapzatait már elkészítette. A csőhálózatot a főmedenczétől a postaházig fektették már le. A kiskuti források valamennyiét, mind a hetet fel fogja használni a vállalat. Egyáltalán feltűnő, hogy a kedvező idő mellett, oly csekély erővel dolgoztat a vállalat. Így lehetetlen, hogy júliusra elkészüljenek s bizonyára sok bánom pénzt kellend fizetniök a városnak – amit bizony elkerülhetnének szép szerével.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. márc. 28. 2. p.

A **városi vízvezeték** munkái most a pápai utcán folynak, a Dávid-árvaháztól³⁴ a szegény-házig³⁵. Irtózatoss nehéz munka ez, folyton robbantani kell a sziklákat. Bizony ha tízszer ennyi erővel, mint most, nem dolgoztat a vállalat; a terminust nem tarthatja be s aztán rengeteg pénzbe kerül majd a napi poenale³⁶.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. ápr. 11. 2. p.

³³ alleé-fák = fasorral szegélyezett út

³⁴ Dávid-árvaház = ma Davidikum, Római Katolikus Főiskola és Középkolai Kollégium

³⁵ Szegény-ház = ma Dohnányi Ernő Zeneművészeti Szakközépkola és Diákotthon

³⁶ poenale = büntetés

Vízvezetékünk a város egyharmadában elkészült. Még a Cserhát- és Jeruzsálemhegy aláaknázása van hátra. A mű mely nagy deficitet hoz a vállalatra, rendes idejére nem készülhet el.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. máj. 23. 3. p.

A városi vízvezeték, villamvilágítás és csatornázás. A városi vízvezeték építése mellett most már újabb tervek is merülnek fel, mert amint értesülünk, a vízvezetékénél – a város közegészségügyi viszonyaira nem csekélyebb fontosságú – általános csatornázás és villamvilágítás kérdése is napirendre kerül, amit csak őszinte örömmel üdvözlünk. Berdenich Győző helybeli vízvezetéki berendezési mérnök ugyanis ezen kérdéseknek, a mai kor szaktechnikájának megfelelő módon való megoldását is tűzte ki feladatának, s amint halljuk, a tervek és költség-előirányzatok elkészíthetése érdekében szükséges tanulmányokat és előmunkálatokat már meg is kezdte.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. máj. 23. 2. p.

A VÁROSI VÍZVEZETÉK PRÓBÁJA

Veszprém, aug. 22.

Folyó hó 18, a király születésnapja, igen nevezetes nap Veszprém város történetében. Ugyanis a roppant nagy fontosságú vízvezeték műve, ezen a napon hozatott először működésbe.

A két hatalmas vizemelő gép hajtotta a vizet a csövekbe, a főviktartóba.

Igen érdekes látványt nyújtott a százakra menő szemlélőknek, midőn a mérnökök s Benkő tanácsosból álló bizottság felnyitotta a vezeték csöveit a hosszu-utcán, a piacon s a szabadi utca végén s nagy erővel előtört a föld alól a hatalmas vizoszlop.

Ime, amit remélni sem mertünk, – roppant munka után, készen, szemünk előtt van a vízvezeték. Biztosan hisszük, hogy midőn teljesen át lesz adva a közhasználatnak, – minden tekintetben meg fog felelni városunk közegészségügyi érdekeinek.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. aug. 22. 2. p.

Térkép

A veszprémi vízvezeték helyszínrajza

(Veszprém Megyei Levéltár)

VESZPRÉM VILLAMOSÍTÁSA

A villanyvilágítás gyors térhódítása a XIX. század végén Veszprém képviselőtestületét is nagy dilemma elé állította. Hiszen már 1898-ban üzemeltették a 120 gázlámpából álló közvilágítási hálózatot a Tűztoronytól a Komakút térig. Közben 42 épületben is gázlánggal világítottak.

Ennek ellenére az 1898. október 4-i tanácsülésen a villanyvilágítás bevezetése mellett voksoltak a képviselők. Noha a gáz kontra villanyvilágítás vita még sokáig folytatódott, 1907-ben elfogadták a Siemens cég ajánlatát és 1908-ban megkezdődtek a Szabadi úton (a mai Almádi út) a vízmű épülete mellett a villanytelep építési munkálatai.

Az áramszolgáltatás 1908. december 8-ával megindult.

VILLANYVILÁGÍTÁS VESZPRÉMBEN

Veszprém. Jan. 10.

Hivatkozással az utóbbi cikkünkre mely különösen Veszprém város belvárosának villanyvilágításáról szól, belefoglalva az üzlethelyiséget, a kávéházakat, kaszinókat és táncztermeket; meg akarjuk most magyarázni, hogy milyen és minő terjedelműnek kellene ezen elhelyezésnek lennie, hogy ez az elektromos világítás ne csak kényelmet nyújtson, hanem hogy egyszersmind a mi iparban szegény városunknak hasznos vállalatává legyen.

A petroleum és gázvilágítás kellemetlenségei bizonyára mindenki által ismeretesek és érdeemesek arra, hogy velök közelebből foglalkozzunk, úgy szintén magának az elektromos világításnak előnyei ismeretesek, hogy kellőleg méltányolva és elismerve legyen és az elektromosság jelenlegi állapotánál fogva oly kifogástalannak bizonyult alkalmazása, hogy maguk a hibák és hiányok, a melyek egy néhány év előtt még mutatkoztak, most már teljesen le vannak győzve.

Ha most a különböző világítási módozatok előállítási költségeit vesszük tekintetbe, akkor látszólag első pillanatra úgy találjuk, hogy a petróleum világítás, mivel nagyon primitív, egyszersmind viszonylagosan olcsó is. Ez azonban csak látszat, mivel a petróleum-világítás igen sok hátrányai, veszedelmei, melyek sok esetben rendkívüli súlyos

természetük, ezen gyér fényü, pisle világítást aránylag igen drágává teszik.

A gázvilágításnál a gazométerek építése, az alagcsövezés kolosszális összegeket nyel el, mi által a gáznak ára, mely a legtöbb városban 8–10 kr. között ingadozik köbméterenként magasra felcsigáztatik; sőt Veszprém városba még ez utóbbi árért sem volna előállítható, miután a mi végtelen szerencsétlen építésü városunkban az alagcsövezés óriási nehézségekkel járna.

Különféle, a legprecízebben eszközölt utánszámítások szerint constatálható, hogy nettó $\frac{1}{3}$ -a azon összegnek, mely egy rendszeres gázvilágítás berendezéséhez szükséges, tökéletesen elegendő a villamos világítás berendezéséhez.

Olvasóinkat nem akarjuk ezuttal messzemenő számításokkal fásasztani csupán szembeállítani kívánjuk a villanyvilágítás költségeit a gázvilágításhoz képest s e célból alapbázisul vesszük, hogy városi világításunkhoz 1000 gázlángra (a 12 normál gyertyafény) volna szükség.

Ezer gázláng egy órán át felemészt 260 liter gázt. Most egy köbméter gázt csak 8 kr-ával számítván, városunknak egy órán át való gázvilágítása 1000 lánggal 20 frt 80 krba kerülne, s így egy lángra egy-egy órára $2\frac{3}{10}$ kr. esnék.

Az előttünk fekvő villamos villágítási tervezetek szerint Veszprém városának összes villanyvilágítási berendezési költségei 30 ezer frt tökét igényelnének. E tökével eszközölt villamos berendezés folytán az utcákon, tereken s magánházakban esténként fel lehetne gyujtani.

10 óriási izzó napot (á 1000 gyertyafény) = 10.000 gyertyafény. 10 kisebb izzó napot (á 800 gyertyafény) = 8000 gyertyafény. 200 nagy villamos lámpát (á 16 gyertyafény) = 320 gyertyafény, 200 kisebb izzó villamlámpa (á 8 gyertyafény) = 1600 gyertyafény. Összesen 22.800 gyertyafény.

Ha már most számításba vesszük az évi regiet, a 10%-os amortizatiót, a pótköltségeket stb., akkor a tapasztalatok szerint, biztos számítás alapján konstatálható, hogy egy-egy izzó napnak óránkénti világítása 16–22 krba, egy villamos lámpának 1 órai világítása pedig 2 usque $2\frac{6}{10}$ krba kerül, ugy hogy az összes 22.800 gyertyafényü villamvilágítás óránként 20 frtba kerülni, míg a gázvilágítás sokkal kevesebb, vagyis csak 12000 gyertyafényü világítása óránként 20 frt 80 krba kerülne.

Világos tehát, hogy a villanyvilágítás minden tekintetben előnyösebb, szolidabb intenzivebb és olcsóbb, mint a gázvilágítás. Ha most felteszszük, hogy az összes világítást fogyasztók üzleteikben s házaikban

a villanyfényt estenkint átlag három órán veszik igénybe, az összes izzólámpák után befolyyna naponként 50 frt, s így évenként 18 ezer frt tiszta bevétel volna.

Nyáron természetesen a fogyasztás s a jövedelem sokkal csekélyebb lenne, de még akkor is annyi tiszta jövedelmet hozna a városnak, minőt ma semmiféle iparvállalatba való befektetéssel el nem érhetne.

Veszprém város villamos világítására vonatkozó több, alapos kiszámításu terv áll rendelkezésünkre s akik e nagyjövőjü s biztos jövedelmü vállalat élére akarnak állani, azoknak készséggel rendelkezésükre bocsátjuk.

Hisszük, hogy laikus közönségünket némileg tájékoztattuk az elektromos világítás iránt.

S csak azt kívánjuk, hogy ha már falvak (mint Battonya, Detta stb.) be tudták hozni a villamvilágítást: Veszprém város maga is megkísértheti azt.

Veszteni nem lehet vele.

De biztos jövedelmet biztos garantiroz minden berendezési vállalat.

Veszprémi Független Hírlap, 1892. 3. sz. 2. p.

Rövid hír

Épül a Veszprém-jutasi vasút. A veszprémi bejárást a miniszter február 25-re tűzte ki.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. jan 25. 2. p.

A GYŐR-VEZSPRÉMI VASÚT ÉPÜLÉSE

Veszprém, febr. 14.

E vonalon télen sem szünetelt a munka. A külső földmunkálatok a tél beálltaig nagyjában, 75 százalékig készen is voltak: az alagutak még az őszön át voltak törve s mikor a kemény hideg egyéb munkát lehetetlenné tett, akkor az alagutak belső ivezeteit falazták.

Igy az eplényi nagy alagut, amely 360 méter ($\frac{1}{3}$ kilométer) hosszú, kétharmadrészben már kifalazva van úgy, hogy most már ebben a belső támfalakat is kezdik széthordani. Az alagutnak Veszprém felé való portálóján is dolgoznak már. Ápril végére e nagy mű teljesen befejezve lesz.

Február 12-én, szerdán fogtak a munkások Győr-Szabadhegy mellett a MÁV. vonalához való csatlakozás alépitményeihez. Az új vonal tudniük nem közvetlen Győrváros állomásnál, de Győr előtt 6 kilométernyire, a győr-szabadhegyi állomásnál fut be a MÁV sinpáiraira. Innen egész Bakony-Szent-Lászlóig az összes állomások épületei készek s csak az üvegezési munkák vannak hátra. E helyütt jelezzük, hogy a győr-szent-mártoni állomáson, amely „Pannonhalma” nevét viselendi, az ottani főapátság külön használatára egész separat³⁷ diszes váróterem épült.

Bakony-Szent-Lászlótól egész Zirczig a földmunka 70 százaléka kész; maga a zirczi állomás, minden épületével már tető alatt van.

Az egész vonalon most 2000 napszamos ember s számos olasz s magyar kőmives és egyéb iparos dolgozik.

– Veszprémvárosi szárnyvonalnak, a mikor a kormány kiküldöttei is itt lesznek s akkor dől el, hogy a veszprémvárosi indulóház³⁸

³⁷ separatus = elkülönített

³⁸ indóház, indulóház = vasútállomás

tulajdonképpen hová épüljön. Mihelyt ez megtörtént: rögtön hozzáfognak e rövidke vonalnak s a városi állomási épületeknek az építéséhez is!

Közönségünk tájékoztatására ideiktatjuk a veszprém-győri vonal megállapított állomásai neveit. Ezek:

Veszprémváros.
Veszprém-Jutas.
Zircz.
Bakony-Szent-László.
Varsány.
Győr-Asszonyfa.
Pannonhalma.
Nyúl.
Kis-Megyer.
Győr-Szabadhegy.
Győr.

A teljesen kiépült Veszprémváros – győri vonal 1896. évi november 1-én nyitattik meg.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. 7. sz. 1-2. p.

Rövid hírek

A veszprémvárosi vasútállomás helyének kijelölése végett e hó 24-én volt meg a k. bizottsági bejárás. Az indulóház helyül a dr. Óváry és Cseresnyés telkek jelöltettek ki, a Kossuth-utcza (palotai út) baloldalán.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. febr. 29. 2. p.

A jutas-veszprémi szárnyvonal már épül erősen. A fővállalat reméli, hogy a jövő hónapban e vonal is kész lesz. Októberben már átadják a forgalomnak.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. jún. 4. 3. p.

A városi vasut-állomás épülete elkészült, s most a belső munkálatokon dolgoznak. A rendező pályaudvar munkálatai is befejezéshez közelednek. A megnyitás azonban december 1-je előtt alig lesz meg.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. szept. 12. 3. p.

AZ UJ VASÚT MEGNYITÁSA

Veszprém, decz. 17.

A győr-veszprém-dombóvári vasút utolsó vonalrészét, a veszprémváros-zircz-b.-szentlászlói vonalat mult kedden nyitotta meg ünnepélyesen a kormány által ideküldött bizottság.

Délelőtt 9 órakor nagy közönség gyült össze a veszprémvárosi új pályaháznál, mely a várpalotai út elején, a Kreutzer Antal féle vendéglőn túl, az Óváry-féle granárium³⁹ előtt áll. Baj, hogy a terepnehézségek miatt az egész pályaudvar egy nagy bevágásban fekszik úgy, hogy a mellette lévő országut mintegy másfél ölnyire magasabban van, mint a pályaudvar sínpárai.

De hát ezt így akarta a városi hatóság s a bölcs magisztrátus intézkedését most post festa⁴⁰ elbírálni, már fölösleges munka. Bizonyos az, hogy az építő vállalat a neki kijelölt helyet kitünően használta ki s meglehetősen impozans kinézése van, a II-od rendű vaspályának épült elsőrangú pályaháznak. Állomásfőnök még nincs itt s egyelőre Winter veszprém-jutasi állomásfőnök egy helyettese látja el itt a teendőket, de legközebb kineveztetik ide az önálló állomásfőnök.

A vonatra, mely 4 kocsiból állt, 10 órakor szállt fel a megnyitó küldöttség s a közönség éljenzése s Kiss Jancsi hymnus hangjai mellett elindult Jutas irányában, hová 5 S-betűs kanyarulat után 12 percz alatt érkezett meg a vonat.

A műtanrendőri bizottság Stetina József miniszteri osztálytanácsos, Geduly műszaki tanácsos, Horváth Károly műszaki főfelügyelő vezetése alatt, Pottyondy Gusztáv üzletvezető-felügy., Szentgyörgyi és Früchtl osztályfőnökök, Metelka osztálymérnök, Veszprém megye küldöttsége, nevezetesen Véghely Dezső alispán, Kolossváry főjegyző, Kruspér főmérnök, Reé Jenő és Veszprém város részéről, a beteg polgármester helyett Vikár Lajos főjegyző s Benkő István tanácsos volt jelen.

A sajtót Barta, a „P. Lloyd” segédszerkesztője s hirlapunk felelős szerkesztője képviselték.

Rátót községen felül az erdőmagaslat előtt két szipmivü vashid vezet át, két roppant mély szakadék fölött. Itt megállt a vonat s a műszaki bizottság megvizsgálta s kifogástalannak találta a pompás műtárgyakat. Majd mikor Eplénynél az egyharmadkilométer hosszú, kizárólag faragott

³⁹ granárium = magtár

⁴⁰ post festa = ünnep után

kövekből épült nagy alagutba robogott be a vonat, a bizottság lelkesen megéljenezte Getto Gyula fővállalkozót s az alagut építőjét Huber mérnököt.

A mintegy 40 tagból álló társaság 12 órakor érkezett a zirczi földiszitett pályaudvarra, ahol nagy közönség várta mozsárdurrogás és cigányzene mellett.

Kemény Pál képviselő Zircz nevében üdvözlö a bizottságot, miért Stetina osztálytanácsos mondott köszönetet. Szalay dr. a zirczi apátság nevében üdvözlö a jelenlévőket s meghívta a bizottságot az apátság ebédjére. A bizottság, melyhez a zircziek is csatlakoztak, tovább utazott Szent-Lászlóra, utközben megállt a vonat a tündérszép regényes Czuhavölgyben és gyönyörködve nézte a bizottság ott a természet csodaszép alkotásait s innen 3 órakor érkeztek vissza Zirczre. A bizottság az építmények, a viadukt, a 4 alagut, a kőtámaszfalak s az egész vasút állapotát kifogástalanoknak ítélte s a kormány képviselője megengedte a pálya forgalomba vételét.

Ezután az apátságban 60 teritékű lakoma volt, melynél Vajda apát Dániel báró miniszterre és jelenlevő képviselőire, Stettina osztálytanácsos Vajda apátra és a cziszterczita-rendre, Szalay az építés közreműködőire, Szabó Imre Veszprémmegye küldöttségére, Véghely Vajda apátra, Geduly Szabóra, Mezey dr. Mándy és Geduly szakosztály-főnökre, Stefanidesz kuriai bíró Gettó vállalkozó mondott beszédet, a ki ismét fényes jelét adta megbizhatóságának.

Késő este volt, mikor az ebéd véget ért s a társaság ismét vonatra ült.

Este 8 óra után ért vissza a vonat Veszprémbé s másnap a rendes vonatok megnyitották a közforgalmat az egész 192 kilometer hosszú pályavonalon.

Isten áldása legyen a munkán, s áldozatkész építettőin!

Veszprémi Független Hírlap, 1896. 51. sz. 2. p.

Rövid hírek

A városi képviselő ma érdekes közgyűlést tartott.

Kováts Imre polgármester üdvözlővén a megjelent képviselőket, megnyitotta a közgyűlést.

Napirend előtt dr. Óváry Ferencz intézett interpellációt a polgármesterhez, az új vasút sok sérelmes dolga ügyében. Konstatálja, vele is megtörtént, hogy a várossal kötött vasúti egyezmény ellenére, a helyi vasúti szárnyvonalon külön személydíjakat követelnek az utasoktól, holott világosan kikötött, hogy a városi szárnyvonalon utasoktól, (hacsak csupán nem Jutasra közlekednek) egyetlen irányból és irányba sem szedhető külön személydíj s csupán a Budapest-grácsi vonal áruí fizetnek e szárnyvonalon némi önkezelési fuvardíjat. Jelzi, hogy a zircz és mezőföldi menetrend is világos kárára van a helyi piacnak; hogy a kádártai utra való összekötő út nem kész, hogy a belső pályaudvar mögötti út sem készült el; hogy a telektulajdonosok még nincsenek kártalanítva s így felhívja a polgármestert, szándékozik-e a bajok megszüntetése iránt a vállalatnál s a keresk. minisztériumnál lépéseket tenni s míg a bajok meg nem szűnnek – e vasutra megszavazott 60.000 frt subventió⁴¹ folyósítását megtagadni!

Veszprémi Független Hírlap, 1896. dec. 19. 2. p.

Az első pech! Mindjárt a szárnyvonalunk megnyitása után másnap mindjárt meghőkölt a csipet bicziklimasina s amint dohogva nekitülekednék a jutasi erdőntúli magaslatnak, kiugrott a hámból, kisiklott s nagyot prüsszögve megállt. Hiába kiabált neki a derék Winter állomásfőnök, hogy „mehet”, hiába czirógatta a még derekabb Kruspér főmérnök, hiába ígért neki Ambrus póstagenerális kincstári potyabrakot, sőt hiába fenyegette a „Független Veszprémi Hírlap” szintén is kisiklott riportere hírlapi botránnyal – mind hasztalan. A vas-bestia megcsökönnyösödött s egykedvűen pipálta ki a bűdös kőszénfüstöt a könnyörtelen égre. Utóbb is vasúti főnök, mérnök, póstás és újságíró neki passogtak⁴² a 4 kilométeres sineknek a fülüklovást estenden bemásztak Veszprémbe. Most kijelentik, hogy így utazni mégis könnyebb a jutasi régi kocsinon.

Veszprémi Független Hírlap, 1896. dec. 19. 2. p.

⁴¹ subventió = támogatás

⁴² passogtak = nehézkesen mentek (Cserszegtomaj környéki tájszó)

VESZPRÉM ÜNNEPE

A polgári és felső kereskedelmi iskola f. hó 14-én végbement felavatási ünnepélye egész Veszprém városának ünnepe volt. Azzá tette, nemcsak a házak fellobogzásában kifejezésre jutott külső ünnepies, hanem a polgárságnak lelke egész közvetlenségével való részvétele, az együttérzés, az egy gondolatban való egyesülés, a mindnyájunkkal közös öröm.

De nemcsak helyi jelentőség van ennek a lezajlott szép ünnepélynek. Az ünnepi szónokoknak – élükön Fenyvessy Ferencz főispán és Rédey Gyula apátkanonok – beszédeiben diadalmas himnusza zengett föl a lángoló hazaszeretetnek! A honszerelem magasztos tanát hirdette minden ajak, s minden szív ebben az egy fölemelő, megittasító érzésben dobbant össze.

Dicsőség azoknak, akik a tudományoknak szolgáló csarnokban, az elvont bölceletek hajlokában hirdették a hazaszeretet ígéit. A tudás forrásánál ne felejtkezzünk el soha az érzés harmatáról, a tudományok világosságánál az érzelmek verőfényéről! Mily igaza volt a főispánnak, midőn Rousseau-nak azt a tételét, hogy a tankönyvekből két szót: a hazát és hazafit ki kell törölni, a nagy lángész örültségének, vastag tévedésének mondta!

Rideg dolog a tudomány egymagában, ha nem áll magasztos célok szolgálatában. Drágakö köszörülés és foglalat nélkül. De szárnyakat ad, fegyver és paizs annak, aki hazájának boldogítására, fölvirágoztatására használja föl. Szeresd a hazát, hogy tanulhass érte, s tanulj, hogy szerethessed a hazát!

És a tudásnak kincses háza kimerithetetlen, végtelenül gazdag. Az iparos, a kereskedő ép oly fényes, tiszta fegyverével küzd a tudásnak, mint a jogász, a bölcsész. Balga, aki megveti az iparost, mert keze munkájával keresi kenyerét, s nemzetének, hazájának ellensége az, akit csak álszemérem tart vissza attól, hogy becsületes munkás váljék belőle.

Udvarhelyi Gyula igazgató szép beszédje éles körvonalakban rajzolta eléink nemzetünknek ezt a nagy hibáját, amelyből ki kell gyógyulnunk minél előbb, ha azt akarjuk, hogy a nyugati népek felfogása és a mi felfogásunk között sértő diszharmonia ne álljon be.

Egészséges, életerős iparos és kereskedő osztály kell a magyarnak, két hatalmas gyökér, mely a nemzet ezeréves fáját táplálni akarja és tudja is! Ettől a két osztálytól várja és várhatja is egyedül az ország, hogy a nemzeti állameszmét teljes diadalra juttatja, s kiszorítja az ország határai

közül az idegen árukkal együtt az idegen izlést, idegen érzést és idegen szellemet.

Nemcsak helyi jelentőségű volt tehát ez az ünnep; nagy, általános eszmék, szép gondolatok összhangja tette azt a város határain túl is jelentőségteljesé, s csak annál nagyobb büszkeség tölt el bennünket, hogy mégis ezt adhattuk czimül: Veszprém ünnepe!

A bankett

Egy óra után az emeleten lévő, szépen földiszitett rajzteremben társas ebéd volt, melyen városunk előkelő polgárai közül mintegy százan vettek részt. Az asztalfőn *Fenyvesy* főispán, *Kolossváry* alispán, *Csenkey* kir. törvényszéki elnök, *Szeglethy* polgármester, *Rédey* apátkanonok és *Faludy* Miksa, a székesfehérvári kerekedelmi akadémia igazgatója ültek.

A menu, melyet *Kiss* István, a Korona vendéglőse szolgált föl, a következő volt:

Francia leves.
Tok⁴³, tartárral.
Angol bélszin körítve.
Rántott csirke és
Idei liba ugorka- és fejes salátával.
Mogyoró-budding.
Giardinetto⁴⁴.
Mokka⁴⁵.
Asztali bor.

Ebéd alatt *Kiss* Jancsi bandája huzta a szebbnél-szebb nótákat.

Az első tóosztot *Fenyvesy* Ferencz főispán mondotta a királyra és királyi családra, s a jelenvoltak állva hallgatták meg.

Papp Sándor kir. tanfelügyelő a miniszterre és főispánra, *Szeglethy* György polgármester az iskola gondnokságára és ennek elnökére, *Kolossváry* Józsefre mondott felköszöntőt. *Kolossváry* József alispán Veszprém város közönségét és a tanári kart éltette, majd *Udvarhelyi* Gyula igazgató a hatóságokra és a polgárságra üritette poharát.

Hám Sándor a főgimnáziumi tanári kar üdvözlését tolmácsolta szép beszédben, *Demjén* Márton pedig Pápanak, a Dunántúl Athénjének

⁴³ tok = porcos hal, ikrája a kaviár

⁴⁴ giardinetto = gyümölcsöstál

⁴⁵ mokka = feketekávé

Platonjára: Fenyvessy Ferenczre mondott felköszöntőt. *Fenyvessy* főispán szellemes beszédben válaszolt, s kijelentette, hogy mióta főispán, más neki Pápa, mint azelőtt, s Rédeyre üritette poharát, akinek szintén más a – pápája. *Rédey* lelkes éljenzéssel fogadott beszédben a kormányt, a főispánt és a szülőket élte.

Hannig Alajos Szeglethyre, dr. *Kóváry* Sándor Papp Sándor tanfelügyelőre, *Burger* tanár Szabó Imrére, *Fejes* Antal Horváth Sándor építészre, *Dwelly* Róbert pedig a székesfehérvári vendégekre üritette poharát.

A társaság körülbelül fél négyig maradt a fehér asztalnál, a legkedélyesebb hangulatban.

A bál

A felavatási ünnepség alkalmából az intézetnek most érettségiző tanulói este az intézeti tornahelyiségben táncmulatságot rendeztek, amely siker dolgában semmivel sem maradt mögötte a farsangi multságoknak. A tornacsarnokból táncteremmé alakított tágas, szép helyiségben szebbnél-szebb leányok és asszonyok sereglettek össze és mindenkire átragadt jókedvükkel ugyancsak vigan fejezték be a kánikulába hanyatló szezont. A magyar kereskedelem jövő oszlopai is kitétek magukért. Olyan kitörő vigsággal mulattak, mintha azt a mellükön ülő kisértetet, a matúra⁴⁶ szellemét, már lerázták volna magukról. A kisebb és legkisebb diákok pedig nem hagyták lefőzni magukat a nagyok által s bizony csak úgy táncoltak, olyan tüzzel és olyan lelkesedéssel, mint azt a nagyok tették. De hát hogyan táncoltak volna tüzzel, mikor még a legmorózusabb mathezis-professzor⁴⁷ is tüzet fogott volna annyi szép leánynak gyűjtő tekintetétől, no meg a *Kiss* Jancsi pompás muzsikájától. A nap már vigan süttött, mikor a fiatalság szomorúan volt kénytelen konstatálni, hogy mindenféle multságoknak vége szokott lenni. És hazamentek, magukkal vivén egy szép éjszaka sokáig kedves emlékét, s hölgyek azonkívül igen csinos táncrendet is, amivel a figyelmes diák-rendezők lepték meg őket. Megjegyezzük itt, hogy *Molnár* állomásfőnök díjtalanul bocsátott egy csomó vasúti jelzőlámpást a rendezőség rendelkezésére, a terem világítását pedig *Kiss* István, a Korona-szálló tulajdonosa látta el jutányos áron, de ebben a világításban nem volt sok köszönet, mert a falra alkalmazott karos

⁴⁶ matúra = érettségi vizsga

⁴⁷ mathézés = matematika

TÁRSASÁGI ÉLET

A PIÁRISTÁK ÜNNEPE

E hó 8-án – mint tudjuk – széles e hazában megünnepelte a kegyes tanítórend fennállásának 300 éves évfordulóját.

Helybeli kath. főgymnáziumunk is fényesen ünnepelte meg ez évfordulót.

Az ifjúság a szent gyónáshoz és áldozáshoz járult, majd 9 órakor ünnepélyes «Te Deum» volt szentségkítéttel, a melyet *Takács* József házfőnök és főgymn. igazgató czelebrált fényes segédlettel. Az ünnepélyes hálaadó isteni tiszteleten résztvett a megye, a város, a gymn. bizottság küldöttsége s nagyszámu, az egész templomot zsufolásig megtöltő ájtatos közönség. Az isteni tiszteletet nagyban emelték a főgymn. ifjúsági énekkarnak szebbnél-szebb énekei *Laczkó* Dezső kegyesrendi tanár vezetése alatt. A szentmise végeztével *Jakobinyi* Alajos kegyesrendi tanár lépett a szószékre. Ritkán volt alkalmunk hallani oly szép, szívhez és észhez egyaránt szóló beszédet, minőt ez alkalommal hallhattunk. A fiatal piarista tanár megkapó vonásokkal ecsetelte Kal. szent József szellemét, célját. Szépen ecsetelte a nevelés szükséges kellékeit, hangsulyozta a vallásos nevelés szükségességét, a mit vajmi sokszor figyelmen kívül hagynak a középiskolákban. A beszéd mély hatást tett a jelenvoltagekra.

Délelőtt folyamán ugy egyesek, mint küldöttségek keresték fel *Takács* József főgymn. igazgatót, hogy előtte kifejezzék a kegyes tanítórend iránt táplált szeretetüket és hálájukat.

Délben fényes bankett volt a társházban, a melyen politikai s társadalmi életünk számos kitünősége vett részt. Az első tósztot *Takács* József igazgató mondta a pápára, a királyra, a megyéspüspökre és a rend jótevőire, a káptalanra és a megye közönségére. Beszéde nagy hatást keltett akkor, midőn társaihoz fordult és kérte őket, hogy Kal. szent József szellemét ezután is ápolják, kövessék. Az igazgató beszédje után megeredt a tósztok árja, így beszéltek: *Kolossváry* József alispán, *Rédey* Gyula kanonok-plebános, *Köves* János törvényszéki bíró, *Udvarhelyi* Gyula polg. és keresk. igazgató stb., a rendtagok közül *Keller* János és dr. *Hám* Sándor mondtak szellemes tósztokat.

Délután 5 órakor jótékonycélú hangverseny volt a Nemzeti Kaszinó nagytermében. A hangverseny műsorát már mult számunkban közöltük. A kaszinó nagytermét zsufolásig megtöltötte az érdeklődő közönség, a melynek soraiban ott láttuk a város, a megye, a honvédség, a fő és alpapság, s társadalmi életünk minden ágának képviselőit. A hangverseny

mind a kilencz pontja kitünően sikerült. *Jakobinyi* Alajos kegyesrendi tanár felolvasása képezte a műsor fénypontját, mely kitünően sikerült. Módját ejtjük, hogy e felolvasását közöljük olvasóinkkal. *Serényi* Ákos VIII. oszt. tan. remekül szavalta Váradi: *Isten ostora* című költeményét. A kis *Győrötskey* György I-ső oszt. tan. igazán mindenkit elbájolóan szavalta Pósa Lajos *A bazaar* című szép költeményét. A főgymn. énekiskola vegyes- és férfikara ugyancsak kitett magáért *Laczkó* Dezső kegyesrendi tanár vezetése alatt. Szépen sikerültek a zeneszámok is. *Rainprecht* Antal VII. oszt. tan. kitünő zongorajátékával ismét élvezetet szerzett a közönségnek, míg *Révész* Sándor és *Lengyel* Jenő VIII. oszt. tanulók a hegedűművészetükkel kedveskedtek a közönségnek.

Szóval e hangverseny minden tekintetben méltó befejezése volt a 8-iki ünnepnek.

*

Itt megemlítiük, hogy ez alkalommal felülfizettek: azstaltársaság 15 frt, Pribék István felsz. Püspök 5 frt, Vogronics Antal pápai praelátus 5 frt, Devics József apátkanonok 5 frt, Jánosi Gusztáv apátkanonok 5 frt, dr. Fejérvári József apátkanonok 5 frt, Szalay Mihály kanonok 5 frt, dr. Óváry Ferencz országgyűlési képviselő 5 frt, Weisz Elek v. tanácsos 5 frt, Rainprecht Antal jószágkormányzó 4 frt 50 kr., Reé Jenő jószágkormányzó 4 frt, Géfin Lajosné (Kis-Czell) 3 frt, Mosonyi Ruttner Sándor 3 frt, dr. Kerényi Károly m. főorvos 2 frt 50 kr., Káuzli Dezső cz. kanonok 2 frt 50 kr., Kemenes Ferencz pápai praelátus 2 frt, dr. Palotay Ferencz pápai praelátus 2 frt, Ferenczy Károlyné 2 frt, ifj. Csenkey Géza 2 frt, Perényi Antal 2 frt, dr. Pillitz Benő 2 frt, Plosszer István 2 frt, Simor János (Vigánt) 2 frt, Krausz József 2 frt, Kovács Imre polgármester 1 frt 50 kr., Penicsek György 1 frt 50 kr., Schreiner János 1 frt, Boór Lajos 1 frt, dr. Csete Antal 1 frt, özvegy Fodor Lászlóné 1 frt, dr. Fischer Manó 1 frt, dr. Halassy Vilmos 1 frt, Hochstädter János 1 frt, Hetsch Ferencz 1 frt, Kaczvinszky Kálmán 1 frt. Koller Sándor m. főjegyző 1 frt, dr. Kőszeghy József, Kövess Ede (Felső-Örs) 1 frt, Kövess Béla 1 frt, Kubay Hubert 1 frt, Lakatos Lajos nyug. plébános 1 frt, Margalitt Ignác 1 frt, Móznér Ferencz 1 frt, Paal Gizella 1 frt, dr. Pillitz Antal 1 frt, Plosszer Ferencz 1 frt, Pósch Endre 1 frt, Rosenthal Nándor 1 frt, Rosenberg Adolf 1 frt, Schermann Antal 1 frt, Simon György 1 frt, Szabó Mátyás 1 frt, Szilágyi Endre 1 frt, Vikár Lajos 1 frt, Wurda Manó 1 frt, N. N. 1 frt, N. N. 1 frt, Gombás Lajos 80 kr., Bokrossy Viktor 50 kr., Horváth Dezső 50 kr., Magyar János prépostkanonok 50 kr., Mozgai Antal 50 kr., Neumann Lajos 50 kr., Pallay

Miklós 50 kr., Patzl Jenő 50 kr., Próder József 50 kr., dr Rédey Gyula kanonok-plebános 50 kr., dr. Réthy Ede 50 kr., Rigó József 50 kr., Stern Emil 50 kr., Szalay Ferencz 50 kr., Sz. M. 50 kr., Winkler István 50 kr., N. N. 50 kr., Szelmayer Rudolf (Márkó) 25 kr. Összesen: 141 frt 45 kr. mely összegért a nemesszivü adakozók fogadják a főgimnáziumi igazgatóság köszönetét.

Veszprémi Hírlap, 1897. 50. sz. 4. p.

Érettségi találkozó

1. Kenessey Aladár járásbíró Enying. 2. Breyer Miksa Veszpr. 3. dr. Pillitz Antal ügyvéd vm. 4. Kőszeghy József ügyv. Vm. 5. Dukovics István főlevélt. Vm. 6. Szabady János gyógyszer. Bp. 7. Rozs Mihály asztalos Vm. 8. Horváth Gyula jár. irnok Vm. 9. Örvény Iván tanár Szfhv. 10. Müller Károly postamester Vm. 11. Nyilassy Károly p. tan. Vm. 12. Fejér Istv. Vm. alszámvevő. 13. Zalai (Závodnik) Ede gyógyszerész Veszprém. 14. Cseh Béla kápt. ispán Csupak. 15. Tóth Gyula telekv. Devecser. 16. Havas (Hoóz) Lajos vm. főszámv. 17. Weisz Vég Sándor Budapest. 18. Katz Lajos pleb. Ihászi. 19. dr. Óvári Ferenc ügyv. főrend. t. 20. Békefi (Bröckl) Remig zirci apát. 21. Ivánfi Ede p. tanár. 22.. Ács Sándor pleb. Káptalantóti. 23. Heinrich Miksa h. száz. Bp. 24. dr. Borchert Jenő ügyv. Bp. 25. Meggyessy Imre ácsmester Vm.

(Laczkó Dezső Múzeum)

ÜNNEPÉLY AZ ANGOLKISASSZONYOK INTÉZETÉBEN

E hó 4-én, Felséges Urunk s királyunk névünnepén, szép s magasztos ünnepély folyt le az angolkisasszonyok helybeli intézetében. E napon adta át ugyanis megyéspüspökünk ő nagyméltósága, az intézet buzgó, érdemdus főnöknőjének Soóky Karolinának, a koronásarany érdemkeresztet, mely kitüntetésben három hónappal ezelőtt részesítette a fejedelmi kegy a vallásos és hazafias nevelés körül szerzett áldásdús működéseért.

Az ünnepély d.e. 11 órakor vette kezdetét. Megyéspüspökünk ő nagyméltósága néhány perczel 11 óra előtt érkezett meg, s a templomban végzett rövid ima után a meghívott vendégekkel együtt a nagyterembe vonult, mely ez alkalommal igen izlésesen fel volt diszítve.

Jelenvoltak: *Fenyvesy* Ferencz dr. főispánunk, *Szabó* Imre orsz. Képviselő, *Pap* Sándor tanfelügyelő, *Rainprecht* Antal püspöki kormányzó, *Takács* József főgymn. igazgató, *Udvarhelyi* Gyula polg. és ker. isk. igazgató, a káptalan s a világi papság teljes számban, az intézet összes tanárai s tanárnői, az összes növendékek.

Megyéspüspökünk ő nagyméltósága rövid szavakban üdvözölte a főispánunkat, jelezte az ünnepély mibenlétét s *Palotay* Ferencz dr. pápa praelatus, egyházm. főtanfelügyelő elnöklete alatt egy küldöttséget jelölt ki, a mely meghívja az ünnepélyre a főnöknőt.

Midőn a főnöknő a nagyterembe lépett, a növendékek egy *királyhymnuszt* adtak elő, mely után megyéspüspökünk üdvözölte remek s mindenkit könyekig megindító beszédben a főnöknőt. Kifejtette hogy e mai ünnep a kath. tanügy ünnepe.

Beszédét a király éltetésével végezte be. Megyéspüspökünk beszéde után *Fenyvesy* Ferencz dr. főispán üdvözölte röviden a kitüntetett a vármegye nevében, *Szabó* Imre pedig mint a kerület orsz. gyűlési képviselője.

Ezután a kitüntetett főnöknő fejezte ki háláját megyéspüspökünk iránt s köszönetét mindazoknak, kiknek része volt az ő kitüntetésében.

Majd Chapó Miczi belső növendék lépett elő, ki remek beszédben üdvözölte a „mostani, a régi és a legrégibb” növendékek nevében a szeretett főnöknőt. Beszéde könnyekig meghatotta a hallgatóságot. *Vaskó* Jolán a tanítónőképző intézet növendékei nevében mondott üdvözlő beszédet. Mindketten egy-egy szép virágcsokorral is

kedveskedtek főnöknőjüknek. Az üdvözlő beszédek elhangzása után anövendékek az „Isten áldd meg a magyart” énekelték, mely után e lélekiemelő, szép ünnepély véget ért.

* * *

Délután 5 órakor az intézet belső növendékei rendeztek igen sikerült ünnepélyt szeretett főnöknőjük tiszteletére. Zongora játék, szavalatok, énekek és előképekből állott ez a szép kis ünnep. Mindig élvezettel néztük s csodáltuk a belső növendékek művészi előadásait, de ha valaha, úgy most kell kifejeznünk teljes elismerésünket, midőn ily rövid idő alatt, ami rendelkezésükre állott a tanév kezdetétől, ily sikerült produktumokkal állottak elő.

Az ünnepély műsora a következő volt:

1. Ave Maria. Skrauptól. 2. Élőkép. 3. Impromptu. Schuberttől. Zongorázta *Gönczöl* Ilona. 4. Ünnepi dal. 5. Élőkép. 6. Magyar ábránd. Székelytől. Zongorázta *Leidl* Irén. 7. A kis kék virág. Szini jelenet, előadták *Kemény* Ilona, *Bonda* Thelka, *Hencz* Jolán. 8. Sonate Patétique. Beethoventől. Zongorázta *Kacs Kovics* Mártha. 9. Királyhymnus. Mihalovicstól. 10. Élőkép. 11. Szózat.

Az ünnepély végén *Palotay* Ferencz dr. pápai praelatus kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő intézett remek beszédet a növendékekhez, melyben őket különösen a király iránti szeretetre, megboldogult királynénk dicső emlékének megőrzésére, megyéspüspökünk iránti hálára, az ünnepelt főnöknő és a tanítónők iránti engedelmességre buzdította.

Az ünnepélyen zsufolyásig megtöltötte a közönség az intézet nagytermét. Az ünnepélyen jelen volt főispánunk is.

Midőn röviden beszámoltunk e szép ünnepély lefolyásáról, üdvözöljük tiszta szivünkben e helyen is a kitüntetett főnöknőt, kívánva neki, hogy a jó Isten, egyházunk, hazánk, a tanügy s tisztelői örömeire igen sokáig éltesse!

Veszprémi Hírlap, 1898. 41. sz. 3-4. p.

JUNIALIS

– Az „érettek” tánczvigalma –

Mikor husz évvel ezelőtt még mi rendeztük a rendes évi diák-majálisokat, mennyivel nomádabb képe volt annak a tavaszi mulatságnak, mint a mai diák-tánczestélyeknek.

Részt vett benne mind a hat osztály.

Akkor még csak annyi volt.

Hajnali 5 órakor gyülekeztünk a gimnázium udvarán, telítve sokkal több örömmel, mint – pénzzel.

Az öreg Kis Jancsi bandája rázendített a „Rákóczyra”, s abba’ sem hagyta, a Brunkula-majorig. Az apró diák-népség zászló-keretben vonult a fő-utcán, meg a palotai-uton végig, kísérve a professzoroktól, s a vasúthoz vezető kocsiuton marsolt ki a jutasi felső-erdőbe.

A Welleditsék malmánál⁴⁸ stáncziót tartottunk. Így kívánta ezt már az öreg Welledits bácsi, ki pompás molnár-pogácsával, meg jófajta vörösborral traktálta meg azt az örökké éhes egész népvándorlást, évről-évre, minden alkalommal.

10 óra volt, hogy az erdőben kijelent helyet elértük, s aztán egész sötét estig se’ vége, se’ hossza nem volt a „métának”⁴⁹, „sussolónak”, s egyéb szokásos hadijátékoknak.

Este pedig, mikor a táncznak kellett kezdődni, s mikor a város színe-java, szép leánya, már-már együtt volt, megjelent „Jupiter tonans”⁵⁰ is és oly irtózatos felhőszakadást vágott a nyakunk közé, hogy a sereg egy minutum alatt szétrebbent s rohant be ... a „Koronába”.

Ebben már semmi szokatlant nem találtunk.

A „Koronában” aztán mulattunk reggelig, s a „zsufolt ház”-nak teljes mértékben módjában állott lassan „dinsztelődve” egymásnak a lábát tiporni.

Ilyenformák voltak akkor a diák-mulatságok.

Hja, de mi nem voltunk ám akkor még érettek.

Egész máskép van manapság.

A kis diákok elestek már rég attól, hogy táncz-mulatságot rendezhessenek.

Be kell érniök a farsangi koncerttel.

⁴⁸ Welledits (Weledies) Mihály malom = a veszprémi káptalan jutasi vizimalma

⁴⁹ méta = két csoport között ütővel játszott labdajáték

⁵⁰ jupiter tonans = mennydörgő Jupiter

A tavasz, az ma-már az érettek szezonja.

A nyolczadikosok leteszik az írásbelit, utána a szóbelit, s aztán leteszik privát diligenciából⁵¹ a ... „lábbelit”, illetőleg helyesebben a tánczbelit.

Igy van ez rendesen és így volt ez az idén is.

De nem csak rendesen, hanem rendén is van a dolog főképp azért, mert abból az örömből, amit a „testimonium maturitatis”⁵² az ifju kebelnek okoz, illik juttatni azoknak a rokonkebleknek is, kik az iskola falain kívül oly rokon-drukkokkal vettek részt a nemes küzdelemben.

Eleintén arról volt a szó, hogy a tánczestély a fiatalok ezidén a megyeház disztermében tartsák meg.

Sajnos nem lehetett. Az építésszakértők nem tartották e modern alkotmány falait elég erőseknek ily hatalmas megnyilatkozásokkal szemben.

Vissza kellett tehát térti a régi kipróbált „Koronába”, melynek innen-onnan százéves boltivei még – a vonós kvartettok publikuma alatt sem roskadnak össze.

Este 8 órakor nyüzsgött a sok fürge tánczos a teremben.

Megjött Kis Jancsi is, – ki helyett pedig már-már „Kuruczot” vártunk, a Kurucz azonban a „Zsákban maradt”.

– Kié lesz az a szép csokor? kérdém az ajtóban őrt álló rendezőt, ki pompás rózsacsokrot szorongatott lelkiismeretesen a kezében.

– A háziasszonyé! Annak kell átnyujtanom, ha belép.

– Akkor csak fusson, de mindjárt.

– Miért?

– Azért mert a háziasszony már ott fenn ül, s ép azon mosolyog, hogy ön milyen türelemmel tartja ezt a virágot.

Ilyen kis szórakozottságok csak igazán figyelmes emberekkel történnek meg.

Aztán megkezdődött az első csárdás, annyi lelkesedéssel akár csak valami parázs szupé-csárdás.

A csárdás melegében egyszer csak a „vajda” intésére felhagy a cigány a nótával s rákap a „Rákóczyra”.

Minden szem a cigányra, arról meg a bejárat felé tapad.

– Ki jön?

– A bálánya?

– Nem, nem az! feleli egy siető rendező.

– Hát ki?

⁵¹ diligencia = szorgalom

⁵² tetimonium maturitatis = érettségi bizonyítvány

- Még nem tudom.
- Nem tudja? Hogy-hogy?
- Csak ugy kérem, hogy a tanárokat mind így fogadjuk, hát valaki azok közül érkezik.

A következő perczben megjelenik az ajtóban N. tanárnak, az ifjuság kedvenczének mosolygó alakja, kit a fiatalok hatalmas éljenek között kísérnek a terembe.

Aztán megy a csárdás tovább.

Majd ismét elhallgat a cigány s újból előkapja a „Rákóczyt”.

Szegény „Rákóczy” csuklik a másvilágon, annyit emlegetik.

A kis tánczosnők türelmetlenül nézegetnek az ajtó felé, s szemrehányásokat stilizálgatnak magukban a professzor bácsik számára, kik ily későn érkezgetnek.

A „Rákóczy” tizedik „da capo”-jánál vége együtt volt az egész tanári kar, s ettől kezdve zavartalanul kopoghatott a ropogós.

A tournál⁵³ olyan „sok az eszkimó” féle állapotok mutatkoztak, ami igen üdvös dolog volna a farsangi tánczestélyeken is.

Három vagy négyszer annyi volt a tánczos, mint a tánczosnő. Így aztán minden lányka előtt hárman-négyen is strázsáltak egy-egy tourocskáért. Gyakran meg úgy esett, hogy egyszerre három ifju Adonis is rohant egy helyre, ami a kis tánczosnőket érthető zavarba hozta a választás nehézsége miatt. Ennek a bonyodalomnak Győző barátunk találta meg életrevaló nyitját.

Sorsot huzatott, illetőleg gyufát – a versenyzőkkel. A „fejes tánczolt, a többi pedig várakozott sorára. A négyesekben 40 párt olvastunk össze, a konfuziókban nyolczvanat. Így tehát bátran beszélhetünk 120 párról.

A táncz világos hajnalig tartott, a mulatságnak pedig: „délutánra virradóra” lett vége.

*

A jelen volt hölgyek névsora a következő:

Asszonyok: Mezriczky Károlyné, Jánosy Sándorné, Grosz Ignáczné, Nagy Ivánné, Horváth Sándorné, Kraschenich Vilmosné, Koltay Ernőné, dr. Sándorfi Miksáné, Gyöngy Jakabné, Lichter Jakabné, Kunczl Antalné, Kanovich Györgyné, Illés Zsigáné, Fehér Istvánné, Benkő Istvánné, Rosenthal Nándorné, Tomori Józsefné, Csikász Imréné, Tóth

⁵³ tour = következő tánc

Ignáczné, Komjáthy Lajosné, Berger Gyuláné, Stoll Miklósné, Schwartz Ignáczné, Szilágyi Mihályné, Becsák Ferenczné.

Leányok: Becsák Terike, Benkő Ilona, Berger Ilonka, Csikász Erzsike, Grósz Irénke (Agg-Szent-Péter), Gyöngy Margitka, Illés Irma (Fejér-Zichy-Falva), Jánosy Iduska, Jánosy Annuska, Kanovich Mariska (B.-Füred), Komjáthy Jolánka, Kunczl Helena, Lichter Ella, Lichter Olga, Nagy Iduska, Nagy Margitka, Nagy Ilonka (B.-Füred), Nagy Jolánka (Győr), Nay Berta, Nay Irénke, Nay Gizella, Sándorfi Lilla, Rosenthal Boriska, Sándorfi Margitka, Schwartz Ida, Stoll Ilonka, Szilágyi Jolán, Szilágyi Erzsike, Tomory Mária, Tóth Mariska, Tóth Jolánka, P. Weisz Matild.

Veszprém, 1897. 25. sz. 2. p.

TÁNCZPRÓBA

Az angolhölgyek veszprémi leánynevelő-intézetében mult szerdán, február 20-án d.u. hatodfél órakor tartatott a növendékek tánczpróbája. Mindig örömmel veszünk részt ezen nagyhasznú intézet bármily vizsgálatán vagy ünnepélyén, mert tudjuk, hogy magasabb és nemesebb élvezetben részesülünk, mint egyebütt. A mai ünnepély nem csak méltán sorakozott az itt tartott egyéb ünnepélyekhez, hanem azokat változatosságában felül is multa. Erről tanuskodik úgy a helybeli, mint a vidéki szülék és egyéb vendégek szép számu jelenléte.

A tánczünnepelely diszes rendjén 15 különböző táncznem volt jelezve, amelyek közt jótevő megnyugvással láttuk, hogy a magyar táncznemek, mint a körmagyar körtáncz, magyar magán táncz s. a. t. kiváló méltatásban részesültek, ami bizonynyal úgy az intézet, mint a tánczmesternő, Perreyne Augusztia úrnő magyar szellemére vall. A növendékek, a kezdők úgy, mint a haladók, ügyes testmozdulataik, szabatos lejtelmek és különösen szellemes csoportosulásaik által kötötték le a nézők figyelmét. Az egyes mozdulatok elvesztették gépiességüket és természetességet nyertek, ami nagyon előnyös színben tüntette fel a leánykáknak nő-tánczmester által való tanítását. Különös kedvtelést okozott a négyes-táncz álarcczal és a cotillon⁵⁴.

⁵⁴ cotillon = füzértánc

A szünet sütemények és édességek körülhordozása által töltetett ki, miket még édesebbekké tettek a növendékek kedves kináló háziasszonykodása. Elismeréssel kell az intézet derék fejének, elismeréssel az ügyes tánczmesternőnek adóznunk az élvezetdús estélyért.

Veszprém, 1884. 8. sz. 3. p.

FARSANGI CZIKKEK

dus választékon kaphatók az alábbjegyzett czégnél, u. m.:

báli virágok, legyezők, keztyűk, csipkék, rüschök, szalagok, ingek, kézelők, gallérok, nyakkendők
(hölgyek és urak részére),

ugyszinte menyasszonyi koszoruk 20 krtól egész 10 frtig.

GSCHEIDT GYULA,
VESZPRÉM.

Postsi megrendelések utánvét mellett küldetnek.

AZ IPAROS-IFJUSÁG KIRÁNDULÁSA

A veszprémi iparos-ifjúság önképző és betegsegélyző egylete kirándulást rendezett az ajka-csingervölgyi kőszén-bánya-telephez. Mult vasárnap reggel 7 és fél órakor indult a kirándulóknak mintegy 250 főből álló csapata a veszprémi pályaháztól a m. ny. vasút külön vonatán, hova az egyleti helyiségben összegyülekezett kirándulók nemzeti lobogók alatt az önk. tüzoltó-egylet zenekarának kísérete mellett festői csoportokban vonultak ki.

Elindulás előtt az egylet dalárdája a pályaház peronján a szózatot elénekelte.

9 óra volt, midőn a vonat az ajkai pályaházhoz berobogott, honnét a kirándulók egy része a saját alkalmatosságán vonult ki a csingervölgyi bányatelephoz; a társaságnak azon része pedig, mely visszamaradt, addig míg a kőszénbánya-részvény-társaság külön vonata megérkezett, *Neumann* Bernát ajkai üveghutáját nézte meg, hol az üveghuta érdemes igazgatója *Eckstein Ignác* magyar vendégszeretettel pompás reggelivel lepte meg a mintegy 80 főből álló társaságot s ezzel megmutatta, hogy a mai kapzsi világban is van még önzetlenség és magyar vendégszeretet. Az iparos ifjúság mindig hálával fog visszaemlékezni ezen derék úr szives vendégszeretetére.

A kirándulók másik része ezalatt a kőszén-bánya-telephez érkezett, hol *Kolin* József ajkai körjegyző (ki a kirándulás rendezése körül tanusított fáradhatatlan bizgalmával hálára kötelezte az iparos ifjúsági egyletet) és a bánya derék igazgatójának, *Riethmüller Herman* urnak s fiának *Riethmüller Károly* urnak, ki szintén bányász-tiszt, kalauzolása mellett lementek a kőszén-bányába s mintegy másfél óráig jártak-keltek a tárnák tömkelegében. Mire a bányából feljöttek, megérkezett a vonaton a kirándulók visszamarad csapata s azok is leszálltak a föld gyomrába megnézni, hogy hol terem a fekete gyémánt.

A bánya-telepről a kirándulók egy része vonaton, a másik része egy őserdőn keresztül vonult a Csinger-völgy azon részébe, hol az étkezés és táncmulatságra volt alkalmas hely kiszemelve és díszesen elkészítve.

Négy hosszú asztal kényelmes padokkal, alkalmas táncz hely a *Jancsi* bandája számára díszes tribünnel s egy szépen diszített diadalkapu „Szerencse fel!” „Isten hozott!” felirattal fogadták az érkezőket. Egy tágas bódében pedig, pompás sör és bor (*Szabó* József korcsmáros és *Sáner* János püspökségi pinczemester urak érdeme, hogy olyan jó volt, mert ők manipulálták) kínálkozott a reggeliző kirándulóknak.

E közben két nagy katlanban, *Kertész* Ferencz polgártársunk felügyelete alatt, ki a kirándulók közül legjobban értett a főzés művészetéhez, készült a hatalmas gulyáshus s a társaság kisebb csoportokra oszolva élvezte azon kedves és szép hölgyközönség vendégszeretét, kik temérdek csirke és libacombokat szedtek elő kosárkaikból s közre bocsátották. Egy kedves, szép menyecske engem is megtraktált pompás kirántott csirkével s azután meg finom mondulás czukorsüteménnyel; sajnálom, hogy viszonzásul még csak meg sem tánczoltathattam, mert akkorra... no de erről majd később, mert már elkészült a gulyás és a fáradhatatlan rendezők szorgalmasan hordják szét nagy tálakban a terített asztalokra.

Pompás gulyás, fésztelen jókedv, hatalmas étvágy: ebből állott a *menu*.

Tósztokban sem volt hiány. *Szilágyi* Mihály úr az ifjusági egyesület derék elnöke, ki ezen kirándulásnak kezdeményezője s lehet mondani lelke volt, nyitotta meg a felköszöntők sorát, poharat emelve azokra, kik az ifjuságot ezen kirándulása alkalmából oly szívesen fogadták, majd a vendégeket s az ifjuságot éltette. Ezután *Véghelyi* Dezső kir. tanácsos alispán úr ő nagysága emelt szót s szép szavakban méltatta az ifjuság nemes törekvéseit s buzdította őket további önképzésre. Szóltak még *Husvéth* János városi tanácsos úr és *Czollenstein* Ferencz úr, ki *Véghelyi* Dezső kir. tanácsos alispán úr ő nagyságát éltette; szavait viharos éljenzés követte, ezzel is meg akarván mutatni az ifjuság, hogy mennyire örvend azon, hogy az alispán úr ő nagysága a kirándulásban való szíves részvételével, annak tekintélyét emelni kegyeskedett.

Ideje lenne már a szép hölgykoszorúról is megemlékezni, kik oly szépek és oly kedvesek voltak, hogy gyönyörűség volt látni-nézni üde arcuk bájos mosolygását s hallani kedves csevegésüket, hát még, mikor elkezdődött a táncz, akkor volt ám a férfiszemeknek kövér legelője...

Míg a táncz elkezdődött, addig az egyesület dalárdája *Sebestyén* István karnagy úr vezetése mellett szép dalokat énekelt, melyek élénk tanuságot tettek úgy a karnagy úr fáradhatatlan buzgalmáról, valamint a dalárda tagjainak szorgalmáról.

Elkezdődött a táncz. Vigan repültek a párok. A közel vidékről egymást érték a fogatok, oly díszes hölgyközönséget szállítva, milyent még az a kies Csinger-völgy soha sem látott.

Egyre élénkebb lett a táncz s rózsásabb a hangulat, mikor *Jupiter tonans* beledördült s kegyetlen záport zúdított a mulatók fejére, melytől azok, ha czukorból lettek volna, akkor egész eláztak volna, de így csak bőrig áztak.

Kováts Imre úr, városunk derék polgármestere, egy úri társasággal épen akkor érkezett, midőn mi már hazafelé igyekeztünk. Kénytelenek voltak tehát ők is velünk visszatérni.

A nagy zápor által megzavart mulatságból este 10 órakor értünk haza a külön-vonaton Veszprémbe.

Daczára, hogy a javát ezen szépen kezdődő mulatságnak, elmosta a zápor, azért az még is igen sikerültnek mondható.

A köszén-bánya-telep derék igazgatója *Rietbmüller* Herman úr, oly nagy áldozatot hozott, azon nagylelkű tette által, hogy a mulatság helyét teljesen díjtalanul elkészítette, asztalokkal, padokkal stb. stb. ellátta, hogy azt az ifjúság soha sem fogja ugyan meghálálhatni, de mindenkor hálás elismeréssel fog gondolni azon nemeskeblű férfiúra, kiből olyan önzetlen és áldozatkész pártfogóra talált.

Elismerést érdemel a derék rendezőség is, kik oly figyelmesek voltak a vendégek kiszolgálása körül, hogy az mindenkit kellemes lepett meg.

Kívánatos, hogy az iparos ifjúság máskor is rendezzen ily kirándulásokat. Most már városunk lelkes közönségének rokonszenvére biztos számíthat.

Veszprém, 1887. 34. sz. 1-2. p.

Rövid hír

Omnibusz – Amádiba.– Czollenstein Ferencz vállalkozó szellemű polgártársunk, egy valóban izlésesen készült társaskocsin olcsó közlekedést létesített Veszprém és Almádi között. Ezen omnibusz naponkint délután fél kettőkor indul Vizner János piaczi üzletétől Almádiba s onnét este 9 órakor vissza. Vitelbér személyenkint oda és vissza 1 frt, csak odáig, vagy csak vissza 60 kr. Hiszszük, hogy ez a társaskocsi soha nem jár üresen s Czollenstein nem fogja megbánni, hogy erre vállalkozott. Csak azután az odavezető utak jó karban tartása érdekében is tetessék mielőbb intézkedés.

Veszprém, 1884. júl. 13. 3.

LIEDL HANGVERSENY A KORONÁBAN

Liedl Ferencz, városunk szülötte, e héten két hangversenyt rendezett a „Korona” vendéglő nagy termében. Őszintén sajnáljuk, hogy a tehetséges fiatal művész oly valóban csekély számú hallgatóság előtt mutathatta be újabb studiumait. A részvétlenség okát nem keressük, több tekinteteken alapulhat az. Az első hangversenyen, hétfőn, szép élvezetben részesíté kis közönségét a hangversenyző. Nem egy teljesen kifejlett virtuóznak a legapróbb részletekig átlátszó technicájával hódított, de szép előadása, tiszta, öntudatos játéka a mindinkább kidomborodó egyéniségről s nagy szorgalomról tanúskodik. Igen sok helyen megkapó részeket tud előadásába olvasztani, melyek a műértők figyelmét nem kerülik el. A műsorozatnak a hangversenyző által előadott négy pontja élénk tetszést keltett, különösen Vieuxtemps „Air Variée”-je. Az első, Bruch-féle darab, jellegénél fogva kevesebb hatást szült, de Wagner „Romance”-ja, „Legende”, Vieniavskytól, s egy „Faust-ábránd”, Vieuxtempstól méltán őszinte tapsokkal lettek jutalmazva. – A második hangversenyt illetőleg, mely csütörtökön volt, azon szerencsés helyzetbe juttatott bennünket Liedl úr, hogy nem csak neki magának, hanem az ez alkalommal közreműködőknek is köszönettel tartozunk a valóban kedves élvezetért. A hangversenyző méltó tetszés közt a következő darabokat adta elő: Ballade és Polonaise, „Vieuxtemptől”; „Cavatina”, Rafftól és F-dur Romance, Beethoventől, „Czigányhangok”, Sarasate-től, melyek közül az utolsó, legtöbb szorgalmat igénylő darab aratott legnagyobb tetszést. – Gyönyörködtünk Bojnitzer Gizella k. a. már több alkalomból ismert igen szép hangjában, ki a „Prófétá”-ból énekelt egy Cavinát s élénk tetszéssel kísért sőt meg is ismételtetett több népdalt Erkel F.-től. Krausz Francziska k. a. Vörösmartynak „A szegény asszony könyve” cz. egyik hangulatteljes költeményét hódító kedvességgel szavalta; kellemes és az érzés hangján tartott előadása, nyugodt arczkifejezése s általán egész modora a költemény helyes felfogásáról és teljes átérzéséről tanúskodott. A közönség tapsok közt hívta a szavalót. – végül dicséret illeti Antosch és Mataushek urakat igen csinos zongora-harmonium versenyükért; az utóbbinak dicsérettel adózunk zongorakiséréteért is. – Sajnálatos, hogy ez utóbbi estélyen is csak alig valamivel volt nagyobb a hallgatók száma!

Veszprém, 1879. 11. sz. 3. p.

AZ ANGOLHÖLGYEKNÉL

Folyó évi június 30-án d.u. tartattak meg az angolhölgyek tan- és nevelőintézetében a belnövendékek zene- és műénekvizsgálatai. Mint mindenben, úgy az ének- és zenében is tapasztalható a tanítási elvek szigorú, de czélszerű alkalmazása.

Az eléggé gazdag változatokban összeállított műsorozat minden egyes része élén figyelemre méltattatott az egybegyűlt szép számu szülők és vendégek részéről, mit az előadott darabok várakozáson fölüli jó sikere méltán meg is érdemelt; a zongora-előadásokban általán meg volt az erő, – tartam, – gyengédségi hajlékonyság és gyorsaság (Geläufigkeit⁵⁵); az ujság ingerénél fogva érdeket keltettek, az előadott hegedűdarabok tiszta és szabatos eljátszása is; az énekben nem hiányzott az üdítő erő és életképesség, mely az érzelemvilág finomítását, gazdagságát, az akaratnak a szépre, jóra és igazra való irányzását tüzi ki feladatul. Alkalmazhatónak találjuk itt, mit Disterveg az énekről mond: „az ének az embernek egész létét mint elevenítő, nemesítő és vidító elem hatja keresztül”.

– Különösen ki kell emelnünk a gyermekhangszerekre alkalmazott pásztordalt, a gyönyörű kettős- és a művésziesen előadott szóló éneket, melyek az egésznek mintegy koronáját képezik.

– Öröm- és megelégedés-nyilvánítással vett mindenki bucsút a kiválóan jól sikerült előadás után és bizonyára a hála azon érzetével is, hogy e kitűnő intézet tündöklő nevű nagy alapítójának emléke dicsőítve marad fenn a legkésőbbi unokáig.

Egy jelenvolt.

Veszprém, 1880. 27. sz. 3. p.

⁵⁵ Geläufigkeit = könnyedség.

A TEGNAPI JÓTÉKONY ESTÉLY

Veszprém, ápril 24.

Beszakadt, elsüppedt, régelavult sirok porhadó lakóinak halotti torát ültük tegnap.

A százados sirok csendes embereinek pihenéseért, nyugalruk biztosításaért, mohar – iszalag benőtte temetőjük rendezéseért volt ez a jótékony est.

S hogy vigan folyt e tor: megbocsátják elszürkült ősapáink. Az ő régi jó világbeli szellemük volt ma mibennünk s ha látták volna a kegyeletükért való vidámságunkat, tán gondoltak volna is egy profán gondolatra, elmélkedvén

„Kicsiny nekem ez a ház”...

Az ünnepély délután 1/4 órakor vette kezdetét. Ekkor vonultak ki a Balaton-füredi szeretetház növendékei dalárdája elé városunk gyermeki, zászlóval élükön s a tűzoltók harsonái mellett.

A városból kiérvén, szemben találták a szeretetházi árva növendékek berobogó csapatát, összesen 30-an jöttek 9 kocsin, derék igazgatójuk Nagy Áron s Kopcsák József, Galló János s Török Sándor tanáraik vezetése alatt.

A helyi rendezőség szivélyes üdvözlete után a menet gyalog, zászlóval s trombitászó mellett indult a „Nap” vendéglőbe, hol Víz János rendező minden szeretetházi vendég mellé egy-egy szállásbeli helyi pajtást adott, elszállásolásukról gondoskodott.

*

A hangverseny 1/29 órakor vette kezdetét Kerszt Frigyes úr egy mélabús dallamú alkalmi nyitányával, mely után a „Szeretetház” dalárdája lépett az emelvényre katonás kettős sorokban s rázendítette a „Talpra” indulót.

Ezt az indulót szerzője csakis azért írhatta, hogy a legcsendesebb szivbe, agyba villamos tüzzel égő vért kergessen. Hát még mikor olyan fiatal lelkek éneklék ezt a hazafias csatadalt, akiknek se apja, se anyja, se senkije a földön ... s csak azt tudják, hogy hazájuk az édes anyjuk s csak azt tanulják hazafias tanítóiktól, hogy ezért meghalniok – a legdicőbb erény.

Azok az anyacsókázó ajkak csengő dallal, csillogó szemmel a csatavágyat úgy fejezték ki, oly érezően, mint azt festő ecsetje vászonra nem ihletheti soha.

S hát még azok a néha bús, borongós, néha villámként gyújtó magyar népdalok, amik az est folyamán azokról a szeplőtlen ajkokról elcsattantak gyönyörű, megragadó öszhangban. Azokat hallani kellett volna ... hogy visszacsengjen lelkünkben örökké.

Kreutzer Nina helyi zongoraművésznőnk előadása ezuttal is méltó volt hirnevéhez. Lelkesült közönségünk mindvégig a legfeszültebb figyelemmel kísérte accordjait s játéka végeztén frenetikus tapsviharral jutalmazá, míg a közönség nevében a rendezőség diszes virágcsokrokkal lepte meg.

Langer úr gyönyörű cythera-játéka valamint vadászkürtön előadott darabja a közönség méltó elismerésével találkozott s különösen a helyi dalárda által – mely ezuttal is derekasan megállta helyét – előadott „Francia négyes”-e lepte meg úgy ujdonszerűségénél mind kitűnő kompozíciójánál s főleg kifogástalan harmóniájánál fogva a hallgatóságot, mely aztán nem is fukarkodott tapsaival...

*

A kitűnő sikerű hangversenyt a legkedélyesebb táncz követte. Reportereink megjelent hölgyeink névsorát ezalatt a következőkép állították össze:

Kisasszonyok: Balogh Zsuzsika, (Komárom); Balogh Ilona, Bezerédj Mariska, Böhm Irma, Cséby Lotti, Ferenczy Mariska, Georgi Ida, Hoffelder Mariska, Kürtl Mari, Kubai Mariska és Adel, Komoróczy Mariska, Kreutzer Nina és Luiza, Megyessy Juliska és Tera, Prenczner Klári, Pórisz Mariska, Szentirmay nővérek, Szalay Vilma, Szalay Irma, Stoll Léni, Schvarz Riza, Taubler Emma, Veledecs Verona.

Fiatal asszonyok: Androvics Imréné, Angyal Gyuláné, Balogh Károlyné, Böhm Ignátné, Brenner Lőrinczné, Eszterhay Ferenczné, Ferenczy Gyuláné, Fejes Antalné, Haffner Ferenczné, Huszár Jánosné, Hopp Jánosné, Jánossy Sándorné, Kreutzer Frigyesné, Kubai Hubertné, Kleinikné, Kompoly Tivadarné, Körmendy Józsefné, Meszlenyi Jánosné, Nagy Sándorné, Pfeifer Miklósné, Stymmel Lajosné, Stoll Miklósné, Somossy Nándorné (Jutas).

Az estély bevétele 283 frt. A kiadásokat leszámítva tiszta jövedelmül marad 200 forint!

Felülfizettek ez alkalommal:

Stenger Ferencz 40 krt, Kovács Imre 40 krt, Kiss István 40 krt, Penicsek Albert 50 krt, Körmendy József 20., Sipos Anna 30 krt, Dunst Ferencz 4 frt 40 krt, Veledics Mihály 2 frt 40 krt, Dukovics Sámuel 2 frt, Krausz József 1 frt 40 krt, Plosszer István 2 frt, Megyessy József 40 krt, Nagy Sándor 1 frtot.

*

Meg kell e helyt említenünk ama polgárainkat is, kik a rendezőség felhívására a szeretetházi növendékeket vendégeikül fogadták családjuk körébe.

Ezek:

Androvits Imre, Nagy Iván, Stoll Miklós, Eszterhay Ferencz, Dukovits Sámuel, Jánossy Sándor, Márton Gyula, Meszlényi János, Bauer Károly, Kiss István, Csomasz Dénes, Megyessy József, Balogh Dávid, Farkas Lajos, Sulyi Ede, Knau Gábor, Nemsur Elek, Pfeifer Miklós, Regényi Lajos, Tislér Sándor, Próder József, Dunst Ferencz, Kompolthy Tivadar, Ruttner Sándor, Michellini Jánosné, Sthymmel Lajos, Babay György, Ferenczy Gyula és Zollenstein Ferencz.

A szeretetházi igazgató úr ns. Kisovics József apátkanonok úr vendége, míg az intézeti tanár urak Brenner Lőrincz s Balogh Károly úr vendégszerető házánál szálltak meg.

*

E számos névsorból s a bevételi kimutatásból is kiszámíthatják t. olvasóink, hogy e kedves estély mint rendkívüli népes lehetett, a kedvezőtlen idő daczára is.

A kiben egy cseppnyi kegyelet van, az itt volt A-tól Z-tig.

Még Zollenstein barátunk is itt volt e kegyeletes estén. (Zárjel közt megírnók, mint érdekelt fél, – de hátha mégis elolvasná s megbánnók – holtunk után)

*

S most adózzunk a kegyelet ez estejéért fáradozott rendezőségnek is elismerésünk adójával. Ns. Kissovits József apátkanonok úr ki e nemes

ügy élére állott odaadó tevékenységgel; – Nagy Áron szeretetházi igazgató úr, ki a fáradalmas utat számos növendékével ez est sikerének kivívásaért nem vette számba, az intézet derék tanáraival együtt; – Androvits Imre úr, ki ez ügynek, mióta közügygyé vált minden percét tettét, odaadó lelkesedéssel szentelte, Víz úr, ki a szeretetházi árvákról oly atyailag gondoskodott, – Sthymmel úr, ki oroszlánrészét vette ki az est anyagi eredménye dicsőségéből a közreműködött hangversenyzők s a helyi dalárda, valamint a helyiség feldiszítését teljesített albizottság Lukácsy urral élén – a közönség osztatlan elismerésére méltók.

Érdemük jutalma legyen – ami őszinte méltánylatunk!

Veszprém, 1881. 18. sz. 3. p.

A Veszprémi Zenekedvelők Egyesülete az 1896. II. félévi hangversenyét decz. Hó 31-én fogja a „Korona”-szálló nagytermében tartani Sylvesterestély-képen vig műsorral s utána következő tánczczal. Ezen estélyre a próbák már javában folynak. Ezen nagyszabásu s rendkívül kedélyesnek ígérkező estély ritka élvezetet lesz hivatva közönségünknek nyújtani, miért is arra ennek figyelmét már előre is felhívjuk.

DEÁKHANGVERSENY

De régen várták, de nagyon várták!

A mult évben hiába sóvárogtak utánna!

Nem szabadott, nem lehetett!

De az idén!! Egy egész éven át nélkülözött, egy már a nyár óta szorongva várt: deákhangverseny!

Csak e szó említésénél is, hány sziv dobogott! Leány sziv! Férfi sziv! Mind mind!

Mert a deákhangversenyek mindig fényesen szoktak sikerülni, mert a deákhangversenyre olyan érzelmek gyűlenek egybe, melyek a világ mesterkéltségét még nem ismerik és a melyek melegséget árasztanak mindenfelé.

És így volt ez az idén is!

Szerdán, február 17-én este fél nyolcz órára jött össze az a sok, sok vendég, Veszprémnek színe java és sokan a vidékről.

A kocsik robogtak, a rendezők a lépcső feléig sorfalat álltak és a megyeterem már régen nem látott együtt ilyen nagyszámu, ilyen fényes közönséget, mint akkor este.

Világosruhás leánykák, mosolygó mamák és feketeruhás nagy és kis fiatal emberek, kik büszkesége, szemefénye voltak saját övéiknek és tudja Isten ki mindenki másnak!

Mikor már megtellett a terem ugy, hogy hely alig maradt, a pódiumra léptek *Rainprecht* Antal és *Sándorfi* Kamill, hogy zongorán előadják a megnyitót, Rossini „Semiramis” dalművéből.

Bátran ültek a zongora elé és érzésteljesen játszottak ugy, hogy lelkes tapsra ragadták a közönséget. A két év előtti kis *Rainprecht* fiuból, kinek zongorajátéka már akkor tetszést aratott, egész nagy, fess fiatal ember lett és előadásának tetszése még csak emelkedett. Növelte azt *Sándorfi* Kamill kísérete, kinek ügyes könnyed ujj-mozgása világosan kihallatszott. Utána főgimnázium énekkara adta elő *Bátori* Lajos *Búcsúját*.

Szomoruan és meghatóan ölekeztek együvé a hangok; mintha férfiak csatára készülnének, mintha hősiezen, lemondva mindenről és csak a hazának szentelve minden erejüket, egész életüket, Isten-hozzád-ot mondanánk, – talán örökre.

E bánatos szép dal után jól esett az Egyveleg, *Linda di Chamounix* dalművéből, melyet a főgimn. zenekar *Hénap* tanár vezetése mellett adott elő.

Azután vig monológot szavalt *Szabó* László színészi közvetlenségével és verve⁵⁶-vel.

Levelet kap egy fiatal ember „ő” tőle, ideáljától, kinek szülei előzékenysége és a leány saját kedvessége szívében minden reményt felgyújtott. A levélben a boldogító: – Igen-t véli és felbontani nem meri, csak azt kívánja, hogy barátja látná, irigyelné őt boldogságában. Végre kigusztálta a kis kártyát és óriási kiábrándulására ideálja eljegyzését tudatja vele épen azon barátjával, kinek irigységét ő maga akarta felkelteni. A tüzes szavaló elismeréseül rózsacsokor hullott lábai elé.

Izmos deák urak, kiknek a tornázásban való ügyességük is ezennel kitünt, könnyü kézzel megfogták a zongorát és pehelyként a dobogó közepére állították.

Révész Sándor játszott hegedün egy Magyar ábrándot *Ridley Kohnetől* és *Rainprecht* Antal zongorán kísérté. Gyönyörű szépen szólt a hegedü és *Révész* ujjai a hurok pengetésénél érzésteljesen vibráltak.

Most egy Románcz következett *Robanditól*, melyet ismét a *főgimm. zenekar* adott elő. Oly szépen, oly pontosan! Semmi ki nem hozta őket sodrubból. Kocsik robogása, ajtók nyitogatása, eltévedt szócskák a közönségből, semmi nem zavarta őket és minden hiba nélkül játszottak tovább.

Daisy

Veszprémi Hírlap 1897. 8. sz. 3-4. p.

A VESZPRÉMI VONÓS-NÉGYES TÁRSULAT

Négy lelkes muzsikus *Mátray* László a káptalani zenekar karmestere, *Kobl* Antal, *Scherer* Gyula és *Schönfeld* Manó megalakították Veszprémben a vonósnégyes társulatot s ma tartják első előadásukat a Nemzeti Kaszinó nagytermében. E héten bemutatták tudásukat a helyi sajtó képviselői előtt, kik a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a merész vállalatnak művészi hivatottságáról, négy összeforrott művészlélek gondos munkájával előadott klasszikus zenei darabok tökéletes interpraetációjáról.

⁵⁶ verve = lelkesedés

Nem mulaszthatjuk el, hogy ez alkalommal a négy muzsikust szívünk mélyéből üdvözöljük; mert át vagyunk hatva vállalkozásuk nagy jelentőségének érzetétől. E helyütt nyílik ajkunk szeretetteljes üdvözlésre, ahol rendszerint a közügyek irányelveit szoktuk tárgyalni; a közdolgok alakulásában nyilatkozó szellemet teszszük bírálat tárgyává.

S ezen, azt hisszük, nem fog senkisésem csodálkozni, aki ismeri városunk történetének művészi eseményekben való szegénységét, aki ennél fogva abban a nagyjelentőségű zenei vállalkozásban, mely alatt egyéletekpes vonós-négyes társulat megalakulását bizonyára érteni kell: művészi eseményekben gazdagabb jövő hajnalhasadását látja. – Meg fognak érteni bennünket azok, akik ismerik a művészi magaslaton álló zenének jótékony befolyását az egészséges emberi lélekre.

Ma – Budapestet kivéve – talán egész Magyarországon csehül állunk a művészi zene iránt való szeretet és a művészi zene cultusza tekintetében.

Külföldön, különösen Olasz-, Németországban, Franciaországban, Angliában, Svédországban általános a zenei műveltség s minduntalan találkozunk olyan emberekkel, kik ámbár nem hivatásos zenészek, mégis alaposan értenek a zenéhez, nemcsak megértik a legclassicusabb darabokat, de képesek azokat zongorán, vagy egyéb hangszereken magyarázni.

Nálunk az az elterjedt nézet, hogy a klasszikus zene nem laikus embernek való, a magyar ember eleget tesz a zene kultuszának, ha népdalait el tudja énekelni s ha végig mulat néhány éjszakát jó kedviben, cigánymuzsika mellett.

Hát még hol vagyunk a külföldtől a zenei műveltség szervezettsége tekintetében. Hány zenei emporium van például Németországban. Minden valamire való városban zeneiskola, melyben szakavatott tanárok tanítják a gyakorlati zenét és a zene elméletét. Zeneegyesület, dalárda meg ugyszólván minden városban van, tartozzék bár az a legkisebbek közé. A zene a művelt ember élvezeteinek, multságának egyik alkotó része lett. Alig jön össze társaság, hogy ott zenedarabokat is elő ne adnának, sőt mindennapiak az olyan összejövetelek, melyeknek kizárólagos céljuk a zene kultusza s ahonnan a kártya és a bor következetesen ki vannak zárva.

Hazánkban bajos volna ilyen társaságokat összehozni, mert a klasszikus zene nem ösztönszerűleg, hanem azon gyökeret vert téves nézet folytán, hogy a műzene nem laikus embernek való: – untatja az embereket. Azok a társaságok is, melyek a zene művelése céljából alakulnak, rendszerint oly rövid életet élnek, mint a tiszavirág.

Veszprémben is alakult *Kruspér* Pál állami főmérnök kezdeményezésére zene-egyesület és dalárda. Bizonyos ideig kedvvel működött, hangversenyeket tartott, de csak rövid ideig kecsegtethettük magunkat azzal, hogy ez az egyesület csirája, alapja a zenei kultusz fellendülésének, mert néhány évi iparkodás és szorgalmas működés után ez az egyesület is feloszlott, s reményünk, a zene iránt való szeretet felébredésébe vetett bizalmunk ismét az enyészet hullámaiba süllyedt el.

Nálunk igazi, benső vonzalomból kevesen szeretik a zenét, akik taníttatják gyermekeiket, inkább a divatnak hódolnak, nem pedig a zene iránt való rajongásból hozzák meg azt az áldozatot, mely a zene taníttatásával anyagi szempontból is jár.

Ami a tanítványokat illeti, ezeknek legtöbbje nyügnék tekinti a zenetanulást, s valóságos borzalommal megy a zene-órára. Aminek a következménye az, hogy zenei életpályára nagyon kevés magyar ember adja a fejét, s így a zenetánítást hazánkban nem magyarok, hanem külföldről bevándorolt németek és csehek képviselik, akiket mint ilyeneket igen nagyra becsülünk, de azért jobban szeretnők, ha a zeneiskolák katedráin, a templomok karmesteri székében csupa zeneileg képzett magyar hazafiut láthatnánk.

Üdvözöljük tehát első hangversenyének napján a veszprémi vonós négyes társaságot. Ez a társaság hivatásos zenészekből állván, annak állandóságában, hivatottságában okunk van bizni. Talán sikerül e társaságnak meghonosítani Veszprémben is a műzene iránti szeretetet.

Eltekintve a kézzelfogható hasznossági szempontoktól, a zene kultuszának nyomában az emberi kedély átalakulása jár. Az erkölcsök szelidülnek. Orfeus dalaira még a kövek is megindultak. – A zenei műveltség terjedésével tehát a társadalmi erények gyarapodnak, s így a zene kultusza által öntudatlanul az állami, a társadalmi kapcsolatokat erősítjük.

– s.

Veszprém, 1897. 20. sz. 1. p.

MŰKEDVELŐ-ELŐADÁS ÉS ÉLŐKÉPEK

I.

– A veszprémi jótékony nőegylet f. évi június 4-én fényes műkedvelő-előadást fog rendezni. A műkedvelők szindarabot, ezután pedig a városunkban eddig még rendezve nem volt élőképeket fogják bemutatni Pápay Viktor úr genialis eszméi és művészi rendezése szerint, fényes bengáli- és magnesium-világítással. Az élőképek hatása rendkívüli megragadó, ezért a főúri körök estélyein eddig is nagy szerepet vívott ki magának. Emeli még ezen képek érdekességét azon körülmény, hogy városunk kiválóbb szépségű hölgyei közül többen voltak szivesek a jótékony célra való tekintetből e képek alakítását elvállalni s az azokhoz szükséges fényesebbnél-fényesebb öltözékeket saját költségükön beszerezni. A veszprémi fiatalság tagjai közül is többen fognak részt venni az élőképekben. Jelenleg ugyan még a szereplők teljes névsorát nem közölhetjük, de annyit a történt megállapodások után közölhetünk, hogy 6 ily tableau fog rendeztetni, ugymint: 1. Szerelem és pénz. 2. Stuart Mária elfogatása. 3. Kártyavetés. 4. XVI. Lajos udvara a forradalom kitörésekor. 5. Festő-műteremben. 6. A magyar népeletből. Az előadáshoz szükséges díszletek Pápay Viktor úr felügyelete alatt készülnek. Ugy az estély terve, mint a kivitel iránt felkeltett élénk részvét a nőegylet alelnökeinek Véghely Dezsőné és Neszmélyi Antalné urhölgyeknek köszönhető. A szindarabra nézve még végleges megállapodás nem történt. Az előadás időpontját helyesen választottnak mondhatjuk, mert ekkor fognak városunkban tartózkodni a felette érdekesnek ígérkező megyegyűlésre nagyszámmal érkező megyebizottsági tagok is, kik szintén örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy városunkban kellemes szórakozást találjanak.

II.

– Városunk közönsége mult vasárnap és csütörökön ujjabb nemével ismerkedett meg a műélvezetnek, amely, hiszszük, nem egyhamar fog társas életünk napi rendjéről levétetni. Ezek azon gyönyörű szép élőképek voltak, amelyeket egy műkedvelő-előadással együtt a jótékony nőegylet rendezett. Alig ment hire az élőképeknek, és alig tudta meg a közönség, hogy városunk legelőkelőbb és legszebb hölgyei vesznek

azokban részt, azonnal szétkapkodott minden jegyet és vasárnap este annyira megtöltötte a „Magyar Király” nagytermét, hogy a rendezőség a legnagyobb zavarban volt az elhelyezendő székek iránt és a helymutatók az embererőt meghaladó zavar- és tolongásban sokszor oly helyekre utalták a jövőket, amelyek tulajdonkép nem is azokat illették. Ebből új zavar, új bonyolulat lett, míg végre a függöny felgördült és az első képlet villamfény- és bengáli tüzzel megvilágítva elénk állt: *Stuárt Mária börtönbe vezetése*, Véghelyi Dezsőné megtörtségében is büszke nő volt. Neszmélyi Antalné fekete bársony öltözékében a mély fájdalmat hűen fejezte ki. Peczek Gyula arcáról a vallásos odaadás tükröződött le. Kőszeghy József a bíró szigorúságát szinte idegrázólag jelenítette. Cserny József arcáról a szigorú kötelesség volt leolvasható. A szép és megható csoportot Szélessy Dániel ügyes mozdulattal zárta teljes egészszé.

A második képlet: *Szerelem vagy pénz*. Bühley Eliz fehér kasmir kék bársony-betéttel, hosszú uszálylyal kecses és valóban elegans alak volt. Kenessey Berta szelid ártatlansággal teljesítette kötelességét. Szélessy Dániel jól betanult mozdulata hű volt a szép képhez. Cserny József mint győzelmében biztos ajánlotta csábító kincseit. A harmadik képlet: *Kártyavetés*. Thaly Lászlóné sárga atlasz ruhában a legnagyobb eleganciát fejtette ki. Véghely Dezsőné bordeuax selyem ruhában hosszú uszálylyal bámulatra méltó nyugodtságot tanúsított. Imrek Béláné jóválasztott sötét színű és Szalay Irma takarosán álló világos színű toilette-ben koronázták a szép csoportot.

A közönség minden egyes képletet a kellemes meglepetés frenetikus tapsaival és éljenezéivel kísért és a függönyt sokszor fel is huzatta, mi a kedves alakok ajkain mosolyt fakasztott, mi azonban a komoly helyzetben csak lopva szökhettek oda.

A harmadik képlet után *Egy szellemdus hölgy* vigjáték adatott, melyben özv. Neszmélyi Antalné, mint különben is a legszellemdusabb hölgyek egyike, ritka megnyerő ügyességgel, Krausz Francziska a rokonszenves figyelmet folyton lekötő kedvességgel, Szélessy Dániel természetes, komoly és higgadt játékával ragadták a közönséget taps- és éljenviharra. A két működő hölgy két igen szép virágcsokrot is kapott.

A szindarab után következett a negyedik képlet: *Műteremben*. Amint a függöny felgördült, a közönség elnémult és halálcsend állott be, oly eszményítő hatást tett Pápay Viktor urnak e művészi csoportosítása, melyben nem tudta az ember, a geniális összeállítást bámulja-e, vagy azt az összhangot, mely a föld prózai göröngyeitől felemel az eszmény országába, vagy azt a világítást, mely a képeknek pillanatonként tündéri

át- és elszellemülését teremt szemünk előtt. Wurda Adolfné a szép, kedves szőke nő barna cigánynővé varázsolván is gyönyörű szép maradt. Bohuniczky Ödönné cserkesz kostümben a magasabb műizlésnek megfelelő ideállá lett. Terelmes Lajosné elegáns spanyol, arczhoz illő öltözékben gyönyörködtette a szemlélőt. Bükhely Eliz, bordeaux-derékban, Makart-kalappal, mint kedves virágáros leánynak egész lényén kedvesség ömlött végig. Bojniczer Gizella mint Veszta szűz magára és mécsére vont a közfigyelmet. Paál Vilmánál szebb képet még maga a műterem-tulajdonos sem festhetett volna. Ferenczy Luizánál jobb és kedvesebb szobrocskát nem is lehetett volna választani. A kedves Kadelburger nővérek, mint gyermeked pár, egy rázába illesztve jótékonyan variálták a képletet. Kopácsy Árpád eszményítette a festőt és maga is eszménynyé vált. Midőn a közönség a szóval meglepetéstől mintegy felocsúdni látszott, óriási taps- és éljenviharba tört ki, Pápay urat kihívta. – A szerény művész csak nagynehezen engedett és lépett a közönség elé, elveendő a méltán kiérdemelt elismerést a hálás közönség részéről.

Az ötödik képlet: *XVI. Lajos udvara a forradalom kitörése előtt.* Neszmélyiné és Krausz Francziska arczukon hűen kifejezik a palotán kívül történőket és előre jósolják a katasztrófát. Bohuniczky Ödönné méltóságteljesen várja a történendőket. Terelmes Lajosné elegáns mozdulattal kapcsolja össze Plosszer Laura nehéz, de művészi alakítását. Paál Vilma és Köves Olga gyermekded félelmet tüntetnek elő a történetek által áthatva.

Csolnok István igen helyesen alakítja az elasszonyosodott és válságos pillanatokban magát soha fel nem találó királyt. Ül és bámul a nagy semmibe.

A hatodik képlet: *A kedves tolvaj.* Wurda Adolfné neve a programból kimaradt, hihetőleg, hogy a kedves és szép kis tolvajnak a neve el ne árultassék. Gyönyörű alak volt. Terelmes Lajosnének a többit visszatartó mozdulata maga a teljes elegancia volt. Imrek Béláné, Plosszer Laura és Bükhely Eliz, három grácia, még a falusi leányalakban sem maradhatott észrevétlen finomabb eleganciájuk. Szalay Irma és Kenessey Flóra, kedves pár, kik mosolyogva pillantának a szép háttérből a történendőkre. Szélessy Dánieltől Kőszeghy József irigylő az elbájoló meglópatást.

Ennyi eszményi szép, mint a mennyit ezen előadás nyújtott, nagyon természetes a közönség vágyát is felébreszté és így természetes, hogy közkívánatra urnapiján ismét elő kellett adni, ami telt ház előtt a lehető legszebben sikerült is. *Szerelem vagy pénz* helyett adatott az élő *photographia*

Véghely Dezsőné és a kis Kadelburger Margitka által sikerült rögtönzésben. A *kártyavetés*-ben Thaly Lászlóné helyett Paál Vilma zöldselyem ruhában igen szép alak volt. Imrek Béláné helyett Kadelburger Emilné fényes öltözékben figyelmet lekötő szépség volt és fényesen tölté be helyét.

„A műterem”-ben a cigánymodell ugyancsak Kadelburgerné volt, ki sötét és jellemzetes ruha és festői állása által modell helyett élő eszménynyé lett. Bükhely Eliz helyett Véghely Dezsőné volt a virágáros leány, kitől bizony bárki is szívesen vett volna virágokat. Bohuniczky Ödönné helyett Kenessey Berta cserkesz alakja szépen festett. Terelmes Lajosné helyett Acsády Ilona amazon alakja a műterem egyik legegánsabb alakját alkotá. Ferenczy Luizát Acsády fiúcska csinosan helyettesíté.

A kedves tolvajban Kadelburgerné festői alakja tűnt előtérbe és ragadta el a közönséget.

Valóban felejthetetlen lesz e két előadás élvezete, melyet a nőegylet nyújtott közönségünknek. Elmondhatjuk, ilyen még itt nem adatott. A főérdem Pápay Viktor uré és a derék nőegyleté, majd azon legszebb hölgyeinké, akik még a környékbeli idegeneket is elragadták és városunk szépeinek hírét elviszik, hogy hirdessék. Mi meg örvendetes jelét látjuk ebben annak, hogy városunk társas élete kezd a sajnos aléltságból felocsúdni és újra éledni. Éljenek a szép hölgyek, ők vannak hivatva e nemes, e magasztos feladatra!

Veszprém, 1882. 21. sz. 3. p., 25. sz. 3. p.

Uj kávéház. – Ferenczy Gyula népszerű polgártársunk, a hosszú-utcza végén fekvő házának emeletén csinos kávéházi helyiséget rendezett be. Most legalább a temetőhegyen lakó polgárságnak is van alkalmas szórakozóhelye s nem kénytelenítettnek, mint eddig, a belvárosba fáradni.

Veszprém, 1884. 48. sz. 3. p.

SZILVESZTER-ESTÉLY

– A „Polgári Kaszinó”-ban –

Mélyen t. Szerkesztő Úr!

A „Polgári Kaszinó” Szilveszter-estélyéről szól az ének. Ilyen zseniális bolondságokat, igazán mondom, rég ideje láttak Veszprémben.

Kolosszális ideal „*Grande menageri de Camerun*” – még pedig nem is a vásártéren, hanem a kaszinó hátulsó könyvtár termében, a melyet különben ifjú könyv-falók (nem pedig falovak mint ezen az estén) töltenek meg délutánonként.

De menjünk sorrend szerint. Este tíz órakor már pompás társaság volt együtt. A falak körül, a boldogult Dunszt bácsi jóságos képe alatt, csupa szép asszony és szép leány foglalt helyet. A csillár alatt, a középen nem kevésbé szép fiatal emberek tartották meg a rendes, előleges hadi szemlét. Fél-tizenegykor már annyian voltak együtt: hogy a rendezőség kísérleteket tett a falak szétolására, de – fájdalom – hiába. A táncsterem – a mikor még városi tanácsterem volt – sohasem látott itt annyi városatyát, mint a mennyi bájós nő ezen az estén összegyűlt.

A multság tánczczal kezdődött, a mi pont háromnegyed tizenkettőig tartott. Ez idő alatt eltekintve a szokásos hódításoktól – nem történt egyéb, mint hogy tizenegy óra felé, az első négyes előtt, egy hordárnak öltözött fiú jelent meg a gomolygó tömegek között, elől és hátul rikító színes plakátokkal felszerelve. A közönség hangos derűtség közt olvassa le az eleven hirdetés szövegét mely szerint a nagy menagerie pont 1½ órakor fog megnyitni s odabenn, a rejtélyes könyvtár teremben, mindennemű vérengző bestiák, u. m: tigrisek, oroszlánok, jaguárok, kigyók, békák, tücskök, bogarak s a többi fenevadak fognak a p. t. közönség előtt tisztelegni. Az állatokat saját külön vadölönk szállította. Belépti díj csak 20 krajczár. Minden látogató pompás nyereményt kap.

*

Pont éjfélkor a nagy terem összes lámpáját eloltották. Asszonyok, leányok rémült sikoltása (Pedig az aggodalom fölösleges volt: egyetlen csókot sem loptak). A czimbalom, síri csöndben kivárta az éjfélt tizenkettőt. (Brrr! Ez a rész borzalmas volt!) Utána egyszerre ragyogó világosság jelenik meg, a pinczerek és egyéb szolgálattevő személyzet, égő gyertyákkal a kezeikben. Az új év első pillanata itt van. A cigányok

diadalmas Rákóczy marschot húznak s ennek végeztével, az egyik fiatal úr az egész társaságnak boldog újévet kíván. Eget verő éljenzés. Az összes jelenvoltak lelkén valami melankólikus érzés villámlik át: ugyan mi is lesz ebben az esztendőben? Karcsu füzők és nem kevesebb karcsu frakkok alatt egy-egy ábrándos sziv izgatottan dobban meg s fehérhaju öreg urak érzékenyen köhögnek. Ej, ötven évvel ezelőtt, mégis csak különb világ volt!...

*

Egyszerre nagy zaj. A könyvtárterem felől rekedt ordítások hallatszanak. Elefántok, tigrisek vérfagyaló bőgése, kakaduk, papagályok sikítása, mindenféle artikulálatlan hang, a mi az ilyen menaszériákat jellemzi. Ezen kívül egy ábrándos verkli a „Troubadour” többé nem ismeretlen melódiáit reczitálja s egy szegény ariston felváltva zöngi a „Fischerin du kleine” s a bécsi „Fiackerlied” megragadó dallamát. A tánczteremben ülő vendégek egy pillanatra azt hiszik, hogy a teremtés előtti khaosz állt be újra s rémülten ugrálnak föl helyeikről.

De csakhamar megtudják, hogy mi rendkívüli sem történt; egyszerűen megnyílt a menaszéria⁵⁷ s a hátulsó terem rejtélyes ajtaja – mely mindeddig gondossan zárva volt. Végre már egyszer föltárult.

*

Pompás látvány. Valóságos komédia. Csikos, tarka szövetekből mindenféle draperia, függöny, mint a vásártéri panorámákban. Fent, óriási vörös betükből a trupp nagy czégtáblája: *Grande menagerie de Camerun*. Egy hatalmas vászondarab – melyre az ultramarint és cinóbert ugyancsak nem sajnálták – egy vérengző oroszlánt ábrázol, a ki az őserdőben üget. Fent paradicsom madarak, kajdacsok, alul, az oroszlán lábainál, hatalmas kígyó, mely egy mohos fa derekára tekerődzik. A másik oldalon: egy két méteres plakát, óriás betűkkel hirdeti a következő táviratot: „Ceylon, decz 1. Elefántot, Polgári Társaskör részére, ma utnak indítottuk. Fenevad hó végén ott lesz.” A plakát alatt, csakugyan a következő jelentés foglaltatik: „Az elefánt ma este $\frac{3}{4}$ 11 órakor megérkezett”. A bejárással szemközt, a panorámák fogyatékos helyesírásával, a következő jelentés:

⁵⁷ menaszéria = állatsereglet

Odabelülről ládhadó
az óriási Szemüveges
kilgyó, mely minde-
n 3 holnapba etyszer
eszig.

A pénztári asztalka előtt egy vörös fezes, rekedt menaszeria-kikiáltó jár föl s alá, mindenféle hangzatos ígéretekkel csábítgatván a künt ácsorgó közönséget: „Tessék Hölgyeim és Uraim! Csak 20 krajczár! Noch nie dagewesen. Gyerekek felét fizetik, öregek kétszer annyit. Mindenféle vérengző bestial Most kezdődik az etetés. Die grosse Fütterung meine Herren! Csak 20 krajczár! Minden látogató pompás nyereleménytárgyat kap!”

*

Belülről a hatás teljes. Az egész terem vörös rüsch-sel van bevonva, a melyen papirból kivágott, tarka lepkék röpködnek föl s alá. Mindenki meg illetődve néz körül. A középső, nagy zöld asztal telis-tele van állatokkal. Egy nagy kaliczkában eleven tyuk ül, ezzel a fölírással: *Kongó struccz*. Szomszédságában egy hosszú gummicső, a végén kék szemüveggel; ez a *szemüveges kígyó*. Mellette nagy betűkkel van írva: „Kéretik a p. t. közönség, hogy a kigyóhoz ne jöjjön nagyon közel, mivel az állat csipése halálos.” A *Chameleon-madár*, melyet a fölírás szerint Livingstone lőtt Afrika éjszaki részén, földi életében közönséges gém volt, s akkoron bizonyára nem is sejtítette, hogy kitömetése után, egy kis tarka festék segítségével, ilyen pompás példány válik belőle.

Volt még sok más látnivaló: egy óriási *elefánt* barna csomagoló papirosból, melyet – állítólag – a hamburgi Hagenbeck szállított; mindennemű őskori állat – pletiosaurus, pterodactylus – közönséges krumpliból, hangzatos nevekkellátva, mint pl.: *Sávós agyaroncz*, *afrikai pézsmagyk*, *nemzeti színű tülköncz* (ilyen színűre volt befestve); azonkívül *halkiállítás*: *hering*, *oroszhal* (a szentpétervári osztrák magyar nagykövetség küldeménye) *anchovis* (dr. Oxenstiertől, a cseh tengerpartról), közönséges *tintahal* (tintából), halcsont és halzsir; *gólyakiállítás* (egy kis mézeskalács-baba), egy sétáló automata-*páva*, indián wigwam (belsejében két cukrász-indiáner), *róka-fészék* (egy üveg bor, e fölírással: „A rókák ez üvegben tanyáznak. Aki tartalmát kiissza: abból a rókák erőszakosan

kinyomulnak”), *baghyok* (szivarvégek) *magyar bika* (egy forintos bankjegy e fölirattal „osztrák-magyar állat, bőrbugyellárisokban lakik; az a rossz tulajdonsága van, hogy gyorsan el – röpül”), *sertés-kiállítás*, és pedig I. szelid disznók (az iskolásfiúk füzeteiből a tintafoltok) és II. vaddisznók (a négy kártyabeli disznó, mely a magyar bikákat gyakorta megtámadja; e támadás ferblinek hivatik) mindenféle játékállat, egy marokkói ló, mely a fénynyel is versenyt fut (totalizateur 5:32), kokinkinai kakas (bábból), *nilusi süil* (krumpliból) sziberiai egér (mely a deportáltak lánczait elrágja), *éneklő tilmon* (shirász rózsaberkeiből; csak akkor dalol, ha közelében két szerelmes enyeleg), nagy *gorilla* (Körmendi József úr tulajdona) stb. A ritkaság-gyűjteményben látható volt: Kolumbus tojása, a beütés előtt, Diogenes hordaja, a haj, melyen Damokles kardja függött s még számtalan apróság.

Volt ezenkívül extra-kabinet „felnőtt férfiak” részére s egy nagy marionett színház, a melyben folytonosan játszott signor Pietro Calliani, a ki direkt ez alkalomra jött Veszprémbe Milanóból. (Legalább a publikummal ezt hitettük el.)

Benn, a menazseria egyes tárgyait a rendező bizottság tagjai magyarázták, a kik piros egyensípkákban sűrögtek-forogtak; egy kedélyes, víg orvos a nyereményeket osztotta szét – zárjelek közt szólva egyetlen egy sem ért többet 5 krajczárnál; – egy másik fiatal úr – különben józan prókátor – a kiállított szörnyállatok felől regélt el csodálatos dolgokat, míg egy harmadik, a ki máskor a pennát szokta forgatni, a marionett-színház rejtelméi fölött őrködött.

Szükségtelen mondani, hogy a közönség, mely nagy tömegekben özönlött be a menazseriába, mindent hangos derűtséggel nézett végig, nagy kedvet találván a festményekben is, a melyek szintén házi uton készültek. Mindannyit a rendező bizottság két zseniális tagja készítette.

*

Bezárulván az állatkert kapui, a táncmulatság vígan folyt tovább: reggel félhat óráig. Nem csoda; a souper-csárdást csak három óra után fejezték be.

A múlt estély alkalmával panaszkodott tisztelt szerkesztő úr, hogy hölgyek névsorát a rendezőség nem küldötte be a „Veszprém” számára. Az volna ugyan a helyén, hogy ezért a lap küldjön tudósítót (s önt, tisztelt szerkesztő úr, sehogysem lehetne idecsalni?) de hát mindegy; ne legyen oka a panaszra. Ime a jelenvoltak névsora: Wessel Klotild, Abelesz

Fanny, Altstaedter Paula (Tót-Vázsony), Bauer Lincsi, Schwarcz Vilma, Lang Janka, Kolin Laura, Bruck Malvin, Löwenstein Gizella, Steiner Gizella, Rothauser Franczi és Berger Riza kisasszonyok; Köves Béláné, Wessel Lipótné, Müller Mátyásné, Berger Arnoldné, ifj. Pillitz Mórné, Schmutzer Ignáczné (T.-Vázsony), Lőwy Jakabné, Weisz Edéné, Altstaedter Ignáczné (Tót-Vázsony), Wolf Pálné (V.-Palota), Wolf Sándorné (Öskü), Rápoch Sándorné, Rothauser Miksáné, Kompolthy Gusztávné, Lichter Józsefné, Schwarcz Ignáczné, Meiszner Lipótné, Hoffmann Sámuelné, Beer Manóné, Nay Jakabné, Dőri Ödönné stb. úrnők.

Jövedelem annyi volt, mint még egyetlen estén sem idáig.

Ezek után kiváló tisztelettel maradtam, tisztelt szerkesztő úr kész híve:

ABC.

Veszprém, 1889. 1. sz. 2-3. p.

Egy évszázaddal ezelőtt sem volt szokatlan a jótékony célú színházi előadás, hiszen a Saághy-Kétzeri társulat játszott a Veszprém megyei árvízkarosultak, a népkönyha, de még a tűzoltó egyeslet javára is.

SZINHÁZI TÁRCZA

– Régibb és újabb dolgok. –

Veszprém, ápril 1.

Körülbelül egy hónapja, hogy Saághy és Kétzeri urak szintársulata városunkban időzik s közönségünknek élvezetet nyújtani igyekszik. Ez igyekezetet kétség kívül a legtöbbször kielégítő siker koronázta s ez annál figyelemre méltóbb, miután alig találkozott szintársulat Veszprémben, mely – minden jó oldala daczára is – oly sok akadálylal találkozott volna, mint ez. Közönségünk eleinte a legnagyobb közönnyel sétált a „Nap” vendéglő fogadójáig, hogy ott ismét megforduljon s tovább folytassa sétáját. Mi volt ez érdekhányak oka? Ezt e rövid szemlénk keretében nem feszegethetjük. E helyett egyszerűen ama tényt említjük meg, hogy egy rendkívül sikerült előadás (új darabbal, új díszletekkel s jól disponált személyzettel) volt az, melyekkel a társulat végre meghódítja a műélvező közönséget s azóta hívének meg is nyert. Ez új darab a „Kintornás család” volt Tóth Edétől, mely egyszerre megtöltte a házat.

Az igazgató urak, Saághy a buzgó fiatal művész és Kétzeri a veterán, már-már félszázados pályatörő minden erejüket megfeszíték ez alkalommal nem kimélve a költséget sem, melyet az új díszletek igényeltek. A „Kintornás család” előadása alkalmával az egész személyzet minden előnyös oldaláról mutatta be magát, Saághyné, ki mind játéka, mind szavalási tehetsége folytán immár kedvencze közönségünknek a Mari szép szerepét teljesen érvényre emelte.

Az eleven durczás Juczikát Peterdiné igen élénken és kedvvel ábrázolta s határozottan tetszett is.

E fiatal énekesnő nem rég vált el budapesti „Népszínház”-tól, hol hajadon korában mint Oroszi Georgine Soldosné mellett igen kevés tere nyílt s azért vidékre kívánkozott. A férfiak közül Bányai tünt ki leginkább, ki Samut, a molnár inast adta s a vele született komikuma által folytonos derűtségben tartá a közönséget; míg Nyiri a társulat szép tehetségű szerelmes és hős színésze, Bimbó Lacziban figyelemre méltó

alakításra törekedett. A díszletek közül különösen szép volt a malom belseje, mely becsületére válik Benyónak a díszmesternek.

Szintársulatunk jótékonycélú előadásokban sem fukarkodott. Mindjárt eleinte az árvízkárosultak javára az „Egy tündérregé”-t adták, mely elég szép összeget jövedelmezett. A második előadás ellenben a népkönyha javára, mely alkalommal a „Szövetségesek”-et mutatták be, eredmény nélkül maradt. Harmadik és negyedik jótékonycélú előadás gyanánt ma és holnap Tóth Ede egy hatásos iránydarabját az „Önkéntes tűzoltók”-at hozzák színre, még pedig a tűzoltóegylet javára, mely alkalommal magok a tűzoltók is közreműködnek s hisszük, hogy elég szakavatottsággal fogják eljátszani – néma szerepeiket.

Az új darabok közül, melyeket Saághy először mutatott be a veszprémieknek, megemlíjük Tóth Kálmán népszínművét az „Ördög párnájá”-t s Kazár Emil „Hátrahagyott család” című drámáját. Ezekon kívül néhány új vígjátékra és népszínműre készülnek. Így színre kerül legközelebb a „Cserebogár” 5 fel. népszínmű Margitay Dezső lapunk t. munkatársától, továbbá a „Leánykérő” Erdélyi Józseftől, s két fordított darab: „A farkas torka” Laya Leontól s „Vidor úr” gróf Fredro Sándortól.

De legjobban bizonyítja Saághy éltrevalóságát az a körülmény, melyért színházlátogató, közönségünk valóban köszönettel tartozik neki, hogy fáradhatatlan buzgalmának sikerült egyik legnagyobb művésznőnket, ki noha évek folytán idegen nyelven ragadta el a közönséget és szerzett dicsőséget a magyar névnek, mégis a mienk maradt s most már véglegesen: vendégszerepre megnyerni. Ez a művésznő pedig Bulyovszky Lilla asszony, ki már néhány nap mulva érkezik körünkbe s ápril 6-án lép föl először.

A nagynevű s kitűnő vendég eddigelé két darabot küldött „A kaméliás hölgy”-et és „Deborah”-át, melynek főszerepei hírt és dicsőséget szereztek neki s melyekkel bizonyára ritka élvezetet fog nyújtani nekünk.

Bulyovszkyné asszony után Lénárdnét várja szinigazgatónk; kit szerződtetett is s ki most egyike a vidék legjobb drámai színésznőinek. Lénárdné asszony ama nyolcz-tíz előadásban fog fellépni, melyet Saághy a pápai állandó színház megnyitásáig még nálunk tart. Husvétkor ugyanis teljesen elkészül az ottani színház, melyet Saághy teljesen újonnan szervezett társulattal ünnepélyesen fölavat. Ez alkalommal Prém József egy prologot irt, melyet Saághy fog elszavalni.

Az új társulat tagjai közül megemlítjük még Papp Laurát, ki a szende szerepekben kiváló, Jámbori jónevű komikust, Halmait, ki apa és jellemszínész, és Temesváry Zoltánt. Saághy ennél fogva már Veszprémbe mutatja be az új személyzetet s az előadásokra valószínűleg bérletet fog nyitni. – A távozók közül megemlítjük Kovácsot, ki a „Kintornás család” molnárija, s a „Nők az alkotmányban” korcsmáros-kortese által tüntette ki magát a „Népszínház” szerződtette.

– m.

Veszprém, 1876. 1. sz. 2-3. p.

Csak két előadás! **Csak két előadás!**

A Korona-szálloda nagytermében
vasárnap szeptember hó 26-án és hétfőn 27-én

≡ NAGY ELŐADÁS ≡

Az illuzionista, spiritista és hipnotista
ANNETELLI UR
Annetelli kisasszony mint medium közreműködésével

MŰVÉSZ-ESTÉLYT
rendez.

Hipnotikus mutatóványok (delejes alvás) több helybeli egyén delejezése, rendkívüli alvási esetek, képzelt tagtervedések, álomszerű ábrándozások, alvajáris (somniaambulizmus).

Esmira álma és ébredése, vagy: élet, halál, vizionálás.
Magneta, az elevenen repülő talány. A levegőben sétáló Miss Edita.

A repülő tündér.

A spiritizmus csodái vagy a babonás hit leplezése.	Az új esodái.	Abdul-Al-Hac-Hamid Misteriuse Metamorphose a baginóban.
--	---------------	---

A közönség köréből való hölgy villámgyors eltűnése.
A nő teremtése. Az öregeknek örlés által való fiatallá változtatása.

Az élő talány:

Mindenütt viharos tetszés. UJ!	SIBILLA	Megtékintésre érdemes. UJ!
-----------------------------------	----------------	-------------------------------

a hipnotikus fej.

Helyárak: I. kőrszék 1 frt. II. kőrszék 80 kr. Zártszék 60 kr. Földszinti állóhely 40 kr. Deák-jegy 30 kr.

Kezdeté este 8 órakor.

SZÜRETI MULATSÁG

A veszprémi iparos ifjak önképző-egylete múlt vasárnap tartotta a Korona-vendéglő nagytermében szokásos szüreti mulatságát, amely minden tekintetben igen jól sikerült. A rendezőség mokányabb tagjai már a délelőtti folyamán magukra öltötték csikós kosztümjeiket, s az utczákon végigjárva, árvalányhajás kalapjaikkal, piros lajbliaikkal vonták magukra a járó-kelők figyelmét. Délután öt óra tájban pedig tréfás fölvonulást rendeztek, amikor is a „szüreti népség” lóháton, szekereken járta be a város élénkebb utcáit. Természetes, hogy a mulatozók hangulata mikor már eleve is ilyen kedélyes volt, este a Korona öreg falai között Kurucz Gyula muzsikájára csak még inkább fokozódott, s olyan pompás képet nyújtott, mint abban a fillokszera-mentes világban azok a híres szüreti ünnepek, amelyeken a cigány egy hétig sem tehetette le a vonót, hacsak meg nem szökött. Ezen a mulatságon bucsuztak el a rekruták is, s bucsuzhattak reggelig, mert bizony reggel előtt senki sem gondolt rá, hogy ott hagyja a kedélyes mulatság színhelyét, amely szépen hozott a jótékony célra is. A négyeseket 70–80 pár tánczolta.

A jelen voltak névsorát a következőkben adjuk: *Asszonyok*: Bató Tivadarné, Baor Jánosné, Bakonyi Istvánné, Bedics Jánosné, Cziráki Jánosné, Csekő Jánosné, Dombai Józsefné, Dóczi Gáborné, Fekete Józsefné, Georgi Lajosné, Grün Mihályné, Herczeg Gáborné, özv. Hungler Györgyné. Horváth Józsefné, Kamarel Józsefné, Keserü Józsefné, Libis Józsefné, Lipták Károlyné, Molnár Gáborné, Nagy Jánosné. Nyék Józsefné, Pszota Jánosné, Perlaki Gyuláné, Régi Lajosné, Rozmán Károlyné, Tamási Istvánné, Szabó Jánosné, Tóth Istvánné, Tárai Gézané, Winkler Istvánné, Végbeli Józsefné, Litinger Józsefné, Sántha Mihályné, Varga Józsefné.

– *Leányok*: Baor Ilona, Bakonyi Julis, Bedics Emma, Csekő-nővérek, Dóczi-nővérek, Belán Julcsa, Dombai Mariska, Fekete-nővérek, Grün Róza, Horváth Mariska, Hungler M., Herczeg Juliska, Keserü Mariska, Lipták Ilona, Libis Ida, Nyék Gizella, Régi Mariska, Szabó Mariska, Szabó Ilona, Sörden Ilona, Steidl Ilona, Tamási Mariska, Tósoki Mariska, Tóth Mariska, Végbeli Mariska, Szentpéteri Juliska, Simon Mariska, Szabó Irma, Sántha Juliska, Litinger Mariska, Nagy Vilma.

Felülfizettek: dr. Jánosi Gusztáv 1 frt, Szalay-kanonok 1 frt, Wurda Manó 1 frt, Keresztes Lajos 1 frt, ifj. Fehér Sándor 1 frt, Lengyel Mór szabó 1 frt, Dóczi Gábor 20 kr., Tamási Istvánné 50 kr, N. N. 10 kr., Rucskai Andor 10 kr., Sántha Mihályné 50 kr., Végbeli József 30 kr.,

Groner Lipót 20 kr., Laczó Károly 20 kr., Hebrl Andor 20 kr. Pszota János 20 kr., Hanning Gáspár 50 kr., Fultek Gyula 50 kr., Sente Gyula 50 kr., Marton Gábor 2 frt, B. I. 50 kr., Torma Lajos 50 kr., K. I. 1 frt 50 kr., Stern Ignácz 50 kr.

Veszprémvármegye, 1899. 40. sz. 8. p.

Veszprémi iparos ifjak szüreti mulatsága

(Laczkó Dezső Múzeum)

A KISDEDÓVÓ INTÉZET

Iczi-piczi kis növendékei mult csütörtökön, június 10-ikén délután tartottak derék nevelőnőjük Berger Karolina kisasszony vezetése alatt a Győre-kertben tavaszi mulatságot. Az intézet helyiségéből zászlók alatt vonultak a jövőnek ezen csemetéi nevezett kert helyiségébe, hova az örömtől dagadó keblü mamák elvétve komoly arczu papák nagy számban követték. Jancsi mosolyogva húzta a gyenge talpak alá azt a tüzes csárdást, melyre az apróság tipegett-topogott, mint a pelyhedző

fiókgalamb, nem egyszer azon testrészével is érintvén a talajt amelylyel az ember élemedett korában csak ülni szokott.

Egyes gyermekkertti productiók is voltak, mint a posta- és kis madárjátékok. A nap is galántabb volt, mint a felnőttebbek majálisa iránt szokott lenni. Estére kelve a gyenge talpak mamáik ölébe kívánczoktak és ekkor lett a küzdter átengedve a nagyobbaknak, kik azután derekasan hozzá is láttak.

Veszprém, 1880. 24. sz. 3. p.

A ZÁSZLÓBÁL

Alispánunk kedves neje, Véghely Dezsőné urhölgy, megmutatta, hogy daczára a nyomasztó aléltságának, mely városunkra nehezedik, képes társaséletünket felvillanyozni.

A tűzoltó-egylet zászló-költségeinek fedezésére a fiatalsággal egyesülten mult csütörtökön a nemzeti kaszinó termében tombolával egybekötött házias tánczestélyt rendezett, mely nem gyűjtött ugyan felette nagyszámu közönséget együvé, de városunk legkiválóbb családjait szép koszoruba fűzve egy élvezetes est kedves emlékeivel gazdagabbakká tette, magára a nemes czélra pedig a körülményekhez mért elég szép tiszta jövedelmet hozott: Jelenvoltak Véghelyi Dezsőné urhölgyön kívül Bezerédj Ivánné, Bezerédj Viktorné, Bezerédj Irma, Boda Mariska, Bohuniczky Ödönné, Bohuniczky Irén, Bossányi Erzsike, Gencsi Leontin, Harabasevszki J., Harabasevszky Pepi, Klainik Antalné, Lakat M., Nagy Karolina, Reviczky Ella, Reviczky Erzsike, Simenszky Kálmánné s Szentirmay I.

Érdekes volt éjfélkor a tombola, melynek jegyeit a kedves szép kisasszonyok oly ellenállhatatlanul árulták, hogy a szabadulás lehetetlen volt. Ki kell itt emelnünk Bezerédj Viktor t. megyei főjegyző úr azon lovagiasságát, amely szerint az első elárusítás után megmaradt tombolajegyeket mind megvásárolta. Fortúna kisasszony irigylendő szerepét ez alkalommal egy kedves szép szőke kisasszony, Reviczky Ella vitte, kinek kegyét többünknek sikerült is kinyerni úgy, hogy a szép tombola-tárgyak közöl e sorok írója a harmadik tombolát nyerte. A szűnóra után a táncz kedélyesen tovább folyt hajnalig, amikor a szép társaság szétozlott.

Lapunk zártakor vesszük a hírt, hogy a bál 62 frt 85 kr. tiszta jövedelméhez városunk polgársága oly készséggel adakozik, hogy a felülfizetők névsora csak jövő számunkban lesz egész teljesen közölhető.

Veszprém, 1882. 49. sz. 3. p.

KORCSOLYA-EGYLETÜNK

Mult vasárnap nyitották meg az általános érdeklődés közt megalakult korcsolya-egylet rögtönzött kis jégpályáját a „Betekints” nyári táncz helyiségén.

A mult heti kemény hideg azon alapos reményre jogosította a kezdet nehézségeivel férfiasan küzdő egyleti választmányt, – mely lelkes elnökével az élén, szombaton még a késő esti órákban is a pálya elkészítésén serénykedett, – hogy a vasárnapra hirdetett ünnepélyes megnyitásra, a legszebb (bár nem nagy terjedelmű) jeget bocsáthatja a közönség lábai alá.

De fájdalom! a szeszélyes időjárás még több fáradsággal kívánta az alakuló egylet életrevalóságát kipróbálni!

A plakátokon hirdetett „Jégre Magyar!” helyett dél felé az egylet és a választmány önfeláldozó munkásságát gunyoló intrikusok ujjongva hangoztatták a gúnyos viszhangot: „Vizre Magyar!” – De hiába volt az illető jó uraknak ez a „gyerekes” torokpróbája, mert azt csakhamar túlharsogták a derék tűzoltók zenekarának kürtjei.

A díszmenet d.u. 2 órakor vonult vidám zeneszóval az érdeklődők nagy tömegével ellepett utcákon keresztül. – A gondos rendezőség már előbb kiment a pályát megtekinteni és róla a havat elsöprenni.

A teljesen zárt és szépen el tisztított „Betekints” kert előtt csakhamar egész sora állott az úri fogatoknak és omnibusz-szánoknak. A kert bejáratánál *Kiss Jancsi* zenekara fogadta a „Rákóczy”-val az érkező díszmenetet.

De az irigy hó, mely talán megijedt, hogy az eddig csak szánkázók most már keményebb talajra akadva, „önszánkóvá” alakulnak át és hűtlenek lesznek hozzá, – egyre vastagabb pelyhekben hullott alá és megenyhítve az atmoszférát, könnyre fakasztotta a derék egyesület kis fagyos „tengerszemét” is.

A kis „tengerszem” fagyos, kemény részén ezalatt – az egyleti titkár és művezető által előzetesen teljesített szakértői bejárása után a jégpályának – megkezdődött az eleven és csüggedni nem tudó fiatalság versenye a Halifaxon.

A szép számmal megjelent díszes hölgyközönség nem engedte ugyan még magát ezuttal a „jégre vinni”, – de sokáig gyönyörködött – vidám zeneszó mellett – a kissé ugyan puha, de azért mozgalmas, szép látványt nyújtó jégpálya szemléletében. – No persze ettől azután a mi kis gyöngye jegünk még puhább lett! – Nem bírta ki soká a szép szemek és a tüzes zeneszó lángját!

A díszes hölgykoszorúból ha megemlítem *Fodor Lászlónét* bájos leányával *Iduskával*, *Marinczer* Antalnét, *Galamb* Géznét leánykáival, *Plosszer* nővéreket, *Dunst* nővéreket, *Harabaseszky* Juliska és *Bossányi* Erzsike kisasszonyokat stb. egyleti tagokat, akkor úgy hiszem, bebizonyítottam a mutatkozó szép érdeklődést.

A fiatalság egyideig türelmesen karczolgatta a folyton olvadó jeget; míg végre estefelé megeredtek az ég csatornái és az ezután következő négy tavaszi enyhe nap már-már kezdett örömet szerezni az elégtelenek táborának, kik jót nevetnének azon, ha az egylet semmi fáradságot és anyagi áldozatot nem kímélő választmányának minden buzgalma dugába dülne.

Még az ellenfél irányában is mindenkor tanusítani szándékolt lovagiasságunk tiltja reflektálni azon kicsinyes és igazán kisvárosias felfogásra valló ellenvetésekre, melyekkel az egylet ellen érvelni akarnak. Azon is törik a fejüket, hogy mint lehetne a veszprémi „haute crème”⁵⁸-t elegánsabb módon „jégre vinni”. És mert nekik a „Betekints” kurtakocsmá, no meg mivel egy csapásra „jégpályát” és „uszodát” is akarnak csinálni, kitaláltak erre egy nagyon alkalmas helyet: a Balog-tót. De nem folytatom, mert még komolyan megaprehendálnának s ennek élet a kezdet nehézségeivel küzdő egylet ellen fordítanak.

A korcsolya-egyesület, művezető titkárja utján gondoskodott arról is, hogy a közönség olcsó áron juthasson a legújabb találmányu Halifax-korcsolyákhoz, melyeket nagy választékban rendelt meg a legelső korcsolya-gyárból *Steiner J. Jenő* divatárusunk.

Az idő – és a kis alakulóban levő egyesület tagjai közt az összetartás ismét erősen áll; mire e sorok napvilágot látnak, talán erősebben fog állani az a kis tengerszem is a „Betekints”-kertben. És akkor talán a mélyen tisztelt elégedetlen elemeket is előbb-utóbb oda fogja édesgetni

⁵⁸ haute crème = a társaság színe-java

valami; vagy a kíváncsiság, ama tengerszem csillogó tükrébe vetett pillantással megvidítani haragos ábrázatukat; vagy talán még inkább az, hogy az ott látható tenger-sok szép szemben megláthassák az általuk oly türelmetlenül keresett meglegedés boldogító visszfényét. Bárcsak megtalálnák és ne lennének többé soha ez életben semmivel sem elégedetlenek!

Összetartás az egyesületben és jóakarató elnézés a közönségben, e kettő az mire szükségünk van; ha ez meg lesz, akkor még ráadásul hosszas, kemény fagyot kíván a korcsolya-egyletnek.

Dr. Halifax

Veszprém, 1888. 3. sz. 2-3. p.

KERÉKPÁR-VERSENY VESZPRÉMBEN

E hó 19-én, vasárnap délután 3 órakor a helybeli kerékpáregylet zárt házi versenyt rendez a veszprém-pápai országuton.

A versenybíróóság elnöke: Dr. *Óváry* Ferencz országgy. képviselő.

A versenybíróóság tagjai: *Boda* Antal, dr. *Csomasz* Béla, dr. *Köves* Jenő, dr. *Spitzner* József, *Szeredai* Leo, *Suly* László és dr. *Véghely* Kálmán.

Czélpont: Mind az 5 versenyszámnál a 2 kilométert jelző kő, a pápai országuton.

A versenyszámok a következők:

I. *Főverseny*. Táv. 13 kilométer (13000 méter. Indulás a herendi porcelángyár előtti országuton délután 3 órakor. – 1-ső díj egyleti nagy ezüst érem, 2-ik díj: diszitett bronz érem.

II. *Kezdők versenye*: Táv. 2000 méter. – 1-ső díj: diszitett bronz érem, 2-ik díj: bronz érem.

III. *Térelőny versenye*: Táv. 3000 méter. – 1-ső díj: egyleti nagy ezüst érem, 2-ik díj: diszitett bronz érem, 3-ik díj: bronz érem.

IV. *Vígasz versenye*. Táv. 1500 méter. – 1-ső díj: diszitett bronz érem, 2-ik díj: bronz érem.

V. *Lassu versenye*. Táv. 100 méter – Díj, a legutoljára beérkezőnek az egyleti nagy ezüst érem.

Az esetleg beérkező tiszteletdíjakat a kerékpáregylet választmánya fogja – verseny előtt – beosztani.

A verseny zárt; abban csakis a veszprémi kerékpáregylet rendes tagjai vehetnek részt. Nevezések június hó 15-ig Plosszer Ferencz egyleti titkárhoz adandók be írásban, a versenyszám szabatos megjelölésével.

A vigasz-versenyhez csak a helyszínén lehet nevezni, miután e versenyben csakis azok indulhatnak, kik az előbbi három számban versenyeztek ugyan, de díjat nem nyertek. Minden versenyző több futamra is nevezhet, de csakis egy díjat nyerhet; hogy a nyert díjak közül melyikre tart igényt, azt az illető a verseny befejeztével a versenybírósnál bejelenteni tartozik. Az egyes futamok 15–15 percnyi időközökben fognak megtartatni.

Belépő-díj személyenkint: ülőhelyre 30 kr., állóhelyre 15 kr.

A verseny után a kerékpár-egylet tagjai a városon át tömegesen bevonulnak a versenytérről az egyleti helyiségbe (a Marton-féle sörházba) a Palotai uton. Este 8 órakor ugyanott társasvacsora; ez alkalommal a versenybírósnak a díjakat a nyerteseknek ünnepélyesen fogja átadni. A társasvacsorához vendégek szívesen láttatnak; egy teríték ára ital nélkül 90 kr. A résztvevők felkéretnek, hogy *Weisz* M. Ignác egyleti pénztárosnál jelentkeznek.

Kedvezőtlen idő esetén a versenyt a legközelebbi vasárnapon tartjuk meg.

Veszprém, 1898 június 3-án.

A versenyt rendező bizottság nevében:
Weisz M. Ignác.

Veszprémvármegye, 1898. 23. sz. 4. p.

AZ ÜNNEPELT HONVÉDEK

I. Fogadtatás

Mozsár-lövések jelezték f. hó 2-án d.e. ½11 órakor, hogy a Páparól hozzánk áttett 71. és 72-ik honvédszászlóalj átlépte városunk határát. A Rohonczy-ház előtti téren várta városunk lakossága az érkezőket; ott volt a városi tanács és a városi képviselő-testület; a helybeli önk. tűzoltóegylet működő tagjai pedig Mészáros K. alparancsnok vezetése alatt az érkezők elé kivonultak.

Kováts Imre városunk derék polgármestere üdvözlő beszéddel fogadta az érkező honvédséget, melyre *Rózsa Bertalan* alezredes válaszolt. Meleg érzéstől áthatott, szivhez szóló szavai meghatották a hallgatóságot, mely több ízben kitörő lelkes éljenzésekben adott érzelmeinek kifejezést.

Ezután az érkező honvédség zászlóira kötöttek nemzeti szalaggal ékesített szép koszorukat s egy kedves, fiatal hölgy: *Benkő Mariska* k. a. csinos virágsokrot nyújtott föl a lovon ülő alezredesnek, mi azt igen kellemesen lepte meg. Erre megdördültek a mozsarak, Kiss Jancsi bandája rágyújtott a Rákóczyra és így vonult a honvédség a városon végig a városháza elé. A merre mentek, a házak mindenütt fel voltak lobogózva. A városház előtt a legénység imára vezényeltetett, mely után *Vikár Lajos* városi főjegyző tartott beszédet a városház emeleti ablakából. Ezután a legénység kaszárnnyába vonult, hol a 7. honvédhuszárezred legénységével együtt jó ebéddel megvendégeltetett.

II. A bankett

Este 8 órakor a tisztikar tiszteletére egy 160 teritékű fényes bankett volt a „Korona” szálló nagytermében. Nem emlékezünk, hogy lett volna valaha városunkban ily diszes és kedélyes bankett. Hivatalos volt a tőlünk Pápara költöző 7. honvédhuszárezred tisztikara is, mely szinte megjelent a banketten *Hubert Andor* alezredes vezetése alatt. A menu a körülményekhez képest kielégítő volt, a borok pedig határozottan jók, úgy hogy csakhamar jókedvre hangolták a kedélyeket. A második fogás után *Kováts Imre* polgármester poharat emelt Ő Fölsége *I. Ferencz József* apostoli királyunk és a fölséges uralkodó család egészségére. *Pongrácz Dániel* m. árvaszéki ülnök a honvédség népszerű főparancsnokát *József* főherceget éltette. *Véghely Dezső* vármegyénk jeles alispánja, a veszprémi társasélet közszellemének eme szép ünnepély rendezésében való

nyilvánulása fölött érzett örömének adott kifejezést s erre ürité poharát. *Rózsa Bertalan* és *Hubert Andor* alezredesek szívéhez szóló, meleg szavakban mondtak köszönetet és éltették a veszprémi derék polgárságot. *Rózsa Bertalan* alezredes poharat emelt még *Klőzsel* Őrnagyra, a 72. honvédszászlóalj parancsnokára, ki hivatalos elfoglaltsága miatt meg nem jöhetett. Ezután megeredt a tósztok árja és folyt szakadatlanul mindaddig, míg vége nem lett a kedélyes mulatságnak. A banketten megjelent tisztikar kedves családjainak egészségéért lapunk szerkesztője emelt poharat. Éjfél már elmúlt, mikor a mulató szép társaság rózsás hangulatban távozott. Végül megemlítjük, hogy a banketten Kiss Jancsi zenekara játszott.

Városunk hazafias érületének eme ünnepélyességekben való nyilvánulása örömmel töltheti el édesmindnyájunk keblét. Óhajtjuk, hogy minél gyakrabban nyilvánuljon ez a hazafias közérület, alkalom lesz rá elég!

Veszprém, 1884. 40. sz. 2. p.

VIDÉKI FARSANG

– Társadalmi korrajz satyra 1882 –

Óriási vörös plakát
Lepi el a kocsmá falát –
És rajta nagy betűkkel áll:
„Lesz megyei jótékony bál.”

S im a nagy nap érkezett.
Döntő a bál sorsa felett,
Rendezőkként délczeg ifjak
A helyzettel alig bírnak.

Itt nincs szállás, ott meghívó, –
Cotillonjegy van egy kiló –
Ezer a gond! s nem egy fogat;
Faluról hoz szép lányokat.

A táncztermet koszorúzzák –
A cigányok meg ráhúzzák...
Ottbenn mulat már sok urfi,
Ebédlőben fogy a – murczi. –

Künn ez alatt minden mozog,
Egész város sűrög, forog...
Kiváltképen lányok házba,
Esnek majdnem ideglázba...

Sül a sok fánk és a kolbász,
Lót – fut szabó, cipész, fodrász.
Boltos dolga mérvet öltő,
Megfordul ott sok pénzköltő...

Divatárut, csipke, kráglit⁵⁹
Viszik, hordják a kartándlik –
S ki a jenuess doreë tagja:
Az a haját sütni hagyja.

És mit senki meg ne lásson,
Nők öltöznek – egy rakáson...
S kilencz órát amint veri,
A tánczterem immár telí.

Ah mily kék az első csárdás!
S kínos reggel az elvállás:
Bánat lép most a gyönyörbe –
Selyemruhák összetörve.

S azonkívül pezsgős palaczk
Sok hever az asztal alatt –
Mint férfiak, mint hősök ők –
Különösen a – rendezők!

Mert mindenki elégedve
Távozik el a reggelbe,
Csekélységről most már számot
Sem kérnek a gard de dámok!

Csak midőn végszámadásra
Jönnek össze egyre-másra,
Akkor látszik meg egy kicsit,
A kor szörnye a – deficit!

Akkor látszik, hogy a vége,
Jótékony czélt el nem ére,
Sem pediglen házasságot –
Köszönünk ily mulatságot.

Tuboly Viktor

Veszprémi Független Hírlap, 1882.8.sz.4.p.

⁵⁹ krágli = gallér

AZ ELSŐ BÁL

Veszprém, január 14.

Véghely Desző kir. tanácsos alispán úr házánál újlag volt alkalma nyilvánulni azon megnyerő, kedves, magyaros vendégszeretetnek, melyet már az ő egyszerűen szívélyes megjelenése, de különösen kedves szép nevének családias, lekötelező, házias gondossága képes oly fesztelenné tenni, hogy azt az új megyeház magas, diszített boltívei és arisztokratikus egyszerű eleganciája – az ellentét által – még inkább szembetűnővé és kedvessé teszik.

Mert *elite-bál* volt biz az tegnap este. Méltó megkezdése a veszprémi farsangnak minden tekintetben.

Az „első bál!” Valóban, maguk, aranyos kis iczi-piczi báلكirálynék, kikben nekünk a múlt éjszaka oly sok gyönyörűségünk tellett – megtanítottak minket vén gyerekeket! Megszégyenülve irultunk-pirultunk kezdettől fogva végig.

Megmutatták, hogy mint kell vigadni, csak azért, hogy vigadjunk! Megmutatták, hogyan kellene tánczolnunk és magunkat viselnünk. Meghatva és elbájolva annyi grácia és ildomosság láttára, mely Veszprém városa leendő ragyogó csillagainak minden mozdulatából kisugárzott: még akkor is csak az a szép látvány tündöklött előttünk, mikor elhangzott a táncztanítónő *Goundard* Augustza kisasszony vezényszava, hogy: „szabad a táncz!” már t.i. mikor a kedves kis balett-costumebe öltözött aranyos bébék letették a tánczból az „érettségi vizsgát”. Csak erős szégyenkezéssel mertünk lassan-lassan közénk vegyülni.

A szép mamák, kik a ház úrnőjének mindenben segédkeztek, voltak a legboldogabbak, látva kis angyalkáik kedves eleganciáját és ügyességét.

Goundard Augustza kisasszony, a táncztanítónő, valóságos csodát művelt kedves tanítványaival. Gratulálhatunk neki a szép sikerhez.

A jelen voltak díszes névsorával fejezem be tudósításomat, köszönetet mondva a bál bájos rendezőinek, hogy ily szép élvezetben részesülhettünk.

Ott voltak: *Hankóczy* Sándorné, *Jankó* Kálmánné, *Kenessey* Móriczné, *Kletzár* Ferenczné, *Pöschl* Károlyné, *Pap* Gyuláné, *Paál* Dénesné, *Takács* Ádámné és *Vikár* Lajosné úrnők. – *Baillou* Fanny bárónő, *Gourdard* Augustza, *Lengyel* Elza, *Schön* Róza; továbbá *Hankóczy* Jolán és Irén, *Jankó* Irma, *Kletzár* Paula, *Koller* Mariska, *Kenessey* Klaudine és Milike, *Kenessey* Irén, *Kenessey* Ida, *Kenessey* Berta, *Nagy* Miczike, *Pap* Irén és

Margit, Pöschl Miczike, Paál Gizella, Takács Elvira és Malvin, Vikár Olga, Véghely Sarolta, Juliska és Flóra kisasszonyok.

– s.

Veszprém, 1888. 3. sz. 3-4. p.

A JOUROK

A farsangi multságokkal karöltve indulnak meg a jourok.

A rövid délutánok, a hosszú esték unalmassá kezdenek válni, – s mivel most még a jég is nagyon szeszélyes lett, *olvadékony* mint egy szép asszony, – megkezdődnek a vidám összejövetelek – jourok.

A jourok nagyon szükségesek, – itt döntenek el a szép és kevésbé szép fehérnépek hogy ez vagy az a bál, hogy sikerült? ki volt a legszebb? – ki a bákirályné? – és ki nem volt *már* odavaló? Ezen döntések miatt valamely ismeretlen ellensége a jouroknak így nyilatkozott felőlük:

– A jourok nem egyebek, mint pletyka körök, intézetek és gyárak, hol a kávénénikék az emberük erkölcsi s anyagi megrontására czifrábbnál-czifrább híreket koholnak!

De sietek kijelenteni, hogy én nem csatlakozom ezen nézethez s szívesen látom a jourra hívó – meghívókat.

*

Mily egyszerű s kellemes lefolyása van egy journal. Négy óra felé kezdenek érkezni a mamák leányaikkal s csakhamar egész otthonosan elhelyezkedve, újabb érkezők által gyarapodva, megindul a beszéd. Csak a *mamák* és *nénikék* beszélnek, a lányok hallgatnak. – Ők ritkán tehetnek egy-egy megjegyzéssel a *felőttebbek* beszédébe s akkor is minden egyes szavuk meg lesz bírálva.

Öt óra felé szállinkóznak a fiatal emberek. A lányok szinte ragyogó szemmel néznek reájuk, úgy fogadják őket, mint a rabok – felmentő ítéletüket.

Most aztán a fiatalok közt is megindul a beszéd. Halk, szinte suttogó hangon kezdődnek a kérdések s adatnak a feleletek. Rendesen bálról vagy a jégről folyik a szó.

– De kár, hogy nem korcsolyázunk!

– Undok idő!

– Pedig mily jó volna!

– Milyen szívesen tanítnám már édes Margit!

A közben a társalgás mind hangosabb lesz. A vendégek már itt vannak. A házi asszony ki s bejár, a szomszéd szobában tányércsörgés hallik – teritnek.

Végre a háziasszony jelenti, hogy „tessék átsétálni!”

A sok tekintet kíváncsian fut végig a dusan terített asztalon. Az asszonymép kissé csendesebb lesz, csak a székek lármája hallik. Pár perc múlva mindenki helyén van. A nagy beszédet felváltja a kínálgatás.

– Tessék csokoládé!

– Köszönöm – kávét iszom!

– Engedelmet ... ebből a teából...

Végre valahogy eligazodnak s akkor mindenki udvarol a szomszédjának. A mamák kíváncsian lesik, hogy „jó” hely jutott-e leánykáiknak, nem került-e össze valamely nem szeretem emberrel vagy barátnőjével. (Mennyi aggodalom egy háziasszonymnak!)

Ozsonna után kezd a hangulat otthonos lenni.

A fiatal emberek, engedelem mellett – rágyujtanak egy cigarettára, csakhamar finom felhőkben kavargó a füst. – A leányok összesugnak s egy-egy megjegyzést tesznek rájuk

Egyszerre megszólal a zongora lány dallama s a hangos szalon egyszerre szótlan, néma lesz, csak egy édes „elkészt” nevetés bűvös csengése zavarja a csendet.

A fiatalság lesi a zongora hangot s alig várja, hogy valamelyik tánczdarab kerüljön színre – s aztán megindul a táncz.

*

Lelkem egészen elmerül e bűvös-bájós képen, – mig ablakomra kövér cseppekben esik az eső. – Az egyhangu ütemes kopogás elriasztja e szép képet s lelkem aggódva kérdi:

– Mikor lesz már hó és jég, mert e nélkül a farsang nem kellemes!?

A választ megújuló eső zuhogása adja meg.

– Kezembe kerül egy félig gyürt papír – igen ez meghívás.

– Szívesen látjuk jövő keddi jour fixünkre.

Jenő, Margit.

Csak essél eső, nem bánom már, kedden jourba megyek!

Veszprémi Hírlap, 1899. 4. sz. 6. p.

AZ IPAROSOK BÁLJA

Az iparoskör bálja rendszerint a farsang egyik legsikerültebb mulatsága szokott lenni.

Az idén is az volt.

E hó 19-én tartották meg az iparos-bált a Korona-szállóban s a mulatságon nagyszámu közönség jelent meg, melyben ott láttuk *Reé* Jenőt, *Mórocza* Kálmán kir. táblai bírót, *Kacsvinszky* pénzügyi igazgatót, dr. *Rosenberg* Jenőt, dr. *Rosenberg* Lajost, dr. *Csomasz* Bélát, dr. *Pillitz* Antalt, dr. *Benkő* Károlyt stb.

Annyi szép leány, annyi szép asszony volt ott együtt, amennyit az idei farsang alatt nem igen lehetett együtt látni, amiből természetsszerűleg következik, hogy az ifjuság nagy animóval⁶⁰ látott neki a táncznak, melyhez *Kiss* Jancsi kitünő zenekara szolgáltatta a muzsikát.

Az izlésesen földiszített teremben, melynek felső sarkában délszaki növények voltak elhelyezve, már esti 9 órakor nagyszámu közönség volt együtt s az első csárdás hangjaira nagy tüzzel kezdődött a táncz.

A négyeseket ötven pár tánczolta.

Szjoboda Mátvás cukrász is készített egy meglepetést az iparos-bálra. Csinált egy hatalmas Eiffel-tornyot cukorból, amelyet a szünóra alatt kisorsoltak.

Már virradni kezdett, amikor véget ért a minden tekintetben fényesen sikerült mulatság, amely igen tisztességes anyagi hasznot is hozott az iparoskör könyvtára javára.

Jelen voltak a következő hölgyek: *Asszonyok*: Szilágyi Mihályné, Németh Ferenczné, Heteyi Jánosné, özv. Tomor Lukácsné, Adler Józsefné, özv. Rotfischer Antalné, dr. Rosenberg Lajosné, dr. Rosenberg Jenőné, Márton Gáborné, Szemerey Jánosné, Weisz Lipótné, Schönfeld Manóné, Bognár Jánosné, Grünhut Ignáczné, ifj. Deutsch Sándorné, Tóth Árpádné, Weisz Ignáczné, Magyar Antalné, Kelemen Imréné, Fata Jánosné, Fata Ferenczné, Vörös Károlyné, Braun Józsefné, Fehér Sándorné, Harczy Gyuláné, Lőwy Adolfné, Wágó Sándorné, Lusztig Lipótné, Recsni Józsefné, Horváth Istvánné, Breuer Sándorné, Keresztes Lajosné, Hopp Jánosné, Rosenberg Lajosné, Ambrus Lajosné, Schwarcz Gyuláné. – *Leányok*: Baumgarten Malvin, Szilágyi Ilona, Németh nővérek, Heteyi Mariska (Sümeg), Heteyi Nina, Tomor Mariska, Drudics Lenke (Peremarton), Adler Gizella, Rotfischer Mariska, Popper nővérek, Löbl

⁶⁰ animó = lelkesedés

Szeréna, Lőwy Juliska, Breuer Irma, Lang nővérek, Vörös Jolán, Englert Maxi, Recsni nővérek, Horváth Ilona, Lusztig Ilona, Wágó Ilona, Perczel Róza (Kenese).

Veszprémmegye, 1898. 8. sz. 5. p.

BATYU-BÁL A VESZPRÉMI VASÚTI ÁLLOMÁSON

F. hó 17-én a veszprémi vasúti állomás egy kedves és igen sikerült mulatságnak volt színhelye, melyet – egyetértve az állomás főnök úr kedves nejevel – néhány veszprémi s veszprémvidéki urnő rendezett. Az említett nap estéjén az állomás épülete pompásan ki volt világítva. A bejáratot egy koszorúkkal körülfont nagy transparent diszité „ISTEN HOZOTT” felirattal; a tánczterem pedig fenyő galyakkal, virágokkal, tükrök, csillárok és zászlókkal volt izlésesen feldiszitve. Igen kellemes nyugvó pontul szolgált a szemnek egy – a tánczteremben felfüggesztett hatalmas transparent, melyen nemzeti színű betűkkel a tánczrend volt úgyesen kirakva. Tánczteremül a III. osztályu váróterem, éttermül pedig az I.–II. oszt. váróterem volt berendezve, míg ivó, kártyázó és dohányzó szobáku a tisztviselők hivatalos helyiségei szolgáltak. A táncz 8 óra után kezdődött, s a négyeseket 22 pár lejtette. Szünóra alatt pompás lakomához gyűlt egybe a társaság. Pohárköszöntésekben sem volt hiány.

A háziasszony teendőit az állomás főnök úr kedves neje végeze, – mely szerepkörében Patzl Jenőné és Farkas Ferenczné urnők segítették utolérhetlen szeretetreméltósággal. A zenét ifj. Kiss Jancsi jóhirű zenekara szolgáltatta, s a kedélyes mulatságnak csak a nap fölkelte vetett véget. – A jelen volt hölgyek névsora: Beckmann Mathild (Berlinből), Cseh Alajosné, Cseh Paulina, Farkas Ferenczné és Farkas Cornelia (Jutasról), Horváth Lajosné (Őszöd, Somogym.), özv. Imrek Béláné, Karvinszky Ottilia (Rátóth), Lakat Mihályné és Lakat Mariska (Rátóth), Lachman Ottóné (Rátóth), Nagy Karolina, Nemsur Lajosné (Fok-Szabadi), Pap Ferenczné, Patzl Jenőné (Rátóth), Prokesch Jánosné, Prokesch Irma, Proksa Nina (Őszöd, Somogym.), Rosos Gyuláné, Rosos Ilona (Zirczről), Rosos Irma, Simenszky Kálmánné (Szombathely), Szabó Imréné, Schreiner Jánosné (Nagy-Berény, Somogym.), Somosy Nándorné, Dr. Thaly Lászlóné, Zokolics Irma (Somogy).

Veszprém, 1884. 8. sz. 3. p.

VASUTASOK MULATSÁGA

A magy. kir. államvasutak veszprémi és jutasi altisztj-kara fényesen sikerült táncmulatságot rendezett e hó 14-én, szombaton a Koronaszálló nagytermében.

Az estély védnöknoi tisztét dr. *Cseresnyés* Józsefné urnó töltötte be, aki több előkelő uri nő társaságában jelent meg a mulatságon és mindenkit megnyerő szeretetreméltósággal maga járt elől a jó példával, hogy tánczos kedvre hangolja a fiatalságot. Ezt a feladatát különben nagyon megkönnyítette a jelenvolt sok szép leány, akiknek a kedvéért még az öregebb urak is szívesen eljártak egy-két fordulót.

Külön dicsérettel kell megemlékeznünk a tánczterem diszítéséről, mely a vasutas rendezők jó izléséről tanuskodott. Nagyon jól festett a bálanya részére készített emelvény, valamint ötletes dolog volt a zenekar fölött elhelyezett lokomotiv-transzparent, melyről vörös betűkkel a tánczok sorrendje volt olvasható.

A muzsikát *Kís* Jancsi jeles zenekara szolgáltatta, amely fáradhatatlanul huzta kora reggelig a talp alá valót. Mindent egybevetve, derék vasutasaink meg lehetnek elégedve a sikerrel erkölcsileg és anyagilag egyaránt.

A jótékony cél érdekében a következő felülfizetések történtek:

Dr. Óvári Ferencz 5 frt, Vadász József 1 frt, Faab Károly 1 frt, Abelesz Jenő 2 frt, Lítez János 1 frt, Fata Ferencz 1 frt, Zalaváry Antal 2 forint, Steiner Jakab 1 frt, báró Hornig Károly 10 frt, Weisz Ignác 1 frt, Ney Jakab 1 frt, Tóth László 50 kr., Verdánics Sándor 1 frt, Horváth István 30 kr., Molnár Kálmán 5 frt, Fridmann Izidor 50 kr., Rápoch Sándor 2 frt, Bejek Miklós 1 frt, Bodányi Gábor 50 krajczár, Mettelka Frigyes 3 frt, dr. Cseresnyés József 18 frt, Klein Lipót 2 frt, Sándor Gusztáv 1 frt, Révész Jagu 1 frt, B. A. 50 kr., Csajtai János 1 frt, Kanelezné 1 frt, Berger Gyula 50 kr., Németh József 50 kr., dr. Benkő Károly 50 kr., Huszár György 2 frt, Veledics Mihály 2 frt, Berger József 2 frt, Horich János 50 kr., Lányi Gyula 50 kr., dr. Pilicz Benő 50 kr., Penicsek Armin 50 kr., Lövinger Tivadar Budapest 1 forint, N. N. 1 frt, Engel József 10 kr., Popper Ignác 50 kr., ifj. Bognár János 1 frt, Lang Ádám 1 frt, Vurda Manó 1 frt, Schön József 2 frt, idősb Volf János 1 forint, Tauszig Miksa 1 frt, összesen 83 frt 40 kr.

Veszprémmegye, 1899. 3. sz. 5. p.

MÉHÉSZ-MULATSÁG

Immár elmúlt a farsang, elcsendesült a mulatságok zaja, Karneval hercege ő fensége elvonult egész udvarával együtt közülünk, hamut is hintettünk bünös fejünkre, – és mi mégis visszatérünk a farsanghoz, mert nem tudunk megválni attól a vonzó, kedves képtől, melyet a február 17-iki „Méhész-estély” nyújtott.

Még látom a jókedvtől kipirult kaczagó párokat, hallok a zene lágyan behizelgő hangjait, mint távolban röpködő méhraj kedves zümmögését, látom a mamák meglegedett mosolyát, s szívem elfacsarodik, hogy ez a szépen egybehangzó kép csak egy röpké pillanatig tartott, mert oly jól mulattunk, hogy észre sem vettük, a mint egyszerre csak reggel lett.

Pedig a terem nem is volt délszaki növényekkel „virágos kertté” átalakítva; a falak pusztán, mereven bámultak a mulatókra, szökő kutak nem tették hüsebbé a nyomott, páratelt levegőt; selyem draperiák nem szolgáltak kellemes nyugvó helyekül a szemnek, külső fény nem kötötte le a mulatók lelkét, hanem az egész estén uralkodó fesztelen jókedv, a cziczomát nélkülözött kedélyesség voltak azok a tényezők, melyek feledhetlenné teszik előttünk a lezajlott estét.

A multság mellett hallottunk egy kis „tudományosságot” is, melyet, mint *Laczkó* Dezső tanár szerzeményét „A bakteriumok” címe alatt *Köves* János törvényszéki bíró olvasott fel a közönség érdeklődése mellett.

A felolvasást *Próder* József, mint a „Méhész-közbirtokosság” elnökének megnyitó beszédje előzte meg, melyet különösen ezért tartunk kiemelendőnek mert a „Méhész Egylet” álláspontját fejtegeti, szemben a társadalom különböző körei felemelő és lesujtó kritikájának. Elmondta ő igen szellemes modorban, hogy kik ők, honnan jöttek és mit akarnak. Megczáfolja a kritikának azon állításait, hogy a „Méhészek” éji bogarak, hogy a társadalomból ők ki akarják magukat szakítani; bebizonyítja, hogy ők egyletükkel ellenkezőleg a társadalmi életben új szakot akarnak behozni, egy új, erősbitett, közös, kedélyes és összetartó társadalmat megalkotni. Ezen törekvésük egyik jeléül rámutat a mai estélyre és megköszöni a jelenvoltaknak, hogy megjelentek az estélyre, mi által annak fényét nagyban emelték.

A felolvasás után kezdődött a táncz, oly jó kedélyvel, oly teli tüzzel, minőt a farsangon át tapasztalni nem volt szerencsénk, s ezen kedélyesség megmaradt a multság végeig, mely hajnali 5 óra felé következett be.

A jelen volt szépnem közül sikerült összeállítani a következő koszorút:

Asszonyok: Bauer Károlyné, Boor Józsefné, Esterhay Ferenczné, Farbovszky Józsefné, Köves Jánosné, Kis Istvánné, ifj. Kis Istvánné, Látos Ferenczné, Paczl Jenőné, ifj. Szemerey Jánosné, Szemerey Jánosné, Szilágyi Mihályné, Theindl Alajosné, Vizner Jánosné.

Leányok: Bauer nővérek, Babolcsay Mariska, Esterhay Janka, Farbovszky nővérek, Kreutzer Mariska, Kis Gizella, Látos nővérek, Mészöly Róza, Márton Malvin, Paczl Ottilia, Plosszer nővérek, Szilágyi Mariska, Steiner Katicza, Theindl Matild, Vizner Ilonka, Zombath Gabriella.

Ezen mulatsággal bebizonyította a „Méhész Egylet”, hogy az eléje kitűzött célt, a társadalmi élet felvillanyozását, a legnagyobb mértékben elérte, tanujelét adta életrealitásának, s biztosította magának a nagyközönség legnagyobb elismerését. Mi örömmel üdvözljük a fiatal, s máris erős „Egyletet” s kívánjuk, hogy minél előbb találkozassunk egy kis barátságos „zümmögés”-en.

Lexi.

Veszprém, 1890. 8. sz. 2. p.

– **Meghívó.** A Veszprémi Iparosi-Ifjuság Önképző-egylete 1896. december hó 26-án azaz Karácsony masnapján a Nemzeti Kaszinó disztermében, saját könyvtár-alapja javára nagyszabású nemzetközi árveréssel egybekötött hazias jellegű zártkörű táncfüzérkét rendez, melyre kívül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Belepti díj személyenként 40 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtnak s hírlapilag nyugtaztatnak.

Kezdete este 8 órákor.

Fogjátok meg

Ha tudjátok, ezt az elmúlt farsangot,
Próbátokkal úgy hiszem, hogy nagy kudarcot valótok.

Jericho falai előtt hajdan a Nap megállott,
Hogy úgy van-e? mint megírták arról adjon más számol.

Azért ki ki jól vigyázzon arra, amit mondok
Isten engem úgy segítjen, hogy éppen nem hazudok
Nagy muri lesz az idén is **Nagy Sándornál** itt helyben
Ős apánk sem látott olyat, aki lakott a kertben:

Ide tartson öreg ifjú **HERING-TORRA** mulatni.

Mert lehet, hogy ma egy évre már el fogunk porlani.

Azért jó lesz megjegyezni **Hamvazó szerdán** este

Jöjjetek a **Nagy Sándorhoz** leszen ottan jó zene.

☛ Beléptidij semmi, hölgyek ennek felét fizetik. ☛

Megkivántatik azonban, miszerint minden vendég többrendbeli
igazolójegyekkel legyen ellátva, ezen igazolójegyek majd a lize-
tés alkalmával lesznek **luttamozva**,
előve is megjegyzendő, miszerint a jegyekről az **Oszták-Magyar**
Bank Bécsbe készült hivatalos és hitelyes czimere semmi esetre
sem hiányozhat.

Kezdeté sokkal előbb mint a vége.

Kelt Veszprémben, a boldok utolsó napján.

Számos látogatásért est

Nagy Sándor,
rendéglős.

(Laczkó Dezső Múzeum)

VESZPRÉMI KARNEVAL

Mint már 3 év óta, úgy ez idén is rendeztek helyi tűzoltóink farsang utolsó napján jótékony célra egy álarczos bált s ezt megelőzőleg az egyesület tagjaiból álló álarczos menetet, sűrű alkalmat adva a köznép mulattatására. Kedden délután 2 órakor indult meg a menet a „Nap” vendéglőből ezernyi nép kíséretében, mely többnyire gyermekekből állott.

A menet élén „csacsi”-háton mintegy 10 egyén a legkomikusabb öltözetekben szamaragolt, utánuk egy rakás gyalogbohóc élükön a szónokkal, ki a nevezetesebb helyeken, egy, a kéményseprősök által tartott létrára felmászva, a néző és résztvevő közönséget az estve tartandó bálra megjelenésre buzdította. A legjobb tanácsokkal szolgált azoknak, kiknek netalán nincs pénzük a bálra való bemeneti jegyre. Így p.: „adja el a kabátját”, vagy: „ha kabátja nincs, menjen lopni, csak vigyázzon, hogy észre ne vegyék, mert akkor hiában az 50 kr., nem mehet majd még sem a bálba...”

A szónoklatok végeztével a menet tovább indult. A gyalogok után következett a zenekar, állván ez: két kürtből és egy nagy „dob”-ból, melyet egy 6-os számár fogatú szekérre toltak s ott ütötte egy marcialis bohóc, csaknem a beszakadásig. A zenekar után megint egy csomó gyalog- és lovas bohóc mindkét nemből, s ezek, mint mondani illett, „betették az ajtót”. A menet amerre csak ment, az ezernyi nézők által a legnagyobb hahotával fogadtatott s így huzódott tovább. A bohócok egyrésze a legizetlenebb tréfával mulattatták a nézőket, a férfiak a nőket és viszont. E tréfákban legtöbbször az ablakból szemlélő úrhölgyeink részesültek, szórván a bohócok feléjük a csókok özönét. S ez így tartott korcsmáról korcsmára, hol a bohócok ittak és hevültek a bor tűzétől.

A bohócok jelmezei valóban a legkomikusabbak voltak, de még nevetségesebbekké váltak akkor, – midőn visszaérkeztek körutjokból a „Nap” vendéglőbe s mindenikük nyakig csatakos volt.

Az estéli bál már nem volt oly látogatott, mint remélték, de a rossz idő dacára is a siker eléretett, a mennyiben az egyesület tőkije javára maradt mintegy 30 forint felesleg maradt.

A mulatság reggeli 6 órakor ért véget.

Veszprém, 1881. 10. sz. 3. p.

TARTALOMJEGYZÉK

Ajánlás.....	5
Veszprém.....	7
A mi nevezetességeink / B.....	9
Veszprémi emlékeim / Vutkovich Sándor	21
Ez is utca?.....	24
Egy új piacztér Veszprémben.....	25
Megyeháza	27
A főispánt Veszprémben / Long-Fellow.....	28
Az új megyeház.....	33
Az új megyeház.....	34
A megye új székháza	35
Veszprém-vármegye új székházának felavatása	37
Városháza	41
Az új városház – s a pótadó.....	41
Veszprémváros közgyűlése	45
A városi sétateretek rendezése.....	48
Ősök emléke / Kompolthy Tivadar.....	50
Veszprémváros t. cz. közönségéhez	51
Színház Veszprémben.....	53
Új színészek – A veszprémi új színházteremben.....	53
Színház Veszprémben.....	56
A Temetőhegy pusztulása	58
Vízmű épült Veszprémben	63
A felsővárosi kut ügye.....	63
A vár és piacz vízvezetéke / Bolgár Mihály.....	65
A Baloghtó betöltése – s a hetipiacz rendezése	68
A városi vízvezeték próbája	70
Térkép. A veszprémi vízvezeték helyszínrajza	71
Veszprém villamosítása	72
Villanyvilágítás Veszprémben.....	72
A győr-veszprémi vasút épülése	75

Az új vasút megnyitása	77
Veszprém ünnepe.....	80
Társasági élet	84
A piaristák ünnepe.....	85
Ünnepély az Angolkisasszonyok intézetében.....	88
Juniális. Az érettek tánczvigalma.....	90
Tánczpróba.....	93
Az iparos-ifjúság kirándulása	95
Liedl hangverseny a Koronában.....	98
Az angolhölgyeknél.....	99
A tegnapi jótékony estély	100
Deákhangverseny / Daisy.....	104
A veszprémi vonós-négyes társulat.....	105
Műkedvelő-előadás és élőképek	108
Szilveszter-estély a „Polgári Kaszinó”-ban / ABC.....	112
Színházi tárcza / - m.....	117
Szüreti multság.....	120
A kisdedóvó intézet.....	121
A zászlóbál	122
Korcsolya-egyletünk / Dr. Halifax	123
Kerékpár-verseny Veszprémben / Weisz M. Ignác	125
Ünnepelt honvédek.....	127
Vidéki farsang. Vers / Tuboly Viktor	129
Az első bál / - s -.....	130
A jourok / Jenő Margit.....	131
Az iparosok bálja	133
Batyu-bál a veszprémi vasúti állomáson.....	134
Vasutasok multsága	135
Méhész-multság	136
Veszprémi karnevál.....	139
Tartalomjegyzék.....	140
Térkép. Veszprém a XIX. sz. közepén	

TÉRKÉP

(Veszprém Megyei Levéltár)